

**Kiraisiho Jonihoai Pwaha
Ausaimana Kaundisiha
Kiraisiho Jonihoai Wapa
Noaipaitandihaiwaapi Pwaha
Ausaati Kaundati Nunjataise**

*Kimandi Utipimandi Pwaha Ausaiman-
injitimandapi Pwaha Nesipihande*

Utaaho wo komi ambipati Joniho kimandi utipimandi jipatipiyahande. Autaahaatihomi isihyaami jhimatohiyihiyaapi gwinyaataati Awaisiho Jisaasihomi otipipatiho Joniho kimo utipimo jipatipiyahore. Kimo utipimo jipatipaisura ishiya Romihiyaami gamaniho Autaahaatihomi ishiyai tiwati ipihatisati naanjhaiwa ambipati yaawihaiwa nehohura jipatipiyahande. Joniho kima pwima jipatipiyataise kiya pwima atisawaawi andititwi ami kiyaami maariho ambipati mbwaati yatihitanihi windi kaiwaapi timaamahiyawi andititwi bitoaitaatiwo. Ko kimaiwaapi kaundati jipatipiyataise. Autaahaatihomi tiworisaisi ipotihura nusoaipaitandihaiwaapuni ami Autaahaatihomi komi ishiyai kiyausepaati numwaati aunahipati gaahati numwitandihandapuni Joniho kataunjati utipihomi kimo jipatipiyataise.

*Kima Ausaimaninjhaapi Utipimandapi
Napimasataise*

Jon̄ho is̄hiyai ip̄h̄irete gaahure undat̄i kom̄i
p̄w̄iḥa namasis̄iḥa (1:1-6)

Jon̄ho yapepatamatiyahanda Awais̄ihoai
iwinjas̄ih̄i am̄i Awais̄iho p̄w̄iḥa
kaundat̄i nunyataise Autaahaat̄ihom̄i
is̄hiya aunah̄ip̄haiwa 7 kiyahaiwaara
bimohiȳhiyaap̄i notaise. Aih̄i am̄i Jon̄ho ka
netat̄i kanyatind̄ihandap̄iḥa (1:9-3:22)

Jon̄ho yapepatamatiyahanda mmonata
Awais̄iho ut̄ip̄iho wo an̄itiw̄i w̄is̄as̄iw̄iho
nes̄ip̄at̄i nupwiyaas̄ihura naanj̄iwaiwa
kahat̄imat̄ipetahaiwa yap̄ipataap̄ih̄i
noaipas̄it̄ihandap̄iḥa (4:1-8:1)

P̄w̄iḥa J̄ih̄i Nuwat̄i Nes̄ip̄at̄i Katis̄ihaare

¹ K̄ima p̄w̄iḥa wapa j̄ihura w̄ind̄i
mot̄inat̄i am̄i at̄ihomin̄ihapaap̄i Autaahaat̄iho
ausaimanat̄i J̄isasi K̄irais̄ihoai net̄i nunjat̄i
ausaimanataise. Siyat̄i p̄w̄iḥa sa Autaahaat̄iho
net̄i J̄isaasihoai nunjataise am̄i J̄isaasiho
netat̄i wapa ket̄i noaipaitandaimb̄ipaap̄i
Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya nahatiya J̄isaasihop̄i
ḡiwunyaahohiȳhiyai kaundat̄i nunj̄it̄ando. Aih̄i
J̄isaasiho kom̄i enjer̄iho it̄ip̄iho ot̄ip̄ip̄at̄ihoai
n̄in̄i kom̄i neh̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihon̄in̄i Jon̄honisaap̄ih̄i
net̄i natausaasih̄i nasat̄i p̄w̄iḥa k̄ima
kandataase.

² Aih̄i n̄in̄i Jon̄honin̄i saiwa nahatewa
mmonit̄i atind̄i nehoh̄iwaiwaap̄i n̄in̄i ausaat̄i
Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iḥa ak̄it̄ihaare nd̄i
kandaato. Aind̄i am̄i n̄in̄i J̄isaasihop̄i kom̄i
p̄w̄iḥa n̄ingi kandat̄i nan̄isis̄iḥa ak̄it̄ihaare nd̄i
ausaat̄i kandaato.

3 K̄ma p̄w̄i ma n̄n̄i atind̄i net̄i ausaat̄i kand̄i j̄pat̄ip̄iyoh̄i ma is̄hiya aw̄tohiȳhiya maarit̄w̄ise am̄i kiyais̄i Autaahaat̄iho gaahat̄i kawitaiso. Iyataat̄i am̄i kiya aw̄tisaih̄i is̄hiya usa p̄w̄i ha k̄m̄ika atiw̄i nep̄i japepih̄irohiȳhiya maarit̄w̄ise am̄i kiyais̄i Autaahaat̄iho gaahat̄i kawitaiso. Sand̄i apaap̄i maato am̄i w̄ind̄i ot̄ih̄i metan̄h̄i k̄imaiwa katiw̄i maiwa nahatewa noaipaitand̄i ha asis̄i ha aim̄i det̄it̄i ho.

Jon̄ho Is̄hiya Aunah̄i pa 7 Kaiw̄ihaiwaara Bi-mohiȳhiyaap̄i P̄w̄i ha J̄pat̄i piya Nusoaasataise

4 N̄n̄i Jon̄hon̄n̄i sah̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiyaat̄i aunah̄i p̄haiwa ikw̄i wih̄it̄ir̄it̄ih̄i wih̄in̄iram̄i yahur̄itahaiwa 7 kiyahaiwaara yap̄ipati P̄ropinj̄hand̄i Esiyaahanda bimohiȳhiyaatap̄i ut̄ip̄i ho k̄imo nusoaasataayo. Autaahaat̄iho aim̄i aimehuraun̄i am̄i wan̄i k̄imuraun̄i bimaam̄i naps̄i ho am̄i ipot̄i ipot̄isangis̄i kon̄h̄i bimaam̄i nutand̄i ho sangis̄i gaahat̄i kasisat̄i net̄i wat̄ip̄isamat̄i am̄i sam̄i maar̄i ho amb̄ipati net̄i napaisaatisamane. Iyataat̄i am̄i Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄ih̄i kom̄i it̄ip̄i ho ikw̄i wih̄it̄ir̄it̄ih̄i wih̄in̄iram̄i yahur̄itaho 7 kiyaho yam̄i hapataat̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄i maahomwaan̄j̄ bitos̄i hoaisangi am̄i sangi gaahat̄i kasisat̄i net̄i wat̄ip̄isamat̄i am̄i sam̄i maar̄i ho amb̄ipati net̄i napaisaatisamane.

5 Am̄i Jisasīi K̄raisihoisangi sangi gaahat̄i kasisat̄i sam̄i maar̄i ho amb̄ipati net̄i napaisaatisamane. So Jisasīi K̄raisihoisangi Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄i ha nahata t̄it̄ih̄i nga biyat̄i ausaat̄i katat̄i am̄i an̄imwaah̄ipatomb̄i j̄h̄i namasat̄i nepas̄i ho am̄i k̄m̄i ko awaisaw̄i hiya

kinjīhiya yapimbataapīhī jatohiyīhiyaamī Awaisīho Jīhoematatī kiyai iwinjatisīhore.

Amī kīmīko nyangi komī maarīho biyatī nanyinyahore. Maarīho nanyinyatī ko maipīhaiwaatīhapī nyangi nuwatī nanyamaatī amī ko sawahomī jītīpataahī nyamī maipīhaiwa nahatewa nenyamataise.

⁶ Iyatī ko nyangi netī Autaahaatīho nyainjatītandīhiyaanenyamataise. Iyatī amī komī Sapīho Autaahaatīhomī otīpīpatī nahataapa isīhiyaapī kawitīhaahiyaanīnī pīrisīhiyaanenyamataise. Amī nyahī komī otīpīpatī isīhiyaapī aunahīpatī newaatī kawitīhaawo. Iyaatī nyahī Jisasi Kīraisīhoai ambīpatī awaipatī numwītīhaawo amī ko ambīpatī awaipatī jinjapīhī jinjapīhī nepī nutando. Ko konīhī isīhiyaisunī kahapaamapīpa nahataapaisunī iwinjatīmī notaise. Amī sandīhī Akīte! Akīte!

⁷ Jasawise! Awaisīho yamīhapataatīhīraapī tīwīpatisatī taatī napītaiso. Taatī nasonīhī isīhiya nahatiya kiyaamī ndīhaara iwinjaitaapo. Amī isīhiya koai yaawīhandī nunyawī tipī muhohiyīhiyaisangi iwinjaitaapo. Iyonīhī isīhiya yapīhī nahandaahiya kopī kiyai ipotīwausehonīhī waatī natīwī nepatīwī gwītaapo. Ye! akītīsī sīkīretī sīkaimatītaise!

⁸ Autaahaatīho Awaisīho sandaase: “Nīnī Naasonīnīhī Jīhonīnīndī amī nīnī Naasonīnīhī ipotīhonīnī bindataayo. Nīnī jīhī aimī bimaatī amī wanī bimaatī amī ipotī napītandīhonīne. Aindī nīnī watīpīhaiwa nahatewaisahonīne,” ndaase.

*Jon+ho Utaaho K+raisihomatiyahoi
Usonataise*

⁹ Nini Jon+honini sami naisohonini nyahi Jisaasihom+hiyaanimatot+handanda is+hiya nyangi amb+pati maariho yaas+haiwa nanyinyoh+waiwaara sangisati maasindaayo. Ami nyangi Autaahaat+ho nyainjatihi ami is+hiya yaas+handi nanyinyauh+handi kandi kiyaan+nihi and+ititaati bitopi niyohiy+hiyaanam+hon+ne. Saindi kimaiwaat+hi sangisat+toh+hon+ne. Is+hiya nep+ yap+honji mas+honji dur+hi+rami ot+haati aheti+honjaat+hi ah+nisawaayopo. Konjami amb+pati Pat+mosihande. Ami sandi sanisotimandi apaap+maahe, ami Autaahaat+homi piw+haap+ndiwuni ami Jisaasiho katati kaiwaiwaapi nini sandi akite ndi piw+ha ausaahon+he.

¹⁰ Aih+ Awais+homi asis+het+* It+piho nis+heti waati nanoaipas+hi ami nisi maarihomi ndiha nanor+haatat+ise. Aih+ nini atisata nisi dawaataatapi piw+ha wa waati waap+hi+nati kapapar+hi+ri gaatipatamatiyati ganati noaipataise.

¹¹ Aih+ ka piw+ha ningi sandati kandataase. “Kiny+ sapa nahataapa mmon+hing+ipi+pa ut+pi+hoat+hi j+pat+paimb+ Autaahaat+homi is+hiya aunah+pi+haiwa ikwi wih+ti+tihi wih+n+rami yat+mur+tahaiwa 7 kiyahai-waaraahiyaapi j+pat+paime: Epesasihandaaahiyaapi, Simer+naahandaahiyaapi, Pekaamaam+handaaahiyaapi, Taiyatairaa-

* **1:10:** Sura Sandehuraap+se.

handaahiyaapi, Sar̄tis̄ihandaahiyaapi, Pirater̄ipiyaahandaahiyaapi,† am̄i Reotesiyaa-handaahiyaapi j̄ipatīpaime,” ndataase.

12 Aih̄i n̄in̄i nepemait̄i yapepataa-hamataindī utaaso diyaamahondise nd̄i jata sis̄iha raam̄ihandī wapa kapopī ahotatī m̄ihotindītandī nimaatar̄ihat̄ima gor̄ihanda kaiw̄ihat̄ima 7 kiyahaiwa ahotih̄i mmonataayo.

13 Aih̄i saiwa sis̄iha ram̄ihandī m̄ihotindiw̄imaiwaam̄i ot̄ihap̄ih̄i Is̄hiyaam̄i Saaho J̄himatis̄ihomatiyaho not̄i nasayatī bitos̄ih̄i n̄in̄i iwinjataayo. Ko apot̄ih̄irī utaar̄ih̄irī m̄ihaatapī k̄ir̄in̄ih̄i m̄ihaapī auh̄irī atas̄iha nimb̄imaasatī nipaatahore. Iyatī am̄i ut̄ih̄irī w̄irī gor̄ihanda kaiw̄ih̄irī tausandīhaap̄ih̄i w̄isanatī nipaatahore.

14 Iyatī am̄i kom̄i m̄itīho m̄isis̄iha t̄iwipatī k̄ihoep̄ihandamatiyatī ap̄ipaahī k̄ihoep̄itamahore. Iyataatī kom̄i nd̄iha sis̄ihaam̄i t̄ihw̄it̄ih̄iramatiyatī t̄ihw̄it̄isahore.

15 Iyataatī am̄i kom̄i auh̄irī ap̄ipaahī nausaatah̄ire ain̄ih̄irī metorīhandī w̄indī b̄ironj̄ihandī sis̄iha wat̄ip̄ihaara t̄ihauh̄i yap̄ipatī ikwaat̄ip̄iho owetatī waatī biyatī nausaatipatamatiyato. Iyatī am̄i kom̄i piw̄iha waap̄ihaatī taahaamaatamī nor̄ih̄irī nausihaamatiyatī gandaase.

16 Iyatī am̄i kom̄i ikw̄irī gaat̄ih̄ira kaumbwaatī ikw̄i wih̄it̄ir̄it̄ih̄i wih̄in̄ih̄iram̄i yahur̄itahaiwa 7 kiyatī is̄iwatataise. Aih̄i am̄i namatanaatī kosasaih̄irī wih̄iwihooan̄i nait̄ipundah̄irī kom̄i

† 1:11: K̄imat̄i amb̄ipatī Pirater̄ipiyaahandam̄i tanyaaha siyate: nais̄ihiya maar̄iho nam̄inawaayopo tatise.

maahomwaanjapɪ nasatɪ nimanatɪ ahondaise. Iyataatɪ amɪ komɪ ndɪmaahomwaanjɪ waatɪ nausaatataise ipɪho waatɪ ipɪndaatɪ awaindɪ nausaatipatamatiyato.

17 Nɪnɪ saindɪ koai usonɪtɪmapɪ awaindɪ yaindɪ komɪ auhɪrɪ atasɪhaapɪhɪ tɪmahiyatɪ napomataa-honisamataindɪ ahondaayo. Aihɪ ko komɪ ikwɪrɪ gaatɪhɪra niwatɪ nɪngi sandataase. “Kɪnyɪ wɪndɪ yamaime. Nɪnɪ jɪhunɪ ipotunɪ bimohɪhonɪne.

18 Nisopɪ mmonɪme. Nɪnɪ jɪhura napomatatɪ japɪhɪ nepatɪ asohonimandɪ konɪnɪhɪ nasisoaarɪ bindataayono Aindɪ amɪ nɪnɪ asohonɪnɪ konɪnɪhɪ nasisoaarɪ bimohɪhonɪne. Aindɪ amɪ nɪnɪ isɪhiya napwɪtaatɪwɪhandamunɪ amɪ aunahɪpatɪ isɪhiya aimɪ napohiyɪhiya nuwɪ bimohɪpatamunɪ kihɪrɪ amɪ watɪpɪhandɪ isɪwatataayo.

19 Isɪ amɪ Kɪnyɪ kɪmba mmonɪhingɪpɪmbaapɪ jɪpatɪpaime. Aimɪ wanɪ ahotimbɪpaapunɪ amɪ kɪmandamɪ ipotɪ noaipaitandɪhapa mmonɪhingɪpɪmbaapɪ ahoyapɪ jɪpatɪpaime.

20 Kaumbwaatɪ 7 kiyahaatɪ nisɪ ikwɪ gaatɪhɪretɪ ahotisaamɪmaatunɪ amɪ sisɪha raamɪhandɪ mɪhotindɪtandɪhaiwa gorɪhanda kaiwɪhaiwa 7 kiyahaiwaunɪ mmonɪhingɪwɪmaiwaamɪ tanyaaha siyate. Kaumbwaatɪ 7 kiyamaiwa enjerɪhiya isɪhiya aunahɪpa 7 kiyahataahiyai iwinjasotɪhandapɪ sandɪ namɪhanate. O amɪ sisɪha raamɪhandɪ 7 kiyahaiwa mɪhotindɪndɪmandɪ isɪhiya aunahɪpatɪ 7 kiyahaiwaaraahiyaape,” ndataase.

Autaahaatihomi Isihiya Epesaasihandaahiyap Pwaha Notaise

1 “Ishiya Kiraisihop giwunyaahohiyhiya Epesaasihandaahiyai winjatisiho itipho enjerhopi kinyi jipatipaime. Pwaha siyahaapito. ‘Nini nisi ikwiri gaatihiraihoanji kaumbwaati ikwi wihitirih wihinrami yahuritahaiwa 7 kaindahaiwa isitihonine. Aindi ami nini sisaha raamihandi gorihanda kaiwhandi ikwi wihitirih wihinrami yahuritahaiwa 7 kiyahaiwaami otihatih daindi bitondaayo. Saindi nini bindataahonini piwaha kima kinyapi nusoaasataayo.

2 Kinyi kaingiwaiwaapaahi aimi nini mmoniti neti gwinyaatihonine. Aindi ami kinyi dipiwaasanipi kaingiwaiwaapisangi aimi mmoniti gwinyaatihonine. Iyataati ami kinyi andititipi bitotapa ishiya usa saiwi maipihyaapi windi maarimitipihonitinihi gisoho. Iyataati ami ishiya siya gisi sahitawaapo. “Nyangisangi Aposerhiyaane,” hitiwi jaiwitauhi ami kinyi kiyaisi nepi baimbi tipitapaapi usonapa kiya jaipitwihyaatih usonapaise.

3 Kinyi nisi ambipati anitimbisi watinihi ishiya gisonawa kandapi ambipati yaasahaiwa nahinyauhihandi kandi kinyi kaiwaapi windi yamaimbi andititipi bitotapa kaiwa nepi otipipati pohimaimbi kaingitihandapaahi aimi gisoniti gwinyaatihonine.

4 Saimbi kainihandi kandi wonji kinyapi nini nitanataati piwaha sandi kahititandiyo. Kinyi wuwani namasapi nisapi ginunyaahingura sura

n̄ngisi maar̄ho awaind̄hand̄i waati nanyinya-paise. O wanī k̄imuraahī owetise.

⁵ Kinyī baimbī gw̄nyaape. Kinyī j̄hura gaahaiwa t̄it̄haiwa baimbī kiyapaise. O wanī k̄imuraahī kinyī gaahaiwa kainḡwaiwa namap̄i aim̄i t̄im̄haise. Isī k̄inyī kaiwa namasis̄i jap̄hī nepemaite. Aimb̄i k̄inyī j̄hī gaahaiwa kainḡpatamataimb̄i kaime. O k̄inyī saimb̄i kamaayapaapaahī n̄n̄i gisaap̄hī nap̄it̄i sis̄iha raam̄hand̄i sand̄i kinyīhet̄i ahotis̄iha kinyīhetap̄i net̄i nemaito.

⁶ Iyataatī amī k̄inyī gaahatī kainḡpat̄i siya-paise. Nikoraasihom̄ihiyaamī kiyoh̄waiwaap̄i k̄inyī w̄nd̄i maar̄imit̄ip̄ihone. Aih̄i amī nisangi kom̄ihiyaamī kiyoh̄waiwaap̄i w̄nd̄i maar̄imito.

⁷ Isī utaaho atih̄risahosī k̄ima piw̄ma It̄ip̄ho Gaaho Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya K̄raisihop̄i ḡwunyaahohiȳhiyaap̄i katis̄iha biyatī atisatī nene. Utaaho wo maap̄i yap̄ipatamb̄haiwa tiworisais̄i tiwat̄i ip̄ihatis̄ho soais̄i n̄n̄i gaahone und̄it̄i ipatī as̄imat̄itaat̄iw̄hatamī yand̄ip̄ho nann̄ime undisan̄hī nandaise. Satī ipit̄i yam̄hapataat̄ih̄i Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄hī osaataatī ahendaise, ’ ” ndatī kandataase.

*Autaahaat̄ihom̄i Is̄ihiya Aunah̄ipa
S̄imer̄naahanda Bimohiȳhiyaap̄i Piw̄ha Notaise*

⁸ Utaaho k̄im̄iko j̄haatī amī sata kandataase. “Kinyī baimbī is̄ihiya aunah̄ipatī S̄imer̄naahanda bimohiȳhiyai iwinjatis̄ho it̄ip̄ho enjer̄hop̄i piw̄ha k̄ima j̄pat̄ipaime. Sa piw̄a siyahaap̄to. N̄n̄i ap̄ipaahī J̄himat̄it̄i amī ipotimat̄it̄i bindataayo. N̄n̄i j̄hura aim̄i napotatī

ami japihi nepati asohonimatiti bindataayo. Aihi piwîha kîma kinyapi nusoasataayo.

⁹ Ninî kinyî naanjîhaiwa kinyî ambîpati yaasîhaiwa nehingîwaiwaapaahi aimî mmonîti gwînyaatîhonîne. Aindi ami kinyî kahapaamapîpa apîpaahi owehonîtinîhi aimî gisoho. Saimbî owehonîtapaahandî kandî ami kinyî kahapaamapîpa apîpaahi asaketahone. Iyataatî ami isîhiya siya gisî sisîpîhîtiwî nyahî Judaahiyaane tohiyîhiyaapaahi mmonîti gwînyaaho. Isiya siya tîtihi Judaahiyaamaahe owetise Bwaasîrîhiramîhiyaare.

¹⁰ Masi wonjî bimambîpî ambîpati yaasahandî wîndî naitaise. Sandî yaasahandî nepaapî yaitaapîmaahê owetise. Atime. Bwaasîrîhirî Kîramîhiyai kaundonîhi kiya samî usaatangisî nepî tisapî nasapuwîtaapo. Sandî sangî jaiwaiwî nasîsenîwîhaiwa kaitaapo kiya tîmîhaitotîwo. Saiwa naanjîhaiwa ambîpa yaasahaiwa asîsiha nehî 10 kiyahaiwetî naitaapo. Saiwî naanjîhaiwa newaahandî kandî Autaahaatîhopî gîwunyaahohîtihandî wîndî namaamapî andîtitîwî gîwunyaapî nuwî napowaahuraatîtando. Saisaihi ami ninî asîtimatîtaatîwîhandî nawîhomataindî wihoanjîhandî sangisî nasamîto.

¹¹ Isî utaaho atihîrisahosî kîma piwîma Itîpîho Gaaho Autaahaatîhomî isîhiya Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaapî katisîha biyatî atisatî nene. Isî ami utaaho wo maapî yapîpatambîhaiwa tiworisaisî kohimatatî tiwatî ipîhatisîho soaisî napwîtaatîwîhandî kapîhandî 2 handî wîndî netî namausopîsasîtaise.

Apîpaahi owetîtaise ndataase.

*Isîhiya Aunahîpa Pegaamaamîhandaaahiyaapî
Pîwîha Notaise*

¹² Iyataati ami utaaho kimî ko sata kandataase. “Enjerîho isîhiya aunahîpa Pegamamîhandaaхийai iwinjatisîho itîpîho enjerîhopî pîwîha kîma jîpatîpaimе. Pîwîha satîpîha nusoaase. ‘Nînî namatanaati kosasaihanaati wîhîwîhoaanapî nga otitâtî nga tîpîpa kiyahanaati utaarîhanaati isîtîhonîne. Nînî saindî sanaati isîtîhonînî pîwîha kîma kinyapî nusoaasataayo.

¹³ Aunahîpatî satî kînyî bîmingîmatapaahi aimî nînî mmonîtî gwînyaatîhonîne. Satî aunahîpîta Bwaasîrîhîrî bindataati isîhiyai winjatîtandîhate. Setîhîhandî kandî kînyî nisî ambîpatî namaamapî anîtimbî isîpî nisapî kînyî baimbî gînunyaapaise. Aimbî ami utaaho Andîpaasihoai tiwauhîhandî kandî kînyî nisapî gînunyaahîngîtîhandî wîndî namwaasapîhone. Andîpaasiho so nisapî biyatî gînunyaati ami nisî pîwîha anusoaahoai sapîhî Bwaasîrîhîrî bindataati tiwauhî napotaise.

¹⁴ Siyataahandî kandî nînî pîwîha kîmaiwa kinyapî nitandîhaiwa sandî gi kahîtîtandîyo. Satî aunahîpatî Pegamaamîhanda isîhiya usa yaihiya jîhura Baaramîhomî kaipatamataiwî kaiwîhiya bindawaayopo. Jîhura Baaramîho Baarakîhoai satîpî kaunde undatî jaipîtaha kaundîhî Isîraherîhiya nahatîyai kîyaunjatî nunjîhî ami kîya nandapa maahoipatî autaahaatîho jaipîtahopî tipî tîhîwîhapa

nunyauhi naniwami kiho kahaatisawi ambipati naminiwi timaamaitiwi kaiwi maipihandaatihiti mahiyawaayopo.

¹⁵ Isi wani ami kinyi aunahimatami otihatihiti sikaiwihiya Nikoraasihomihyaamihireti japepihiriwi kaiwihiya bindawaayopo.

¹⁶ Isi kinyi baimbi japihi nepemaite. O japihi namepemitapaapaahi nini keti napiti siya isihiyaisi namatanaati nisi maahomwaanji ahotinimanaata titimaito.

¹⁷ “Isi Utaaho atihirisahosi kima piwima Itipihoo Gaaho Autaahaatihomi ishiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaapi katisiha biyati atisati nene. Utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoai nandapa biretihandi manaahandi noasandindihandi nini koai numwito. Aindi ami nawiha wa kahoepiha numwito. Nawiha seti ambipati wanihati jipatipaindi numwito. Nunyanihi ambiti satapi ishiya usa gimaawunyaata namausesipatitaise nehi sawaho sa nawa nesihohi giwunyaatati nusesipatitaise,” ndataase.

Piwaha Isihiya Aunahipati Taiyatairaahandaahapihyaapi Notaise

¹⁸ Aihimi ami utaaho naasiko jihaati satati kandataase. “Ishiya aunahipati Taiyatairaahandaahanpihyai iwinjatisiho itipihoo enjerihopi jipati paime. Piwaha kima siyahaapito: ‘Nini Autaahaatihomi Mwaahonini nisi ndiha sisaha waati tihataati tihwitihiri waati tihwiti patamatiyahaare. Iyataati ami nisi auhirisangisi ainihiri metorihandi

bironjhandi sisahaara tihauhi ikwaatipihokipati tihati owetati biyati waati awaindihandi nausaatipatamatiyati nusaatati bousamahire. Aihipiwiha kima kinyapi nusoasataayo.

19 Ninikinyikaingiwaiwanahatewaapaahi aimimmoniti gwinyaatihonine. Kinyinisapiginunyaapi amisihiyai anditiwiwitandihati kaimbi aminaanjhaiwanepaahandi kandi andititipi bitohnihigisotigwinyaaho. Kinyigaahaiwajihura kaingiwaiwaahinga noaipasihimmonataayo. O amiwankimura kaingiwimaiwaahijhi kaingiwaiwai nusatipihapi waati gaahaiwa kainihinoaipataise.

20 Saimbikinyinga kainihandi kandinini piwiha kima kinyapi nitanitihagi sandikahititandiyo. Kinyikimaati apopaati Jeseperihati nehiiwinjahinihikaati gisatimaasi bindataise. Saatipopaati satati 'Nini Autaahaatihomi piwiha atindi neti ausaahohaamaanine,' tati nisi otipipatihiyai jaiwundati ambipati koho kihatiasawitimaamaitaatiwihira kiyaunjati amiautaahaatihojaiwitaohainandapa tihiwununyawihapanandaatiwikiyaunjahaate.

21 Kaati kaatami kaiwaiwanamasisi japihinepemaititandi nehiiwinjahonihikaati windinamepemaitati kaatinihikaiwa maipihaiwakiyati bindataise.

22 Isiatime. Nini kaati timbipa wapanumwito. Numwisanihi kaatami ambipati waati aungwohandi yaawati niwindaise. Iyonihi amikaatisawi ambipati naminininwi

tîmaamaihohiyîhiyaisangi naanîatî yaawîhandî awaindîhandî numwisanîhî nepî kiyaamî ambîpatî waatî awaindîhandî yaawatî nîwîndaise amî kiya Jeseperîhaatamî kaiwaiwa namasisî wîndî japîhî namepemaitawaawaaho.

²³ Aindî amî kaatamî mwaaya maatiyaisangi tiwisanîhî napwîtaapo. Saisanîhî isîhiya nahatiya usa nisapî gînunyaahohiyîhiyaisangi mmonîwî gwînyaawaawî satîwî, 'Ko isîhiyaamî maarîhoatîhî amî kiyaamî gwînyaahohîwaiwa mmonahoe,' tîwî mmonîwî gwînyaitaatîwo. Nînî sahî nînaasiyaatî wapa kiyohîpîpaapî amî kiyohîrîhîrî kîretî mmonîtî jatetinjatî nînaasiyaatangî wihoanîhapa nasamîto.

²⁴ Iyataatî amî isîhiyaatî usaatî aunahîpatî Taiyatairaahanda bimohiyîhiyaate nînî sangisî sandî kasatataato. Sahî apopaatî saatamî pîwîha wîndî atîwiwî kaatamîhîretî minjapepîhîropo. Aiwi amî isîhiya katawaawî satîwî 'Bwaasîrîhîramî pîwîha wiwa noaatîhepî baahî noasandiwaiwo,' tohîwaiwa sahî wîndî atîwî mmonîwî nepî gîmunyaapîhiyaate. Isî nînî sangisî naanîsisîhandî samîhetî ahîsisatî wîndî namaasamîto.

²⁵ Iyataahandî kandî sahî wanî isîwasohîpîpa wîndî namaamapî anîtiwî kapaanîhî isîwatîmî nuwî nînî napisanîhuraatîtande.

²⁶ Isî amî utaaho wo yapîpatambîhaiwa tiwori-saisî kohimatatî tiwatî ipîhatisamatî amî nisî gwînyaatî maarîtohîrîhîretî japepîhîratî notî nahataapa apîpaahî owetîtandîhuraatonîhî amî nînî ko isîhiyaisî winjatîtandî koaisî wandîha amî watîpîhandî numwîto.

27 Saisanihi ko andititati watipitati isihiyaisi iwinjaati bimitaise. Winjaati bindataati maapi yapipatambhiya Autaahaatihomi isihiyai tipipihaitotiwiyohiyihiyai ko tiwati ipihatisati neti nosasitaise oniha yapipati naumbwinatei nosasinatei owetipatamatiyato. Ko otipipati kaitandihati numwitandi katohimati numwito ami Apihohi Autaahaatihohi nini otipipati kaitandihati ningi nanimipatamataindo.

28 Aindi ami nini kaumbwaati nipaatihaati asisihatihi biyati nusaatati thoaasaamaati koaisi numwito.

29 Isi utaaho atihirisahosi kima piwima Itipihohi Gaaho Autaahaatihohi isihiya Kiraishopigiwunyaahohiyihiyaapi ausaati katisima biyati atisati nene.

3

Autaahaatihomi Isihiya Aunahipati Saritishandaahiyaapi Piwaha Notaise

1 Utaaho kimiko piwaha ami jahaati satati kandataase. Aunahipati Saritishanda isihiya bimohiyihiyai iwinjatisiho itipihohi enjerihopikinyi piwaha jipatipaimi. Sa piwaha kinyi jipatipaimbi nusoasitaapiha siyahaapito. Nini Autaahaatihohi itipihohi 7 kiyahoaisahone. Aindi ami kaumbwaati 7 kiyahaati nini isiwatataayo. Aihini kinyapi piwaha kima nusoasataayo. Kinyikaingiwaiwa nahatewaapaahi ninihai aimimmoniti gwinyaatihone. Isihyaahi kinyapi katawaawi ko asohoematati nga bindataati ami kandi ko asoho bimindihandapi ambipatisaho

bindataise tiwi katawaahandi kandi kinyi aimi napomahise.

² Kinyi kinyi naapi namasisi japihi nepape. Nepapi Kinyi kaingwaiwa nahatewa windi timamahiyati ahotimbipa nepi japihi titihi anditipi kaime. Sandi kahitotimandi apaapi maato kinyi kaingwaiwaami wapa nisi Autaahaatihomi ndiheti biyati gaahapa titihapa windi namwaipasihito.

³ Kinyi piwaha gaaha aimi atimbi nehingha ka japihi baimbi gwinyaapi isiwatapa piwaha katirihireti japepihiripi maipihaiwa namapi nepemaite. O ami kinyi naapi namasisi japihi namepemitapaapaahi nini keti kuraanihi ikohiya ikondaatiwi nasohiyihiyaamataindi gisaapihi napito. Iyataati kinyi nisi napitandihuraapi windi monipi windi gimunyaitaise.

⁴ Iyataahandi kandi isihya usa yahonya, kiyaami uti apotihiris windi nepi kimaamapihiya yaihiya Saritishanda bindawaayopo. Isiya siya gaahaiwa kaiwahiyaare. Isi isiya siya apotihiri gaahapa kihoeiphapa niyopi ningisaw maasi daiwi bimitaapo.

⁵ Isi ami utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoai apotihiri siri kihoepiri nini neti kiyaamataindi koai niwisoti niwipaito. Aindi ami nini komi ambipati utipihandi asitimatwi jinjapihi bimitaatiwihyaami ambipati ahotindihandaatihapi windi nahusaumwaamaito. Owetitaise. Aindi ami

nini komi ambipati nisi Apihomi ndihetuni
ami komi itipihya otipipatihya enjerihyaami
ndiheti awusoaito.

⁶ Isi utaaho atihirisahosi kima piwima Itipho
Gaaho Autaahaatihomi isihya Kiraisihopi
g'wunyaahoyihyaapi ausaati katisima biyati
atisati nene.

*Isihya Piraateripiyaahanda Bimohiyihyaapi
Utipho Notaise*

⁷ Utaaho kimiko piwaha jhaati satati kan-
dataase. “Kinyi piwaha wiwa Autaahaatihomi
isihya aunahipati Piraateripiyaahanda
bimohiyihyai winjatisiho itipho enjerihopi
jipatipame. Piwaha siyahaapito. ‘Nini
apipaahi akitinhi Autaahaatihomihaiwaahih
napaititi kaindahonine. Aindi ami nini
Autaahaatihomihonini apipaahi akitihonine.
Aindi nahataapa akithapaami tanyaahonine.
Nini Daawitihomi kihiri isitihonine. Isi nini
wapaami maasomwaanji nutosisanhi wo nga
neti windi namaapuwitaise. Aindi ami nini
wapaami maasomwaanji naputosisanhi wo nga
neti kamwaanji windi nuwatimositaise.

⁸ Nini kinyi kaing'waiwaahi nahatewa aimi
mmoniti neti gwinyaatihonine. Isi atime! Nini
kinyapi kinyi ndimaahomwaanji maasomwaanji
nutosonhi nundataise. Isi utaaho wo nga neti
japihi windi namaapuwitaise. Kinyi kinyi
watipihandi anditititaapihandi maipihonji
ahingisetih nini aimi gisoniti gwinyaaho.
Iyataahandi kandi kinyi nisi piwaha atimbi
niwatipi ami baimbi japepihiripi ami kinyi nisi
ambipati windi nepi namaanoasise.

9 Isihiya siya satiwī nyahī tītīhī Judaahiyaanīnī Autaahaatīhomīhiyaanīne tohiyīhiya siya jaiwīhītawaatopo. Kiya Bwaasīrīhīramīhiyaaso. Isī atime! Nīnī kiyaisī netī nandusoaasisanīhī kiya napīwī kinyīhīnī kinyī auhīraapīhī napīwī atotīpīwesītaapo. Iyonīhī kiya nisapī satiwī saiwī ko Autaahaatīho Jisaasiho kiyaisī maarīho nunyatī amī maarīho wīwīwataise tīwī mmonīwī nepī gwīnyaitaapo.

10 Kinyī nisī piwīha baimbī atimbī nepī anītimbī japepīhīrīpī isīwatapaise. Piwīha isīwatapaapī naanīhaiwa nangisenahaiwa noaipasīwaiwai andītītīpī bitotapa nepī ipīhatimbīmapaise. Isī amī nīngisangīsī gīsī ginjatītī anītīndī giwatītō. Anītīndī giwatisanīhī nasenahaiwa saiwa isīhiya yapīhī nahandaahiya nahatiyai nunjenatī nusoaipaitandīhaiwa gisaapīhī wīndī namangoaipaitando.

11 Nīnī gisenda ketī kuraanīhī napītō. Isī kinyī isīwatingīwaiwa anītimbī isīwate. Amī kinyī pīraisīhandī wīhoaanīhaiwa utaaho wo namānīdatī wīndī namangaitō.

12 Isī amī Utaaho wo nahataapa maapī yapīpatambīhaiwa komī tiworisaisī tiwatī ipīhatisamahonaahī nīnī koaisī netī yasīha mīhotīrīhīrematī mīhotītō ko noaipatī nisī Autaahaatīhomī anīaanīamī yasīha watīpīhaimatītando. Saindī netī yasīhemasanīhī ko wīndī Autaahaatīhomī anīhandī namasi noaipatī namutaise. Apīpaahī owetītaise. Aindī amī nīnī komīhetī nisī Autaahaatīhomī ambīpatī jīpatīpīwindositō. Aindī amī nisī Autaahaatīhomī aunahīpatamī

amb̄ipati kom̄iheti j̄ipatīpaindos̄ito
 aunah̄ipati wan̄ihati Jerusaremihand̄i nisi
 Autaahaat̄ihoaapihi yam̄ihapataat̄ihapi namasi
 maapi noaat̄ipas̄ipato. Aindi am̄i nisi amb̄ipati
 wan̄ihatisangi kom̄iheti j̄ipatīpaindos̄ito.

¹³ Isi utaaho atih̄irisahosi k̄ima p̄w̄i ma It̄ip̄i ho
 Gaaho Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya K̄raisihop̄i
 ḡiwunyaahohiȳihiyaapi ausaat̄i katis̄ima biyatī
 atisati nene.

*K̄raisihom̄i Is̄ihiya Aunah̄ipati Reotesiyaa-
 handaahiyaapi Ut̄ip̄i ho Notaise*

¹⁴ Utaaho k̄im̄iko naas̄iko p̄w̄i ha satatī
 kandataase: “K̄inȳi p̄w̄i ha wiwa is̄ihiya
 aunah̄ipati Reotesiyaahanda bimohiȳihyai
 winjatis̄i ho it̄ip̄i ho enjer̄ihop̄i j̄ipatīpaime.
 Iyataati p̄w̄i ha sa siyahaap̄ito. “N̄ini
 Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄i haapuni am̄i ipoti wapa
 kaitandi j̄ih̄i t̄imanati p̄w̄i ha wat̄ip̄itatī
 w̄isasis̄ihaapuni, ‘ak̄ite,’ ndi kand̄ihon̄ini
 t̄it̄ih̄i ak̄it̄ihaam̄ihon̄ine. Aindi n̄ini
 Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄i ha nahata t̄it̄ih̄i nga
 bair̄idi ausaat̄i am̄i Autaahaat̄ihop̄i ak̄it̄it̄imb̄ipa
 ausaimanot̄ihon̄ine. Autaahaat̄i ho nis̄ihetapi
 kahapaam̄api nahataapa ahaim̄b̄ipaami
 tanyaahon̄ini awais̄ihon̄ini p̄w̄i ha k̄ima kinyapi
 nusoaasataayo.

¹⁵ Kinȳi kainḡiwaiwa nahatewa n̄ini
 aim̄i mmon̄iti gw̄inyaat̄ihon̄ine. Kinȳi
 w̄indi tahaṅ̄ihon̄imet̄ipuni am̄i w̄indi
 mbwahon̄imet̄in̄ih̄i n̄ini aim̄i mmoho. Kinȳi
 tahaṅ̄ipo am̄i mbwaapo saim̄bi bim̄itaapi n̄ini
 maaritataayo.

16 Iyataahandi kandi kinyi goti masihonji tahaɗipi dihimaatataise. Amɩ kinyi wɩndi tahaɗipi amɩ wɩndi mbimwoaahise. Kinyi sainhi nini gisi nisi maahomwaanɗaɗi kwahindi dauti noaahimaito.

17 Kinyi satapaase: “Nini nawɩho amɩ ikɩpɩpa apɩpaahi asaketahonine. Nini wapaapi wɩndi nenoaahimeto,” tapaase. Satapaahandi kandi kinyi apɩpaahi miɩmaipaimbi isaimbi bindapaise. Isɩhiya usa nga kinyapi kiyami maarɩho asɩpɩhitaatɩwɩhamwaanɗi bindapaise. Kinyi apɩpaahi ikɩpɩpa wapa owehonɗi amɩ kinyi ndɩha niyotahonɗi amɩ somaahihonɗi bindapaise. Saimbi bindapaahandi kandi nini setahonine tiɗi kinyi kiwahonɗi sandapi wɩndi motɩnɩpi gimunyaahise.

18 Aihɩ amɩ nini gisi piwɩha kiɩma kinyi gwɩnyaitaapiha kahitataato. Nisi gorɩhandi sisɩhaara tihati ikwaatɩpiho wapa maipɩhapa namɩhatimbɩpa tihati nemase. Isɩ nisi gorɩhandi sandi nawɩho naninyapi kinyi nepe, kinyi noaipapi wapa akɩpɩpa gaahapaisahonɗiɩtaapo. Aimbɩ amɩ apotɩhɩri kihoepɩhɩri titɩhi gaahɩri nepɩ niyope somaahihonɗi biɩmimisamɩhi isɩhiya wɩndi maahisosaihi wɩndi mamaasitando. Aimbɩ amɩ marasinɩho ndɩhaapiho nawɩho naninyapi nepe. Nepɩ ndɩhotɩ ahiyaposapi nga baimbi jaitaapo.

19 Amɩ nini isɩhiya usaisɩ maarɩho nunyataataahi kiyaisɩ itɩhundɩti kiyami kiyohɩwaiwa netɩ titɩhemwahonine. Isɩ amɩ kinyi kiwahonɗi andɩtitɩpi kinyi kaingɩwaiwa nepɩ titɩhematɩpi kinyi maipɩhaiwa kaingɩwaiwa

namasisi nepemaite.

²⁰ Atime! Nini maasomwaanji bitondaati taati titi kwitiwataayo. Isi utaaho wo nisi maahomwaanji atisataati maasomwaanji nisapi nuhonaahi ami nini nandaati koaisati maasi bimito. Koaisati maasi nandapa nainjanhi ami ko ningisati maasi nandapa nandaise.

²¹ Isi ami Utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisataataahi ko ningisati yamihapataatiji nini bimohipipiji maasi bimitaise. Siyati nini jihura nisi tiworisaisi titi ipihatindimahonhi Apiho ningisi nani maati komi bimimbipiji ahiniji bimohipatamatiyati bimitaise.

²² Isi utaaho atihirisahosi kima piwima Itipihho Gaaho Autaahaatihomi ishiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaapi ausaati kaundisi ma biyati atisati nene,” ndataase.

4

*Yamihapataatiji Autaahaatihopi
Giwunyaahohiyihiya Koai Mepi Autaahep-
umawaayopo*

¹ Saiwa aimi mmoniti namhaatosati ipoti japihi yapepataahimataindi jataati yamihapataatiji maasomwaanji wamwaanji nundiji mmonataayo. Aihiti utaaho so ningisi jiji gaatati kandisihomi piwiha naahutarihiri otipihho kapaparihiramatitati piwandiji atisohiho satati ningisi kandataase. “Kinyi kimasini nasaamane wiwa ipoti

noaipaitandihapaapi kahititi nangisitaano,”
ndataase.

² Aih keti kuraanhi Itipih Gaaho nasati
nisiheti waati nindoti nanaipataise. Aih
nisi maarihomi ndiha nanorihaatataise. Aih
nini yamihapataathi jataati Autaahaathomi
gwitih siya kinhandi ahotihi mmonataayo.
Aih ko gwitihoaasini utaaho wo bindataise.

³ So utasometapi nausaatindihandi nawiha
wa apipaahi gaaha anaahaha asisoraha jesipaaha
biyati nausaatahaasi kaamatiyati nausaatataise.
Iyati ami nawiha wa apipaahi gaaha anaahaha
amatenaha karineriyanhaisangi nausaatataise.
Aih ami apaahorihiri wiri koaisi aunihiyati
nesiwesiwati otaatemati ahondaise. Siri
apaahoriri nawiha wa gaaha anaahaha asisoraha
emereraha biyati nausaatahaasi kaamatiyati
apipaahi bosaasinati nausaatataise.*

⁴ Aih ami gwitih siyaahaiwa wiwa 24
kiyahaiwa Autaahaathomi gwitih siyaahandi
otaatemati nesiwesiwati ahondaise. Aih
ami kaiwa gwitih siyaasiwaasini mitihiya
24 kaiwihiya bindawaayopo. Siya mitihiya
apotihiri kihoeptihiri utarihiri niyopihiyaare.
Aiw ami kiya tingaatha awaisawhiya kinhiya
nipatohiamatiyaha gorihanda kaiwiha kiyami
mitihoaathi nipaatawaayopo.

⁵ Autaahaatho awaisihomi gwitih
siyaahandi ahotimbipih tiwipatami kinapipa

* **4:3:** Nawimaiwa kimaiwa nawho awaisihotahaiwa
ami kaiwaapi ishiyaami maarho apohipati nepandiwa
turimahiyahaiwa apipaahi gaahaiwaare. Iyati kaiwa
Autaahaathomi nausaatindihandapi nasooanataise.

kinapaahoena nausainjitihandi apipaahi waati nusaatati bosaasinataise. Ami kirirutati ami windi waati gaatinjhi atisataati tiwipati asoaatati gandaase. Gwitiho siyaahandi mandosihioaanji sishiha wiwa 7 kiyahaiwa tosihandi norihiramatiyahaiwa taati tihataise. Saiwa sishimaiwa 7 kiyamaiwa Autaahaatihomi itipihore.

⁶ Iyataati ami Autaahaatihomi gwitiho siyaahandami mandosihioaanji windi kapihahi ahondaise. Iyataati sandi durihiri awairihiri apipaahi saasanotahiri giraasihora kaiwihiramatiyahiri ahondaise. Aihahi ami wapa asitimatati bimoti ahotimipa 4 kiyahapa Autaahaatihomi gwitiho otaatemapi wihooanji wauri ami wihooanji wauri bitotawaayopo. Saiwa 4 kiyamaiwa ambipateti nahataapipihahi gaamati ndihaahi mandosihioaanjuni ami dawaataatuni ahetahaiwaare.

⁷ Aihahi jihandi wanihandi asitimatati bimoti ahotimi naindihandi sandi pusiketihoho awaisihoho watipihoho raiyonihandamatiyahande. Aihahi ami kapihandi 2 handi asitimatati bimoti ahotimi naindihandi maasapihoho awaisihoho kauho sapihomatiyahande. Aihahi ami kapihandi 3 handi asitimatati bimoti ahotimi naindihandami ndimaahomwaanji utaahomi ndimaahomwaanjamatiyahande. Aihahi kapihandi 4 handi asitimatati bimoti ahotimi naindihandi sandi boho autaahi otipwiripwirisati daisihomatiyahande.

⁸ Maurimauri asitimatati bimoti ahotimi naiwimaimaamiheti ninasaindamiheti

ditihaiwa ikwiri naasairitih wiram
 naasohitahaiwa 6 kiyati ahetahaiwe. Aih
 kaiwaami ambipateti nahataapipih ndihaahi
 gaamati ahendaise. Aih ami kaiwaami
 ditatotisangi ndiha ahendaise. Aih saiwa
 apatihuni otapihaatuni nasisoari satwi
 katawaatopo. “Awaisiho Autaahaatoho
 Nahatewaami Watipihandisaho so Gaahore.
 So Gaaho Ainahihore. So Gaaho Ainahihore.
 So gaaho Ainahihore. Aimapi bimaami nasati
 wani bindataise. Ami ipoti ipotisangisi konhi
 jinjapih bimaami nutaise,” tawi namaamihaapi
 kaanihi katimi nowaayopo.

9 Saiwa asitimatati bimoti
 ahotiwimaiwa utaaho awaisiho kinjo
 asitimatitaatiwihandisaho konhi nasisoari
 bimisihopi waati maaritawaayopo. Aiw
 koaisi gaahonisi gaare undiwi komi ambipati
 nepi mepi autaahepumawaayopo. Saiwa
 mauritih mauritih asitimatati bimoti ahotimi
 naiwimaiwa nahateweti nasisoari saiwi
 kiyawaayopo.

10 Aih ami sikuraahi mitihiya 24 kaiwihiya
 ko awaisiho kinjo gwiho siyaahandaasini
 bimisihomi ndiheti timahiyawi atotipiwesawi
 bindawaawi kopu gaapundawaayopo. Ami ko
 konhi asohoematati nasisoari bimisihore.
 Aih ami kiyaami tingaatiha gorihanda
 kaiwaha nipaatotaha nausohaapi ko awaisiho
 kinjom ndiheti utatototi timihauhi timahiyati
 ahotih ko awaisiho kinjhopu satwi aunihihi
 katawaatopo:

11 “Awaisihone kinyi nyami Autaahaatihone.
 Kinyi kahapaamapi nahataapaami autahi

n+waataati bindapaise. Ami is+hiya kinyap+ nga maarit+w+ kiny+ amb+pati+ nangimaitaapo. Amb+pati+ nangimaap+ kiny+ wat+p+handami ot+i+h+ bim+taapo. Sand+ apaap+maache. Kiny+ kahapaamap+pa kaimb+ ahaing+h+one. Kiny+ gw+nyaap+ maariting+r+h+ret+ kahapaamap+pa kaimb+ ahain+h+ noaipataise. Noaipat+ wan+ k+maiwa ahondaise,” t+w+ aun+h+h+r+ katawaatopo.

5

Jon+ho Ut+p+hand+ Namaasap+handun+ Sip+sip+ho Sip+p+hohoisun+ Usonataise

¹ Utaaho gw+i+ho siyaahandaas+i+ bimis+homi ikw+r+ gaat+h+railhoan+ ut+p+hand+ wind+ ahotih+ mmonataayo. Iyataati ut+p+nd+ sand+ napapot+man+w+ mmap+h+hande. Sand+ ut+p+ndami apapaah+ j+pat+ha ahotahande. Aiw+ sand+ ut+p+nd+ an+tiw+ kaap+pati+ kendor+handa 7 kiyahaiwaara mmap+ namasaw+h+hande.

² Aih+ n+n+ it+p+ho enjer+ho wat+p+hoai iwinjahon+h+ ko waap+h+ta satati+ kandaase. “Utaaho Gaaho diyaamahon+h+ ut+p+ho k+mo namaasap+ kaap+pati+ kendor+handa an+tiw+ namasaw+ ah+yoh+mo nawaapamati+ nes+pati+ nupwiyaitaise tati+ waap+h+tati+ kandaase.

³ Satati+ katih+hand+ kand+ utaaho wo yam+hapataat+h+ bimis+hor+ yap+pataap+h+ bimis+hor+ ami yap+patami+ nyepep+ bimis+hor+ nga net+ kand+ ut+p+nd+ nupwiyati+ mi+hat+h+ jaitand+ wo mot+nati+ owetise.

4 Nɩnɩ jataati utaaho wo neti sandi utipɩndi nga nupwiyaati ami mihatihi jati mmondandihoo wetihi nini maipaindi gotaayo.

5 Aihɩ mitihiya 24 kaiwɩhiyaami wo satati ningisi kandataase. “Kɩnyɩ wɩndi gomaatipi atime. Judaahomihetapi namoyaatimi nasohiyɩhiyaamihetapi noaipasiho Raiyonimo ishiyai iwinjatitandihoo awaisihoo Daawitihotapi noaipasiho awaisihoo komi ambipati autaahi ahotisihoo tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoo ko nawɩhiyati kaapipati kendorihandi sepeni kiyahaiwaara utipihandi namaasapi napapotimanɩwɩ namasotihandi nga neti nesipati nupwiyaaitaise,” ndataase.

6 Aihɩ Sipɩsipihoo sipɩpɩhohoo bitosihɩ nini iwinjatayo. Aihɩ ko aimi tiwauhi napohomatiyahore. Ko Autaahaatihomi gwɩtihomuni ami wapa mauri mauri asitimatati nasisoari bimoti ahotiwaauramuni otihapihi bitondaise. Aihɩ mitihiya 24 kaiwɩhiyaami gwɩtiho siyaahandi koaisi otaatemati ahondaise. Komi maasamaapiho 7 kiyate. Aihɩ ami komi ndiha 7 kiyati ahetahore. Saiwa ndiha 7 kiyamaiwa Autaahaatihomi itipihore. So itipihoo 7 kiyamoaisi Autaahaatihoo aimi yapihɩ nahandaahapi natausaasise.

7 Aihɩ ko Sipɩsipihoo Sipɩpɩhohoo notɩ utipihoo so anɩtiwi namaasapi utaaho gwɩtiho siyaahan-daasini bimisihoo ikwiri gaatihɩraihooanɩ ahotisihoo sanoti netaise.

8 Ko utipihoo so aimi nesihɩ wapa 4 kiyahapa asitimatati nasisoari ahotimbipauni ami

m̄itihiya 24 kaiwihiyauni komi utatototi timahiyawi atotip̄iwesawi ko Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihohopi gaapundawaayopo. Aih̄i m̄itihiya 24 kaiwihiya nahatiya apw̄it̄ih̄iri w̄iri gitaahandamatiyah̄iri n̄inaasoh̄i is̄iwatawaayopo. Aiw̄i am̄i disihandi w̄indi gor̄ihanda kaiwihanduni is̄iwatawaayopo. Aiw̄i saiwa disiwaat̄ihap̄i sit̄ipati dipumanati wamainjotahati noaipataise. Sand̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiyaam̄i gaap̄ipatap̄i nam̄ihanahaiwaare.

⁹ Aih̄i kiya aun̄ih̄ih̄iri w̄iri wan̄ih̄iri sat̄iw̄i katawaatopo: “K̄inȳi naason̄ih̄i k̄iwahon̄i nga naw̄ihaimbi ut̄ip̄iho so an̄itiw̄i namaasap̄i kaap̄ipati namasaw̄i ahiyot̄iho nep̄i nupwiyaitaise. Sand̄i apaap̄i maah̄e is̄ihiya gi t̄ih̄wauhi napopaise. T̄ih̄wauhi napopaap̄i kinȳi j̄it̄ipataahi nunyan̄ip̄i is̄ihiyais̄i jap̄ih̄i numwaapaise. Autaahaat̄ihoaap̄ih̄imaitaapo. Ye ak̄ite k̄inȳi is̄ihiya nahatiya p̄iwiha k̄iha k̄iha p̄iwaatohiȳihiya am̄i amb̄ipati kahatamat̄ipetahiya am̄i yap̄ipati nahatewaarahap̄ihiyaisun̄i kinȳi j̄it̄ipati nunyan̄ip̄i jap̄ih̄i numwaapaise.

¹⁰ Kiya Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya ko iwinjat̄itand̄ihiyemataise. Iyat̄i am̄i komi ot̄ip̄ipati kawitaat̄iw̄ihiya p̄irisihiyemataise. Iyat̄i kiya noaipap̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ip̄ipati kawiw̄i kin̄ihiyaimat̄iw̄i is̄ihiyai iwinjaaw̄i k̄imaap̄i yap̄imbataap̄ih̄i bim̄itaat̄iwo,” t̄iw̄i katawaatopo.

Mwaaho Sip̄isip̄ihoai Maarit̄iw̄i Mep̄i Autaahepumawaapo

11 Aihî ami nîni japîhî jataati ami Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya enjerîhiya apîpaahi taahiyîhiyaami maahomwaanî atisataayo. Siya enjerîhiyaami nambaahandî miriyonî miriyonîhaiwa pîhitati handîretî kiyatîtîhî ami tiwatîhaati tausenîhaiwa pîhitahaiwaatahiya kinîho Autaahaatîho bimimbîpîhunî ami wapa maurî maurî asîtimatatî nasisoaarî bimaami naimbîpaisunî ami mîtihiya 24 kaiwîhiyaisunî nepî otaatemapî bitotawaayopo.

12 Bitotawa kiya maahomwaanî naasaataatîmapî satîwî katawaatopo. “Kîmo Mwaaho Sipîsipîmo jîhura tiwauhî napwisîmo nga wandîha ami wapa gaahapa ikîpîpaamatîyatî ami gwînyaitaatîwîha amîtiha gaaha ami watîpîhandî awaindîhandî naitaise. Ko siyonîhî isîhiya nga koai nepî autaahi isîwatîwî ami mepî autaahepumapî ami ambîpati awaipati nunyawî ami kopî kiya maaritîtaapo. (Aiwî koaisî ‘kînyî gaahone gaare,’ undîtaapo,” tiwî konyahîtiwî waati katawaatopo.)

13 Aihî ami nîni kahapaamapîpa nahataapa gîmunyainjîpîpa Autaahaatîho ahaimbîpaami pîwaihîwa atisataayo. Saiwa pîwaiwa kahapaamapîpa yamîhapataatîhunî ami yapîpataapîhunî ami yapîpatami nyepupunî ami durîhîraatîhunî ahotiwaiwaami pîwaihîwaapîto. Kahapaamapîpa gîmunyainjîpîpa nahataapa nahataapîpîhî ahotiwaiwa waapîhîtiwî satawaatopo, “Kîmo Utaamo komî gwîtiho siyahandaasîni bindata

isĩhiyai iwinjatisĩmoaisunĩ amĩ Mwaaho Sipĩsipĩhoaisunĩ nyahĩ kindarisĩ gaahindaahisĩ gaare undohĩwaiwaunĩ amĩ kindarisĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nunyohĩwaiwaunĩ amĩ kindarapĩ maaritohĩwaiwaunĩ amĩ kindarapĩ andĩtitohĩwaiwaunĩ kindarĩ nga jinjapĩhĩ nasisoari nepĩse,” tawaatopo.

¹⁴ Aihĩ amĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatĩwĩ nasisoari ahotĩmĩ niyohĩwaiwa satawaatopo. “Ye akĩtĩsĩ tĩtĩhe,” tawaatopo. Aihĩ amĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiya kapĩhĩ bimohiyĩhiya kindarapĩ atotĩpĩwesawĩ gaapundawaatopo.

6

*Mwaaho Sipĩsipĩho Kaapĩpata Anĩtiwĩ
Kaapaiwĩ Utĩpĩhoai Namasotĩhandĩ Nawaapatĩ
Nesĩpataise*

¹ Mwaaho Sipĩsipĩho utĩpĩho wo anĩtiwĩ 7 kaiwĩhapĩhĩ kaapĩpata namasawĩ wĩsasawĩ ahiyawĩho netĩ isĩwatataise. Netĩ isĩwatata kaapĩpatĩ jĩhatĩ tĩwapaatĩ nesĩpataise. Nesĩpasĩhĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatĩwĩ nasisoari ahotĩmĩ naiwaiwaamĩ wĩndĩ pĩwaaatĩhĩ nĩnĩ atisataatĩ asoaahaamatĩtatĩ gandaase. Iyatĩ kandĩ satatĩ kandaase. “Kĩnyĩ namme,” ndaase.

² Aihĩ amĩ nĩnĩ japĩhĩ jata maasapĩho osihandĩ wĩndĩ kĩhoepĩhandĩ winjataayo. Sandĩ osindaasĩnĩ utaaho wo yasaihĩrĩ isĩwaho kandaasĩnĩ awĩtimatatĩ bindataise. Aihĩ ko komĩ tiworisai kohimatatĩ tiwatĩ ipĩhatitandĩ koai jĩhimatohiyĩhiya awaisawĩhiyaamĩ tingaatĩha wa nunyawĩhore. Aihĩ ko tiworĩho kohimatatĩ

tiworisaisî tiwatî ipîhatitandîhoematatî notî tiworisai kohimatatî daahî tiwatî tunnatî yahwînataise.

³ Aihî amî Mwaaho Sipîsipîho kaapîpatî kapîhatî utîpîhoai anîtiwî namasawî wîsasopatî tîwaapatî nesîpataise. Aihî wapa kapîhî asîtimatîwî nasisoaarî ahotîmî naiwaiwaamî wîndî kapîhandî 2 handî sandaase. “Kînyî namme,” ndaase.

⁴ Satihî maasapîho osiho amatenîho noaipataise. Iyataatî utaaho so osisoaasinî bimisoaisî watîpîhandî nunyawaayopo kîmaapî yapîpataapîhî asisîha gaaha napaindîhandî ahotihî isîhiya windî tîmunîwî bimotîha nemaitando. Nemahonîhî isîhiya dopawî amî isîhiya usaisî siyîhiyaisî timaitaatîwo. Aihî ko satî otîpiti kaitandî koaisî namatanaatî awainanaatî kosasaihanaatî nunyawaayopo.

⁵ Aihî Sipîsipîho Sipîpîhoho kaapîpatî 3 hatî namasawî utîpîhoai wîsasopatî nesîpataise. Nesîpasîhî amî wapa asîtimatatî nasisoaarî bimaamî naimbîpaamî 3 handî sandaase: “Namme!” ndaase. Aihî amî nînî japîhî jata maasapîho osiho asîhaho noaipasîhî iwinjataayo. Aihî ko osihoasînî awîtimatatî bimisîho sîkerîhandî komî ikwîraahî isîwahore.

⁶ Aihî nînî wîndî atisataatî sandî utaaho wo taatî pîwaatihîhandamatiyahandî noaipasîhî atisataayo. Sandî utaaho womî pîwîhaamatiyatî noaipasîtîndî wapa maurîmaurî asîtimatatî nasisoaarî bimiwaiwaamî otîhatîhapî noaipataise. Sa pîwîha sataha noaipataise. “Kînyî numbwî kinyî otîpîpatî kaime isîhiya

nandapaapî nenoaahîtaataîwo. Saisamîhî asisîha naasaapî nawîho nehohîhora pîrawaaho onîha maipîhonjopî windisîhoaisangi amî konîho baarihandî onîha maipîhonya monyurî monja windisonyaisangi ko nawîho nunyawî naito. Siyapaahandî kandî kînyî ipatî oripîhatunî amî ipatî wainîhandunî nepî namopîsasîme,” daase.

⁷ Aihî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho kaapîpatî 4 hatî namasawî anîtiwî utîpîho wisasopatî tîwaapatî nesîpataise. Aihî wapa maurîmaurî asîtimatati bimaamî naiwaiwaamî 4 handî satatî kandaase: “Kînyî namme,” ndaase.

⁸ Satihî nînî japîhî jata osihandî windî ikîrotatî asisorîhandî noaipasîhî iwinjataayo. Aihî kandaasînî utaaho wo awîtimatati bindataise. Iyataati utaaso osihoasînî awîtimatati bimisîhomî ambîpatî isîhiya napohîthandamîhore. Aihî isîhiya napohiyîhiya nuwî bimohîpatî aunahîpatî isîhiya napwîtaatîwîhandî nîwîpinjai taatî nasataise. Aihî kurisî watîpîhandî nunyawaayopo kurî yapîpatambîhiyaisî nepî maurîmauraapîhîmapî nepî ahoaimî tipîtapaitaati mo. Tipîtapaapî ahoaimosamî kaiwa windî naasaindîhî isîhiya bimohiyîhiyai timasaihî kiya napwîtaatîwo. Ko namatanaati kosasaihanaata isîhiya siyîhiyai tiwîtaatîmo. Iyatî amî ko jarîho aungwohandî nusoaasisaihî isîhiya jarîhopî napwîtaatîwo. Iyatî amî ko timbîpa aungwohandî nusoaasonîhî kapa notî isîhiya timbîpa nepî napwîtaatîwo. Iyatî amî

ko suhi maasapiho kohasipiho ainjhipipa yapipatambihapai neti ishiyaamihetemati nusoasonihi kapa neti ishiyai ikoti tiwonihikiya ishiya napwitaatiwo.

⁹ Aih Mwaaho Sipisipihoho Sipiphoho kaapipati 5 hati anitiwi namasawi utipihoho wisasopati tiwaapati nesipataise. Siyati nesipasihisi ishiya napohiyhiyaami maarihoho aritaahandami yatihisi otitihisi bimauihinjajataayo. Siya isiya jihura Autaahaatihomihoho piwaha anitiwi isiwatawa piwaha ka ausaapi ishiyai kaundauhi kandapi tiworisa tiwauhi napohiyhiyaami maarihohore.

¹⁰ Napohiyhiyaami maarihoho waati kaahaata satati kandaase: “Nahataapaami Awaisihonjihinjhone, kinyi gaahaiwa titihaiwaahihisi napaitipi nasisoari kaimbihone. Kinyi titihisi nga ainahihonjihinj bimaapihone. Kinyi kaingiwaiwa apipaahi titihisi gaahaiwaare. Nyahi napitiyaahaiwaara jatimi nutihaawe kinyi ishiya yapimbatambihiyai kiyami kiyohiwaiwaapi sahi saiwisaiwi kaiwihiyaate undipi nepi tipitapaitaapihuraapo? Aimbiniyamini jitiipati nepi nanyuhaahotihandapi wihoanhandi kiyaisi numwitaapihuraapo?” tawaatopo.

¹¹ Aih kiyani ninaasiyaisi apotihirihoho utaarihirihoho kihoeperihirihoho nunyawaayopo. Nunyawini kiyani saundawaatopo: “Sahini nehini masihonjihinj ikiniwini jatihohise, tiworisa ishiya maasi otipipati kiyohiyhiyaisunihoho amini samini naisihiya samataiwini Jisaasihopiniginjwunyaahohiyhiyai tiwisaihi napwisaihapo

ami sangi tisawauhi napohipatamataiwo. Isihiya tiwisaihi napwitaat̄w̄hiyaami nambaahand̄i Autaahaat̄ho aimi mmonat̄i neti gwinyaase. Isi tiworisa isiya siyaisi tipi owemasaihihura sangi tisapi sam̄i j̄it̄ipati nep̄i nasuhoaahot̄ihandapaah̄i Autaahaat̄ho wihoaan̄ihand̄i numwitaise.

12 Aih̄i Mwaaho Sip̄isip̄ho Sip̄ip̄ihoho kaap̄ipati 6 hati ut̄ip̄ihoai namasaw̄i namaasahopati tiwaapat̄i nesipataise. Aih̄i ami n̄in̄i jap̄hi jata ip̄ipatiipati awaipati yap̄ipataap̄ih̄i noaipati ip̄ipati pinj̄hi mmonataayo. Aih̄i ami ip̄ho noaipati ap̄ipaah̄i asahati tutip̄ihand̄i ahondaise. Aih̄i ami waat̄ihoaisangi noaipati ap̄ipaah̄i amatenit̄ati j̄it̄ip̄ihand̄i ahondaise.

13 Aih̄i ami kaumbwaati autaah̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ahotiwaiwa yap̄ipataap̄ih̄i t̄imahiyataise mb̄ipa wat̄ip̄ihapa murihoai neti ahoaih̄i yand̄ip̄ho sanḡho gw̄it̄ip̄ho nand̄nd̄iwipatamatiyato.

14 Aih̄i ami yam̄ihapatisangi aimi naihi owendaise. Siyati yut̄ih̄iri nawopi ipesaw̄i napapot̄iman̄w̄i ahiyoh̄ipatamatiyato. Aih̄i ami nahataapa sis̄ihoun̄i ami yap̄ipati mas̄ihonya dur̄ih̄iri otaatemasonya ahotimb̄ip̄ih̄i namasisi wap̄ih̄i notaise.

15 Aih̄i yap̄ipatambi awaisaw̄ihiya kin̄ihiyaun̄i ami amb̄ipati awaipati nep̄i bimohiȳihiyaun̄i ami amihya pw̄s̄ip̄i yaipa kaiw̄i tunn̄w̄i yahw̄inohiȳihiyaami t̄ihaapund̄w̄i j̄ihimatohiȳihiyaun̄i ami ik̄ip̄ipa kahapaamap̄ipa ami naw̄ho asaketahiyaun̄i

amî isîhiya watîpîhiyaunî amî isîhiya nawîho wîndî namepî nehi otîpîpatî kiyohiyîhiyaunî nahatiya saiwaapî yanîhîmapî nuwî nawîhaamî jomaahîpataatîhunî amî nawîha sisîhoasîni ahetiîhaiwaamîhinî noatawaayopo.

¹⁶ Nuwî noatîwî bindawa nawîha sisîhopî satîwî kaahaatawaatopo. “Nawîmaaranî sisîmonî nipepatîpî naumbwîndîpî nyangisî nyataatime. Awaisîho utaaho kinîhomî siyaahandaasîni bimisîhomî ndîha nimbîpupo. Saisamîhî Mwaaho Sipîsipîho Sîpîpîhoho komî awaindîhandî apowîndîhandîsatî nasatî nyangisî yaasîhandî awaindîhandî namaanyamîtando.

¹⁷ Amî kindari isîhiyaapî apowîndîhandî nepî ausaimanîtaatîmîha asisîha wanî aimî kîma noaipataise amî kiya maipîhaiwa kiyohîwaiwaapî wihoaanîhandî maipîhandî kiyai numwîtaatîmo. Isî ndîniîhî kindaramî watîpîhandî tipîndamatî nga bimîtaise?” tîwî kaahaatawaatopo.

7

Autaahaatîho Isîhiya 144,000 Kaiwîhiyai Nepî Namopîsasîndaatîwî Netî Yandîhematî Namîhanataise

¹ Kîmaiwa nahatewa aimî noaipatî owetiî nîniî jata enjerîhiya itîpîhiya murîmurî yapîpatamî otasaahaasîni maingîrainî wihîwihoanî gotîtîpîhaiwa (gotîtîpîhaiwa (konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaapîhî enjerîhiya 4 kaiwîhiya kiyaamî ikwîrî ikwîsapaapanîwî bitohauhî iwinjataayo. Kiya enjerîhiya

mbîpa maurî maurî itîpîmindandî tipîndîwî
nimbîpupwî isîwatawaayopo. Saiwî
kiya mbîpa isîwatawaayopo mbîpa saiwa
waatî namaasataatî yapîpatî durîhîrî ipatî
nemaamaitando.

²⁻³ Aihî amî nînî jata amî enjerîho wo
ipîho noaipasihoaanapî nasatî noaipasîhî
iwinjataayo. Aihî ko Autaahaatîho isîhiya
siya nisîhiye tatî namîhanatî kiyaamîhetî
namasatosîtitandîhapa isîwahore Autaahaatîho
konîhî nasisoari bimaamî naisîhomo. Aihî
ko enjerîho waatî kaahaata enjerîhiya murî
muri Autaahaatîho watîpîhandî nunyatî
yapîpatisunî durîhîrisunî nepî nopîsasîtaatîmî
natausaasisawîhiyai ko saundataase: “Sahî
ketî yapîpatisunî durîhîrisunî ipatisunî
nepî namopîsasîwîse. Nyahî isîhiya nyamî
Autaahaatîhomîhiya komî otîpîpatîhiyai
jîhî ndîmaahomwaanî namîhana sîwipatî
makîhîrî ahîwisaatî owetanîhî sahî kaiwî
kahapaamapîpai nepî nopîsasîtaatîwe,” tatî
kaahandaase.

⁴ Aihî nînî isîhiya siya aimî nisîhiye
tatî Autaahaatîho namîhainjawîhiyaamî
nambaahandî ambîhîtauhi atisataayo. Isîhiya
Isîraherîhiya nahatiyaamî otîhatîhapî 144,000
kaiwîhiyai namîhanawaayopo.

⁵ Aihî isîhiya Judaahoetapî namwiyaa-
tohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî
amî Rupenîhoetapî namwiyaa-tohiyîhiyaamî
12,000 kaiwî namîhanîwî amî Gaatîhoetapî
namwiyaa-tohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî
namîhanawaayopo.

6 Aiwî amî Asaahoetapî namwiyaato-hiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Napîtaarihoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Manasehoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanawaayopo.

7 Aiwî amî Simiyonîhoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Ripaihoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Isakaahoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanawaayopo.

8 Aiwî amî Sipuronîhoetapî namwiyaato-hiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Josepîhoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Benjaminîhoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanawaayopo. Isîmiya siyai Autaahaatîho aimî nisîhiye tatî namîhanataise.

*Isîhiya Taahîtîhandî Autaahaatîhopî
Aunîhîhîrî Katîwî Gaapundîwî Koi Mepî
Autaahepumawaayopo*

9 Aihî amî saiwa saindî mmonîtosatî ipotî japîhî jata isîhiya apîpaahî taahîtîhandî ambîpatî owehandî isîhiya nga windî awîmîtîtaahetahandî ahoyanîwî bitohauhî iwinjataayo. Siya isîmiya kîhapîhî kîhapîhapîhiyaare. Iyataatî siya isiya yapîpatî nahatepataahapîhiyaare. Iyataatî amî nahatiya ambîpatî kahatamatîpetisawîhiyaamîhiyaare. Iyatî amî pîwîha nahataamîhiyaare. Kiya Awaisîho Kîñîhomî siyaahandamî

ndîmaahomwaanjî amî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî ndîhetunî bitotawaayopo. Aiwî kiya nahatiya apotîhîrî kîhoepîhîrî utaarîhîrî niyopîhiyaare. Aiwî amî kiyaamî ikwîraahî totîpatî isîwîhiyaare.

¹⁰ Saiwî kiya bitotawa satîwî waatî waapîhîtîwî katawaatopo: “Nyangisî japîhî nanyamaitandîhandamî watîpîhandî Autaahaatîho komî siyaahandaasinî nasisoari bimisîhomîhandîtatî amî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomîhandîtatî kindarî sawindarîmîhande. Kindarî nyangisî japîhî nanyamaamaise,” tîwî katawaatopo.

¹¹ Aihî enjerîhiya nahatiya Awaisîho Kinîhomî siyaahandisî nepî otaatemapî bitotawaayopo. Aiwî amî mitîhiyaisunî amî wapa maurî maurî asîtimatatî nasisoari ahotîmî naimbîpaisunî otaatemapî bitotawa siya kinîhandaihoanjî jatawa atotîpîwesawî ndîmaahomwaanjî yapîpatetîmapî Autaahaatîhopî gaapundîwî koai mepî autaahepumawaayopo.

¹² Aiwî kiya kopî satîwî gaapundawaayopo: “Akîte! Nyahî nyamî Autaahaatîhopî kiyaanînhî maarîtimî nutîhaawo. Iyaatî komî ambîpatî awaipatapî ausaawa katîtîhaawo. Iyatî amî ko nahatewa amîtîha gaahaiwaisahore. Isî nyahî koaisî gaahonje undîtîhaawo. Iyaatî amî nyahî koaisî newa mepî autaahepwaitîhaawo. Iyatî amî ko nahatewa watîpîhaiwaisahore. Akîte nahatewa komîhaiwaasî komîhetî ahêtîmî notaise. Akîte,” tawaatopo.

Isîhiya Siyaamî Yaawindîhandî Aimî

Owendaise

13 Aih+ kap+hi+ yam+hapataat+hi+ m+ti+hiyaimat+iw+ bimohiy+hiyaam+ wo sata n+ngis+ sandat+ nanisenataise: “Is+miya k+miya apot+hi+ri+ k+hoep+maiwa niyop+ bitohohiy+miya diyaare? Aiw+ am+ kiya maahap+hap+ nap+iw+hiyaare?” ndat+ n+ngis+ nanisenataise.

14 Nan+ses+hi+ am+ nin+ koai wihoan+ha saundataato: “awais+hone, kiny+ kiwahon+ kiyaap+ gw+inyaap+hone,” undataato. Aih+ am+ ko n+ngis+ sata kandataase: “Is+miya k+miyai kiyaam+ amb+pat+ yaaw+haiwa ap+paah+ awaiwaiwa tiworisa nunyauh+ nep+ bimamb+w+hiyaare. Bimamb+w+hiyaas+ Mwaaho Sip+sip+ho Sip+p+hohom+ j+ti+pataah+ kiyaam+ apot+hi+ri+ bausaw+m+hauh+ noaipat+ k+hoep+hi+ri+ndaise.

15 Aih+ am+ sand+ kandap+ kiya wan+ Autaa-haat+ho bimimb+p+hi+ kom+ nd+maahomwaan+ bitotawa apat+hun+ am+ otap+haatun+ kom+ an+it+ti+hi+ koai mep+ autaahepumawaayopo am+ ko kom+ siyaahandaas+n+ bimis+ho kiyai net+ ikwaasuman+ando.

16 Ko siyat+ kiyais+ ikwaasumanat+ iwinjaton+hi+ kiyais+ jahomumanat+ am+ waapohop+ nausat+ naahutar+hi+ri+ awaumasat+ am+ kiyai ip+ho wat+p+ho w+ndi waati tundat+ ip+mund+ando.

17 Am+ Mwaaho Sip+sip+ Sip+p+hoho Awais+hom+ siya kin+handam+ ot+hap+hi+ bitos+ho kiyais+ kom+ sip+sip+honyemat+ iwinjatat+ am+ kiyai as+timat+taat+iw+handam+ waapoho kon+hi+ nasisoar+ noamas+hoap+hi+ numwaasisomataise. Iyon+hi+ am+ Autaa-haat+ho

kiyaami ndîhotapî kwîtipatî nahatepî
nîwindiwatî nîwîpiyaipaitaise.

8

*Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho Kaapîpatî 7
Hatî Namasawî Anîtiwî Wîsasopatî Tîwaapatî
Nesîpataise*

¹ Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho kaapîpatî
7 hatî utîpîhoai anîtiwî namaasapî wîsasawî
ahiyotîho tîwaapatî nesîpasîhî 30 minitîhandapî
yamîhapataatîhî wapa kirîrupa namwaipatî
apîpaahî watîminamataise.

² Aihî nînî jata enjerîhiya itîpîhiya
7 kaiwîhiya Autaahaatîho komî
ndîmaahomwaanîmasîpîpîhî bitohauhî amî
kiyai usa kapaparîhirî 7 kaiwîhirî nunyauhî
nehauhî iwinjataayo.

³ Aihî amî enjerîho wo nasatî arîtaahandaasinî
bitondaise. Ko nyaihandî pîretîho wo
gorîhanda kaiwîho koaatîhî pautaa-handî
waamainjotahandî tîhisaihî waamaindîhirî
noaipaitandîhandî ahîyatî isîwahore. Aihî koai
pautaa-handî pîhîtiwî waatî nunyawaayopo amî
ko Autaahaatîhomî isîhiyaamî gaapîpatisatî
netî tîmaamahîwatî arîtaahandî gorîhanda
kaiwîhandaasinî Awaisîho siyaahandaasinî
bindataatî mandosihîhoanî tîhatî koai
waamaindumwatî dipumanatî numwîtando.

⁴ Aihî kandî pautaa-handamî biyatî
waimainjotindîhandamî sitîpatunî amî isîhiya
gîwunyaahohiyîhiya gaapîpatî Autaahaatîhopî
gaapundohîpatunî enjerîhomî ikwîraatîhapî

dosisi Autaahaathiho bimimbipihhi komi ndimaahometeti niyataise.

⁵ Aihhi ko enjeriho nyaihandi piretho pautaa-handi kooatihhi tihotihho neti aritaahandaasinapi sisaha noti ko pirethopi wiwatosati ami mahaapi yapipataapihhi timataise. Timasihhi asoaaha waati aungwohandi nawatepwinati ganandi kinapipa kinapaahoena nusaatatati ami ipipatipati witi ipipatipinataise.

*Enserihiya Jhiya 4 Kaiwihiya Kapaparihiri
Ipowaaayopo*

⁶ Aihhi ami enjerihiya 7 kaiwihiya kapaparihiri 7 kaiwihirisahiyaasi kirhi ipoaitaatwiti nepi timetawaayopo.

⁷ Enjeriho jihho kapaparihiri komihiri iposihhi wipati ndihaisahatuni ami sisahauni jhipatisati ahoyati tiwanauhiwa noaipasihhi kaiwai yapipataapihhi nepi nepihowaayopo. Iyauhi ami yapipati maurimandemapi ami ipati maurimandemapi tipatapaapi ahiyawihandisi yapipatami windi naasaindihuni ami ipatami windi naasaindihhi sisahaara tahamataise. Aihhi ami woyiha kitarihiri asisorihapaisangi sisahaara tihamataise.

⁸ Aihhi ami enjeriho kapihi 2 ho kapaparihiri komihiri iposihhi ami wapa sisihho aungwohinjamatiyaho sisahaara taati tihihihoi kaisawi nepi durihiri soriwaraahandaatihhi yotawaayopo.

⁹ Aihhi durihiri soriwaraahandi maurimandemapi awitwihirisihhi mauri ahotihhi miri naasairihhi noaipati jhipatimatataise. Aihhi ami durihiraatihhi kahatamatipetimbipa maarisati ahoyati noti nasayataimbipa

maurimandemapi tipitapaapihapaasi
 mauraapihapa kiyati bimih windi
 naasaindaapihapa napoti owendaise. Aih ami
 kopuho awaiwaiwaisangi maurimandaapih
 tipitapaapihapaasi wauri kiyati ahotih windi
 naasaindaapihaiwa neti nosasinati owendaise.

¹⁰ Aih enjeriho kapihho 3 ho komi kapaparihiri
 iposih kaumbwaati waati apipaahi awaisaa-
 maati sisaha tosihandamatiyati tihwitihirisati
 tihwitim yamihapataatihapi yapipataapih
 timahiyataise. Iyati waapahaatun ami waapoho
 yapipataatihapi mwititutati noaasihouni
 maurimandemapi tipitapaapihaiwaasi wauri
 kiyati ahotih windi naasaindaapihaiwaatih
 gaamati kaumbwaati timahiyataise.

¹¹ Saati kaumbwaatami ambipati Marasiniho
 Ikonahoe tiwahaate. Aih waapahaati awaiwai
 ami waapoho mwititutati noaamasihho
 3 haiweti kaumbwaati saati timahiyati
 kaiwai neti marasiniho ikonahoemataise.
 Aih isihya waapoho saiwa naniwimapi
 taahiyihya napowaayopo ami waapihho ikosihho
 onaapipaamataiw naniwimapo.

¹² Aih enjeriho 4 ho komi kapaparihiri
 iposih ipihomuni waatihomuni ami kaumb-
 waatamuni wihoanijhapa mauri mandaapih
 tipitapaahohipipaami wapa wihoanijhapa
 naasaindaapihapa tiwaapatataise. Tiwaapatati
 neti nopisasinjih ami ipihomuni waatihomuni
 kaumbwaatamuni nausainjitihandi mauri
 mandemapi tipitapaahohitihandi ipihomuni
 ami waatihomuni ami kambwaatamuni
 nausaatindihandi windi naasaindih

namusaatati niyotati asihatataise. Aih+ otap+haatapi w+indi naasaindun+ ami apat+hapi w+indi naasaindun+ w+indi namusainje. Asihatataise. Aih+ yat+waap+hand+ nga ahondaise.

¹³ Aih+ nin+ jata boho wo awais+ho yam+hapatami ot+hapi+hi ot+pw+r+pw+rim+ taati nai+ iwinjataayo. Iyati ko taati pir+ruti notaaho waap+hi+ti+ti sathi+ atisataayo: “Ese nno! Is+hiya Yap+pataap+hi+ bimohiy+hiya nahatiya maip+hand+ ap+paah+ awaind+hand+ naitaapo. Maip+hand+ ap+paah+ awaind+hand+ nep+ nop+sas+ndaapo. Ami ji+haati enjer+hiya wingwaasi mur+imo kingwaasami kapapar+hi+r+ ipoaitaati+wiyo. Iposaihi+ naan+ati yaaw+haiwa ap+paah+ awaiwaiwa yap+pataap+hi+ is+hiyaam+het+ noaipaitaiso,” ndaase.

9

Enjer+ho 5 Ho Kapapar+hi+r+ Ipotaise

¹ Aih+ enjer+ho 5 ho kom+ kapapar+hi+r+ iposi+hi+ nin+ kaumbwaati ji+hi aim+ mi+haati yam+hapataat+hapi yap+pataap+hi+ ti+mahiyati ahotisaamaati iwinjataayo. Ahoti+ kaati an+mwaah+pati ap+paah+ utaar+hati tong+hat+ tapotaaha owehatami maahomwaan+ net+ nisapuwati napus+ti+handami kih+r+ nunyauhi nin+ iwinjataayo.

² Aih+ kaati an+mwaah+pati tong+hat+ tapotaaha owehatami maahomwaan+ nisapuwati napundind+hand+ nuwamas+hi+ katami maahomwaan+api sit+pati noaipataise sis+ha ap+paah+ awais+ha wat+pi+ha t+hoap+hi

wapa ainihiri tihauhi sitipati mwititutati noaipasipatamatiyato. Iyati sati sitipiti ipihuaisuni ami yamihapatisuni neti namaasasih am ipiho yamihapati noaipati asihatamataise.

³ Aih wapa kupwiriho tapaatipihomatiyahapa kati sitimataatihapi noaipasi yapipataapihi notaise. Aih kapa tapaatipihomi watipihandi akosho yapipatambihomi watipihandi isihiyai ikwih yawindihandamatiyahandi koai nunyauhi nehore.

⁴ Aih kiya saiwa kupwiri tapaatipihoi sapa kitarihiri woyiha tandipihomi ami nahatapa wapa usipaipati asisorihapa ami ipati yapipataapihi nawati ahetimbipai windi nepi namopisasaatiwi kaundawaatopo. Ami nehi isihiya kiyaami ndimaahomwaan amiteteti Autaahaatihomi siwipati makihiri namaamasandahiyaisaahih yaawihandi numwitaatiwi kaundawaatopo.

⁵ Iyataati kiya isiyai windi siyihiyai timapi nehi waatiho 5 kiyahopi tapaatipihomi yaawihandi awaindahandi numwitaatiwi kaundawaatopo. Iyataati isiya siyai tapaatipihomi yaawihandi numwindihandi akoso isihiyai ikwih apipaahi waati yaawa niwinahandi ese no no tiwi gwivi nehotopatamatiyahandi nunyataise.

⁶ Iyonhi sura asisaha saiweti isihiya napwitaatiwihandapi pihitiwi gwinyaawaahandi kandi kiya windi namwaapwitaapo. Aiw kiya napwitaatiwi gwinyamawaahandi napwitaatiwihandi kiyai windi namausoaipaitaise. Apipaahi owetitaise.

7 Iyataati saiwa tapaatipiwaami noaipahohirihireti osihaiwa pwisipati awaindihandi wohandi tundaatiwi nepi timanjihohirihi retamataiwi noaipawaayopo. Kaiwaami mitihoatihi awaisawhiyaami tingaatiha gorihanda kaiwihaiwaamatiyahaiwa ahetahiyaare. Aiw kaiwaami ndimaahomwaanji isihyaami ndimaahomwaanjamatetahiyaare.

8 Aiw ami kaiwaami misisiha asihyaami misisihaamatiyati utarahaare. Iyataati kaiwaami mangiri pusiketihon ainjitho raiyonihandamatiyahire.

9 Iyataati kaiwa tapaatipihaiwaami gwisitha kiriwipatami yapasitha yaipati pwisipati tipiraitandi nimbimaasapi ainhiri kapaahiri nipaatohipatamatiyahapaisahiyaare. Iyataati kapaami ditati gaatinjithandi kaarisihaiwa osihandi pwisipati wohandapi aisi nutih naihi gaatinjithandamatiyati ganataase.

10 Iyataati kaiwa tapaatipiwaami nawitihohi akosihomi nawitihon isihyai muwati ikwitandi apipaahi mwitihomatiyahore. Kaiwaami nawitihoei watipihandi sisihamatiyahandi isihyai waatiho 5 kiyahoeti muwati ikwonihai yaawitandihandi ahondaise.

11 Kaiwa tapaatipiwa kaiwaami awaisiho mitiho kinjhoaisawhiyaare. So kiyami awaisiho kijo sati animwaahipati utarihandi tongihati tapotaha owehatami enjerihore. Piwaha Ipiruhaara so enjeromi ambipati Apadonihore. Iyataati ami piwaha Girikihara

kopî katawaawî Aporiyonîhore tawaatopo.*

12 Maipîhandî naanjîhandî jîhapîhandî aimî noaipatî owetatî namîhaataise. Aihî waurî yatîwî naanjîhaurî maipîhaurî sangî noaipase.

13 Aihî enjerîho 6 ho komî kapaparîhîrî iposîhî maasamahîpo komîhandî 4 kiyahaiwa arîtaahandî gorîhanda kaiwîhandamî gotîtipîhaiwa (gotîtipîhaiwa (konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaapîhî Autaahaatîho komî ndîmaahomwaanîmasîpîpîhî ahotimbîpîhapî utaaho wo pîwîha pîwaatihî nîni atisataayo.

14 Iyataatî pîwa sa enjerîho 6 hoai satatî kaundataase. “Kînyî enjerîhiya 4 kaiwîhiya waapîhaatî awaisaamaatî Yupîretisîhaatetî nepî napuposohiyîhiyaisî nupusoaase kiya noaipasi nuto,” undatî enjerîho 6 hoai kaundataase.

15 Saundihî ko kingwaasî enjerîhingwaasî 4 kaiwîhingwaasî ipîhomî ndîha sîwîpatî suraapunî asisîha suraapunî waatihî soetapunî amî kînaungwîha setapî nepî tîmanîwî napupwî isîwatohingingwaasî enjerîho nuwausoaasataise. Aihî kingwaasî nuwî isîhiya nahatîyaisî nepî maurî mandaapîhemapî ahoyohiyîhiyaamî naasaindîhî mandî ahoyanohiyîhiya siyîhiyaisî timaitaatîwo.

16 Isîhiya pwîsîpî yaipatî kaiwî tunnîwî yahwînohiyîhiya maasapîho osîhoasîni awîtîmatîwî bimohiyîhiyaamî nambaahandî 200 miriyonî kaiwîhiyaare tauhî nîni atisataayo.

* 9:11: O amî nyamî pîwîhaara kopî sataatî Kahapaamapîpa Netî Nopîsasîtandîhore taatî ambîhîtîhîhaawe.

17 Aindi nini osihaiwa saiwaisi yapepataa-hamataindi kimireri usonataayo: isihya osihoasini awitimatwi bimohiyhiya kiyaami kiriwipatotai ainihiru kapaahiru sisihamatiyati amatenitai ami kwaanyapi sitipitai ami saripaahandi ikirotai watipihaiwa isihya timwiphiyaamihapa nipaatiwihyaare. Iyataai ami osiwaami mitiho pusiketiho ainjihoho raiyonihandami mitihomatiyahaiwaare. Aihai kaiwaami maahomwaanapi sisaha ami sitipati ami windi nawaha saripaahandi ikirotihandi sisaha waati awaindahandi dimaatati noaatati tihati tihwititandihandi noaipataise.

18 Saiwa apipaahi maipimaiwaari sisaha sitipati ami windi nawaha saripaaha ikirotindahandi osihandami maahomwaanapi noaipasawaiwaaraahi isihya nahatiyai mauri mandaapihemapi tipitapaapihandisi wauri kiyati ahotihi windaapihiya natahiya kiyaisinhi tiwati owemataise.

19 Ami saiwa osihaiwaami watipihandi isihyai yaawihandi numwitandihandi mitihoetuni ami nawitihonetuni ahondaise. Kaiwaami nawitihoho akwiranihoho taahihomi mitihomatiyahaiwa isihyai yaawihandi numwitandihireto. Iyati osimaiwaami nawitihora isihyai yaawihandi nunyataise.

20 Saiwa apipaahi maipimaiwa mauri manda isihya Autaahaatihopi gimaawunyaahohiyhiya windi timaawisawhiyaahi ami kiyaami ikwiraahi autaahaatihoho jaipitahapa kaiwi kaiwaisi nepi mepi autaahemwaahohipipaatihapi windi namepemaitwi ami kapai windi

ahosumwapî namaamahopo. Owetise. Maipîhomî itîpîho maipîhapaami siwipati kiyaami autaahoemapî gorîhandî siriwaahandî bîronjîhandî nawîha ami ipati ndîha jati monati ami atihîra wapa atîhomisati ami wîndî dahomaayahapa kaiwî kapaapi gaapundîwî mepî autaahemahopîpai wîndî namaamahopo.

²¹ Aihî kiya isîhiya usaisî timapî ami on-aapîpa konosîha paasîhîrî kawîwî ami isîhiya usîhiya asîhiya kîhiya kîhiyaisawî irîpunîwî ami kiyaami ikopaisangi namapî namepemaitopo. Owetise.

10

Enjerîho Jonîhoai Utîpîho Gwîharaaho Numwîhî Ko Netî Nanataise

¹ Aihî ami nîni enjerîho apîpaahi watîpîho wo komî ambîpati tîwîpataahi netî napapahati ami komî mîtîhoatîhî apahorîhîrî ahotaho yamîhapataatîhîraapî noaatîpati napihî iwinjataayo. Komî ndîmaahomwaanî ipîhomatîyatî nausaatati ami komî auhatîmurî sisîha tîhwîtîhîrî waati tîhwîtipatamatîyatî tîhwîtisahore.

² So enjerîho komî ikwîraahi utîpîhandî wîndî gwîharaahandî napapotîmanîwî mmapîhandî isîwahore. Sandî utîpî napapotîmanîwî mmapîndî komî ikwîraatîhî aimî nupwiyandîhande. Aihî komî auhîrî gaatîhîrî durîhîrî sapîpa sorîwaraahandaatîhî ahiyatî ami komî auhîrî konaamohîrî yapîpatetî itîpîwondaise.

³ Siyati itipɪwati bitondaati ko pusiketɪho awaisɪho timwipɪho raiyonɪhandi konyahitai gaatipatamatiyati waati kaahandaase. Kandi siyati kaahaatihɪ asoaaha 7 kiyaha asoandaase.

⁴ Saiwa asoaaha 7 kiyahaiwa asoaatati gaatati namɪhaasihɪ kaiwa pɪwɪha katisɪha neti ninɪ jɪpatɪpaitondiyonɪhɪ utaaho womɪ maahomwaanɪ yamɪhapataatɪhapɪ pɪwɪha gapɪpa satati noaipataise. “Kɪnyɪ asoaaha 7 kiyahaiwaamɪ pɪwɪha katihɪ atingɪha nehɪ kiyati kɪnyɪ kɪwahonyɪhetɪ ahotane, wɪndɪ jɪpatɪmaime,” ndaase.

⁵ Aihɪ amɪ enjerɪho durɪhɪraatunɪ yapɪpatetunɪ bitosɪhɪ ninɪ winjahotɪho komɪ ikwɪrɪ gaatɪhɪrɪ yamɪhapataatɪhemati naimaati ikwɪsapendaise.

⁶ Iyati ko enjerɪho Autaahaatɪho yamɪhapati kiyati amɪ kataatɪhɪ nahataapa ahotimbɪpa kiyati ahiyati amɪ yapɪpatɪ kiyati amɪ kataatɪhɪ nahataapa ahotimbɪpa kiyati ahiyati amɪ durɪhɪrɪ awairɪhɪrɪ sapɪpa kiyati amɪ nahataapa katɪhɪ bimaati ahotimbɪpa kiyati ahaisɪho konɪhɪ nasisoari bimaamɪ naisɪhomɪ ambɪpataahɪ watɪpɪtatɪ kandaase. Katati ko enjerɪho sandaase: “Asisɪha wɪndɪ onɪhɪ otɪhɪmetɪtaise.

⁷ Autaahaatɪho wapa kaitandɪhapaapɪ komɪ otɪpɪpatɪhiya komɪ pɪwɪha atiwɪ nepɪ kopɪ awusaahohiyɪhiya pɪropetɪhiyai aimɪ kaundihɪ noasandiwaiwa enjerɪho 7 ho komɪ kapaparɪhɪrɪ ipohonɪhura Autaahaatɪho sawaho kaiwa netɪ akɪwaiwemaitaise,” ndaase.

⁸ Aihɪ jɪhɪ utaaho womɪ maahomwaanɪ pɪwɪha yamɪhapataatɪhapɪ pɪwandisɪha ka jɪhaati ningi satati kandataase: “Kɪnyɪ numbwɪ enjerɪho

durîhîraatîhunî amî yapîpatetunî bitosomî ikwîraatîhî utîpîho nupwîyaatatî ahotisîho nepe,” ndataase.

⁹ Aihî nînî nundî enjerîho koai saundataato: “Kîmandî utîpîmandî napapotîmanînatî gwîharaamandî nîngisî naninye,” undataato. Saundonîhî amî ko nîngî sandataase: “Kînyî nepî nanîme. Nainjamîhî kinyî gwîsîhaatîhapî netî yaasatî nangîndaise. O amî kinyî maahomwaanapî ikisamaahî apîpaamî mwaahomatiyatî jîpîhitaise,” ndataase.

¹⁰ Satatî kandatî owetihî sandî utîpî gwîharandî napapotîmanîndindîndî nînî enjerîho komî ikwîraatîhapî netî nanataayo. Nanîhonîhî nisî maahomwaanapî apîpaamî mwaahomatiyatî jîpînisataise. Jîpînisataahandî kandî aimî nandî nanaapwîtonîhura mîhatîhî nisî gwîsîhaatîhapî netî nanînatî nanîtîmanatî yaasataise.

¹¹ Aihî kiya nîngisî satîwî kandawaatopo: “Kînyî pîwîha atîmbî japî nepî ausaape wapa isîhiya yapîhî nahatewaraahiyaisunî amî pîwîha kîha kîha pîwaatohiyîhiyaisunî amî awaisawîhiya kîjîhiyaisunî maawî nusoaipaitandîhapaapî kaunde,” ndawaatopo.

11

Autaahaatîho Yahurî Wurî Komî Pîwîha Kopî Awusaitaatîmî Natausaasataise

¹ Aihî nînî irîhîrî wîrî kahapa wapaamî utaarîtîndîhandî amî nuhîtîndîhandî namîhandaatîwî naninyawî sandawaatopo: “Kînyî nambî Autaahaatîhomî anjaanunî

ami ar̄itaahandun̄i ami kap̄ih̄i gaapund̄iw̄i
Autaahaat̄ihoai mep̄i autaah̄epumahohiȳhiyai
nam̄ihane,” ndawaatopo.

² Saimb̄i m̄ihat̄ih̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i nam̄ihan̄ip̄i
aw̄itapaahand̄i kand̄i ipaahaapi maasap̄ip̄ih̄i
is̄ihiya Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄indi otaatemap̄i
ahoyanop̄ip̄ih̄i w̄ind̄i ir̄imira namaama-
han̄ime. Nam̄ihaape. Am̄i sap̄ih̄i is̄ihiya
Is̄iraher̄hiyaametohiȳhiyai nunyauh̄hap̄his̄o.
Nunyauh̄hap̄his̄i kiya nap̄iw̄i waat̄iho taah̄ho
42 kiyahoeti Autaahaat̄ihom̄i aunah̄ipat̄i
taun̄ihand̄i sandi nep̄i it̄ipap̄i nop̄is̄as̄itaapo.

³ Iyon̄h̄i am̄i n̄n̄i utaahur̄i wur̄i nis̄i p̄iw̄ha
nanesihuri ka anusaitaam̄i net̄i nandusaas̄ito.
Nandusaas̄ati nis̄i wat̄ip̄ihand̄i kuri numw̄ito
nis̄i p̄iw̄ha nisap̄i nep̄i anusaitaam̄o.
Wat̄ip̄ihand̄i numwisan̄h̄i kuri ut̄i apot̄ih̄ir̄i
maariho as̄ipaiw̄i gw̄itaat̄iw̄ih̄ir̄i is̄ihiyai
nunj̄itaat̄im̄i niyop̄i nis̄i p̄iw̄ha nisap̄i anusaap̄i
naisaihi as̄is̄ihaiwa p̄ih̄itat̄i taah̄waiwa 1,260
kiyat̄i sanawutaise.

⁴ Iyataati sur̄i utaamur̄i saimb̄i ipat̄i
orip̄ihat̄imurun̄i am̄i sis̄iha ram̄ihand̄i kas̄in̄i
ahot̄itand̄i yan̄at̄ihaur̄i nimaatar̄ihaurun̄i
ahetiwaiwaamataim̄i Awais̄iho yap̄ih̄i nahanda
jatis̄ihom̄i nd̄maahomwaan̄i bitosurure.

⁵ Iyataati am̄i is̄ihiya tiworisa kuri
tiw̄itaat̄iwaisaihaah̄i kuram̄i maahomwaan̄op̄i
sis̄iha noaipat̄i kiyai net̄i t̄ihamaitaise. Iyat̄i
am̄i usa kuri m̄imaip̄iw̄iw̄i yaaw̄ihand̄i
numw̄itaat̄iwiyohiȳhiyaisangi sir̄i k̄iret̄i kiyai
sis̄ihaara t̄ihat̄i napw̄itaat̄iwe.

⁶ Aim̄i am̄i kur̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄ha

kop̄i nep̄i awusaasiw̄aiwa asisihaiwet̄i w̄ind̄i w̄ipati w̄imaaw̄itand̄i t̄iw̄ipataatihi nep̄i w̄ipati nisapuw̄itaati m̄i wat̄ip̄i handisahure. Aim̄i am̄i kur̄i waap̄ihaati nep̄i nepemaisaihi noaipati j̄it̄ipati mat̄itand̄i wat̄ip̄i handisahure. Aim̄i am̄i kuram̄i maarit̄i m̄i gw̄inyaasir̄ih̄iret̄i japep̄ih̄ir̄im̄i wura wura wapa ap̄ipaahi maip̄ihapa kahatamat̄ipetahapa kaitaat̄i m̄i wat̄ip̄i handisahure.

7 Kur̄i saimbi Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄ha is̄ihiyaap̄it̄im̄iha ausaapi owemasaihihura w̄ind̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i etaihir̄i tongih̄ir̄i w̄ind̄i n̄iw̄ip̄imetah̄irombi noaipas̄it̄ihand̄i kuri net̄i kohematat̄i tiwat̄i ip̄ihatisati sururi tiwamaitaise.

8 Iyon̄ih̄i kuram̄i amb̄ipati aunah̄ipati awaipati neh̄i nam̄ihaniw̄i siw̄ipati Sotom̄ihande Isip̄ihande toh̄ipatam̄i daih̄ira kuram̄i Awais̄ihoai ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihatet̄i tip̄imandaapi tiwoh̄ip̄ip̄ih̄i ahot̄itaise.

9 Siyati kuram̄i amb̄ipati sap̄ih̄i asisiha mair̄i maatati am̄i wa wihoaan̄ihaap̄i ahotanih̄i is̄ihiya kahatamat̄ipetati kahatamat̄iponjaw̄ihiyaami is̄ihiya am̄i p̄iw̄ha k̄iha k̄iha p̄waatohiȳihiya yap̄ipati nahatewaaraahiya winjap̄i usondaapo. Aiw̄i kiya kuram̄i amb̄ipati nep̄i an̄imwaah̄ipatop̄i noaas̄itaatiw̄ihandap̄i poundon̄ih̄i neh̄i kiyati ahot̄itaise.

10 Iyon̄ih̄i is̄ihiya nahatiya yap̄ipataap̄ih̄i bimohiȳihiya kur̄i nga aim̄i napomaiso t̄iw̄i usoniw̄i maarit̄iw̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i kat̄iw̄i nandapa awaimb̄ipa t̄ih̄iw̄i nan̄iw̄i kahapaamap̄ipa gaahapa kiyaam̄ihiyaisaw̄i wih̄iwihoaan̄i

namîndaapo. Sandî kiya maaritîwî kiyohîti mandî amî kurî kiyai pîwîha nepî ausaapî kaundîtaatîmî poundihe amî kurî pîwîha ausaasura isîhiya nahatiya yapîpatambîhiyai ambîpatî waatî yaawîhaiwa pîwîhaara sisîha yaipataahamataimî tipî mupwî tipîhapî kawimî kaundîmbîmîhurîtiho.

11 Amî asisîha siyati mairîmaatîhî wihoanjîhaatihî aimî sanaihî Autaahaatihî komî mbîpa dîtîhîrî kuramîhetî japîhî asîtimatîmî nepaitaatîmîhîrî nusoasîhî notî kuramîhatîhî nandaataise. Aihî kurî japîhî nepapî dopî tîtîhî kuramî auhîrî itîpapî bitotamaise. Aihî isîhiya kurîsî iwinjawaawî apîpaahî awaindîhandî maipaiwî yayawaayopo.

12 Aihî kurî atisamaamî utaaho wo yamîhapataatîhapî waatî kaahaata pîwîha kaundîhî atisamaise. Ko saundataase: “Sîhoahî kîmbîhapî nasaamanîmî namîse,” undataase. Aihî kuramî tiworisa winjasauhî kiyamî ndîhetî tîwîpatî wîtaatihî nandaasîhî katî kurîsî numwaasi yamîhapataatîhapî niyataise.

13 Aihî sura kuraanîhî ipîpatîpatî apîpaahî awaipatî noaipataise. Aihî amî aunahîpatî katamî tennîhandamî naasaipîhî netî nopîsasînataise. Aihî wihoanjîhaiwa 9 kiyahaiwa wîndî namosasînatî ahendaise. Aihî satî ipîpatîpîta isîhiya 7,000 kaiwîhiyai tiwîhî napowaayopo. Aihî isîhiya asîyîhiya bimo-hiyîhiya apîpaahî aungwohandî yayawaayopo. Yaiwî Autaahaatihî yamîhapataatîhapîhomî ambîpatî mepî autaahepumawaayopo.

14 Naanjîndîhandî awaindîhandî kapîhî 2

handɩ aimɩ noaipati owendaise. Isi atime. Naanjindɩhandɩ awaindɩhandɩ kapɩhandɩ 3 handɩ noaipaitandɩ aimɩ dete.

Enjerɩho 7 Ho Komɩ Kapaparɩhɩɩ Ipotaise

¹⁵ Enjerɩho 7 ho komɩ kapaparɩhɩɩ iposɩhɩ isɩhiya yamɩhapataatɩhɩ bimohiyɩhiya waapɩhɩtɩwɩ waatɩ satɩwɩ katauhɩ nɩnɩ atisataayo. “Nyamɩ Awaisɩho amɩ utaaho komɩ isɩhiyai japɩhɩ numwaitandɩ ahɩwisɩho Mesaiyaahounɩ kindarɩ noaipapɩ yapɩhɩ nahataahapɩ awaindindarɩ kinɩhɩndarimatamaise. Isi Awaisɩho kinɩhoematatɩ konɩhɩ apɩpaaho jinjapɩhɩ jatɩtaise,” tawaatopo.

¹⁶ Aihɩ mɩtɩhiya 24 kaiwɩhiya kapɩhɩ yamɩhapataatɩhɩ Autaahaatɩhomɩ ndɩhetɩ kiyaamɩ kinɩ siyahaiwaasɩnɩ bimohiyɩhiya atotɩpɩwesawɩ kiyaamɩ ndɩmaahomwaanɩ yapɩpatetɩmapɩ Autaahaatɩhopɩ gaapundawaatopo.

¹⁷ Aiwɩ kiya satɩwɩ aunɩhɩtawaatopo: “Awaisɩhone, kɩnyɩ nahatewa watɩpɩhaiwaisapɩhone. Kɩnyɩ wanunɩ amɩ jɩhɩ aimehuraunɩ bimaamɩ nambɩhone. Kɩnyɩ kɩnyɩ watɩpɩhandɩ awaindɩhandɩ aimɩ nehise. Nepɩ kɩnyɩ aimɩ Kinɩhonɩ akɩtɩhonɩmatapaise. Aihɩ nyahɩ gisɩ gaahone hɩtɩhaato.

¹⁸ Kɩnyapɩ wɩndɩ gɩmaahunyaapɩhiya apɩpaahɩ apousataise. Aihɩ amɩ kɩnyɩ aposɩtandɩhura wanɩ koaipataise. Wanɩ kɩmura napohiyɩhiya nepasi kɩnyɩ pɩwɩha pɩwaatɩtaatɩwɩhapɩhapɩ nutaatɩwɩhure. Kɩnyɩ wanɩ kɩmura kɩnyɩ otɩpɩpatɩhiya pɩropetɩhiyai kɩnyɩ otɩpɩpatɩ

kahisotɩhandapɩ wihoanɩhandɩ gaahandɩ numwɩtaapɩhure. Aimbɩ amɩ kinyɩ otɩtɩhɩ bimohiyɩhiya nahatiyaisɩ wihoanɩhandɩ numwɩtaapɩhure. Siya isiya ambɩpatɩ awaipatɩ nepɩhiyaunɩ amɩ ambɩpatɩ awaipatɩ namepɩhiyauno. Wanɩ kɩmura isɩhiya amɩ isɩhiya usaisɩ nepɩ nopɩsasɩwɩ timahohiyɩhiyai kɩnyɩ nepɩ nusopɩsasɩpɩ amɩ timaitaapɩhure,” tawaatopo.

¹⁹ Kiya mɩtɩhiya satɩwɩ katɩwɩ aimɩ owetihɩ enjerɩhiya Autaahaatɩhomɩ anɔanɩ yamɩhapataatɩhɩ ahetisaanɔanɔamɩ maa-somwaanɩ nuhauhɩ bokisihandɩ Autaahaatɩho komɩ isɩhiyaisatɩ pɩwɩha wɩsasisɩha windindɩhandɩ auta kandɩ anɩndaatɩhɩ ahondaise. Aihɩ kɩnapɩpa waatɩ mɩhopɩ mɩhinɩ kɩnapinataise. Iyatɩ amɩ ipɩpatɩpatɩ ipɩpatɩpinataise. Iyatɩ amɩ wipatɩ ndɩhaisɩhatɩ wipɩwatɩ tɩmahiyataise.

12

Jonɩho Apopaatisunɩ Akwɩranɩho
Awaisɩhoaisunɩ Usonataise

¹ Aihɩ sɩwipatɩ wɩtɩ kati wipetahatɩ yamɩhapataatɩhɩ noaipataise. Satɩ sɩwipatɩ siyahatapɩto. Apopaatɩ waatɩ bindataise. Saatɩ itapaatɩ ipɩhoaisɩ netɩ apotɩhɩramatiyatɩ niyotɩ nipaataise. Aihɩ amɩ waatɩho kaatamɩ auhɩraapɩhɩ yatɩhɩ itɩpasaataatɩ ahotihɩ amɩ kaatamɩ mɩtɩhaatɩhɩ kaumbwaatɩ 12 kiyahaatɩ tingaatɩhaamatiyatɩ kaatamɩhasɩnɩ ahondaise.

² Saatɩ apopaatɩ gwɩsɩhaate. Aihɩ kaatamɩ maaha namwɩtandɩ yaawɩtandɩhandɩ

aimi kusaipataise. Kaati siyati maaha namw̄itandiyataati yaawindihandi ap̄ipaahi aungwohandi waati nusoaipati yaawataise. Aih̄i kaati waati nehotatati ngoti kaahandaase.

³ Aih̄i ami witi siwipati kati wipetihati yam̄ihapataatihi noaipataise. Sati siwipiti siyate: Akw̄iran̄iho ap̄ipaahi aungwoyonji amaten̄hinji ahondaise. Aih̄i so akw̄iranomi m̄itihaiwa 7 kiyahaiwaare. Aih̄i ami komi m̄itihooatihi maasamaah̄ip̄iho 10 kiyahaiwa nutati ahetahore. Aih̄i komi m̄itihaiweti tingaatiha kin̄ihiyaami nipaatohihaami 7 kiyahaiwa nipaatahore.

⁴ Aih̄i akw̄iran̄iho awaisomi nawitihora kaumbwaati taah̄iwaiwai tiwawoti nemasihi yam̄ihapataatihi namasisi kaatapi maapi yap̄ipataapihi timahiyataise. Sandi kaumbwaati nepi tip̄itapaapi mair̄imandaapihi ahiyaw̄ihandisi windi naasindaapihaati nahataami timahiyataise.

Aih̄i ko awk̄iran̄iho apopaati maaha namw̄itandaisaamaatami deti bindataati maaha aimi namon̄iha ka neti nandandi jatataise.

⁵ Aih̄i kaati maaha woho namotaise. Sonji metonji Autaahaatiho aimi nam̄ihanahonje. Ko ir̄ih̄iri ain̄ih̄iri isiwati isih̄iya yap̄ih̄i nahan̄daahiyai iwinjatitando. Konji metonji kaati namotaataahi keti kuraan̄ihi konji metonji nepi isisi metaahi yam̄ihapataatihi niyawaayopo. Numwaasi naiwi Autaahaatihoapihi komi bimimb̄ip̄ih̄i isih̄iyai iwinjaati bim̄itandi ah̄iwisawaayopo.

⁶ Aih̄i ami kaati apopaati yan̄ih̄imati isih̄iya

owehap̄ih̄i notaise. Sap̄ih̄i kaati naimb̄ip̄ih̄i am̄i kaati kap̄ih̄i bim̄itand̄ihap̄ih̄i Autaahaat̄iho aim̄i net̄i tur̄imas̄ip̄ip̄ihe. Is̄i kap̄ih̄i is̄ih̄iya kaati iwinjaaw̄i bindawaaw̄i nandapa nunyaw̄i bimisaih̄i asis̄ihaiwa 1,260 kiyat̄i sanawutaise.

⁷ Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ih̄i pw̄is̄ipati aungwohand̄i noaipataise. Sati pw̄is̄ipiti Maikor̄ihoun̄i kom̄i enjer̄ih̄iyaun̄i so akw̄iran̄iho awaisoai tiwawaayopo. Aih̄i am̄i so akw̄iran̄iho awaisom̄i enjer̄ih̄iya am̄i wihoaan̄j̄i tiwawaayopo.

⁸ Wihoaan̄j̄i tiwawaahand̄i kand̄i kiyaa-himatiwīi tip̄i ip̄ihatitaat̄iw̄i wat̄ip̄ihand̄i owehiyaare. Is̄i kiya akw̄iran̄ihom̄i enjer̄ih̄iya yam̄ihapataat̄ih̄i b̄imim̄itaat̄iw̄ihap̄i owetise.

⁹ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i enjer̄ih̄iya so akw̄iran̄ihoai nep̄i yap̄ipataap̄ih̄i yotawaayopo. So akw̄irano aimaaho aimehuraap̄ihop̄ito. Kop̄i sat̄iw̄i Maip̄iho am̄i Bwaas̄ir̄ih̄iro toh̄ihop̄ito. So Maipo is̄ih̄iya nahat̄iyai jaipundoaatoatis̄hore. Aih̄i koais̄i yap̄ipataap̄ih̄i nep̄i yotawaayopo. Aiw̄i am̄i kom̄i enjer̄ih̄iyaisangi ahoyaw̄i maas̄i yap̄ipataap̄ih̄i nep̄i yotawaayopo.

¹⁰ Aih̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i utaaho wo waap̄ih̄ita satat̄i katih̄i nin̄i atisataayo: “Wan̄i Autaahaat̄iho nyangi aim̄i jap̄ih̄i nanyamaataise. Iyat̄i am̄i kom̄i wat̄ip̄ihand̄i aim̄i auta noaipataise. Iyat̄i am̄i ko Awais̄iho Kin̄ihoematat̄i is̄ih̄iyai iwinjaat̄i bindataise. Iyataat̄i am̄i kom̄i is̄ih̄iyai jap̄ih̄i numwaitand̄i nam̄ihainj̄iho Mesaiyaaho wand̄iha wat̄ip̄ihand̄i aim̄i netaise. Sand̄i apaap̄imaato, utaaho nyam̄i nais̄ih̄iyais̄i kiya kiyoh̄iwaiwaap̄i ‘sah̄i saiw̄ih̄iyaate saiw̄ih̄iyaate,’ undat̄i

Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i Bwaas̄ir̄ih̄r̄i
 ikw̄iw̄isatoaatis̄hoai enjer̄ih̄iya nep̄i m̄ihaap̄i
 yap̄ipataap̄ihemawaayopo.

11 Nyam̄i nais̄ih̄iya nyamataiw̄i
 K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳih̄iya Jisaasiho
 Sip̄sip̄ih̄o S̄ip̄p̄ihohomatiyahom̄i j̄it̄ipataah̄i
 Bwaas̄ir̄ih̄ris̄i tip̄i ip̄ihatisawaayopo.
 Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iḥa ausaahauh̄i is̄ih̄iya
 p̄w̄iḥa kaapund̄iw̄i tiwauh̄ihand̄i kand̄i
 kiya naanj̄ihand̄i namep̄i nga baiw̄i
 bim̄itaat̄iw̄ihandap̄i waat̄i ḡimunyaap̄i yamaiw̄i
 p̄w̄iḥa ausaawaayopo.

12 Is̄i k̄inȳi yam̄ihapatan̄un̄i am̄i is̄ih̄iyaat̄i
 nahatiyaat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i bimohiȳih̄iyaate
 maarit̄iw̄i t̄ihaapaiw̄ise. Iyataat̄i am̄i
 yap̄ipatan̄un̄i dur̄ih̄iran̄un̄i jaapo naanj̄ihand̄i
 awaand̄ihand̄i k̄inȳi naitaino. Sand̄i
 apaap̄imaato am̄i Bwaas̄ir̄ih̄r̄i aim̄i
 yap̄ipataap̄ih̄i napih̄ito. Bwaas̄ir̄ih̄r̄i aim̄i
 napw̄itand̄i ap̄ipaah̄i mas̄ihonj̄i ahotih̄i
 ap̄ipaah̄i aungwohand̄i k̄iris̄i apousataise,”
 ndaase

13 So akw̄iranoai aim̄i nep̄i m̄ihaap̄i
 yap̄ipataap̄ih̄i yotauh̄i mmonataat̄i apopaat̄i
 maaha woho j̄ih̄i namwisaamaati w̄iratataise.

14 W̄iratih̄i kaat̄i apopaati boho awais̄ihom̄i
 ditat̄i yat̄imw̄i nunyawaayopo am̄i kaat̄i di-
 tat̄i kataah̄i autaah̄i p̄r̄iruti kaatam̄i aunah̄ipa
 Autaahaat̄iho net̄i tur̄imas̄ipati is̄ih̄iya owe-
 hap̄ihap̄i nutando. Not̄i akw̄iran̄ih̄o sop̄i kaan̄ih̄i
 naw̄isati bim̄tando. Not̄i sap̄ih̄i bimon̄ih̄i kiya
 iwinjaaw̄i bindawa nandapa nunyam̄i naisaihi
 k̄inaungw̄iḥa mair̄imaan̄ih̄i am̄i wihoanj̄iḥa

sanawutando.

¹⁵ Akwîranîho itapaati saatapi apowihî waapîhaati waati usepuwatî kaati netî itaatisatî tiwatî nosasîto tatî akwîranîho waapîhaati aungwohandî komî maahomwaanjapî daahîwausoaasihî kaatamî ipotî usepupwî wîrainji notaise.

¹⁶ Siyati akwîranîho waapîhaati daahîwausoaasihî naihandî kandî yapîpatî kaati netî iwîtatamanîtandî nasîpatatî nutatî maahomwaanjamatiyatî aatihî waapîhaati akwîranîho nusoaasisaamaati nahataamî kopî notî nandaataise.

¹⁷ Aihî ko akwîranîhoai apîpaahi apousamasîhî kaati apopaatapi amî kaatamî mwaaya usai netî tiwîtandî gwînyaataise. Iyatî kiyaisatî tundandî notaise. Kaatamî mwaaya siya Autaahaatihomî wînhapîpa baiwî atiwi nepî japepîhîrohiyîhiyaare. Aiwî amî kiya Jisaasihomî pîwîha ausaapi kaundîwî koai nîwîpinjohiyîhiyaare.

¹⁸ Aihî ko akwîranîho aunahîpatî netî durîhirî sapîpa sorîwaraahandamî mangîrainî aripataatihî bitondaise.

13

Ainjîhiwaurî Pusihomatiyahaurî Yatîmwî Noaipamaise

¹ Aihî nînî ainjîhitîhandî wîndî durîhirî sapîpa sorîwaraahandaatihapî noaipasîhî iwinjataayo. Iyatî amî kandî mitîhaiwa taahîwaiwa 7 kiyahaiwaisahande. Iyatî. amî kandî maasamaahîpo 10 kiyahaiwa nutahande.

Iyataati ami kandami maasamaahipihaiwetitingaatiha kinjhiya nipaatotuha 10 kiyahaiwa nipandataise. Iyataati ami kandami mitihaiwet ambihaiwa wiwa sisipihitati manditipitahaiwa jipatipindahande. Saiwa ambiwa Autaahaatihopi manditipaiwi sisipihitihaiwa maipihaiwa jipatipindataise.

² Iyataati sandi ainjihitindi nini usonhotimandi pusiho wo awaisiho ainjihihomatiyahande. So pusiketihoinjihiholepatiho tiwi ambihitihohoe. Iyataati amikandami auhiri ainjihitihandi awaindihandibeyaahandami auhiramatiyahire. Iyati amikandami maahomwaanji raiyondhandami maahomwaanjamatiyahamwaanje. Aihakwiranitho awaisiho komi watipihandi ainjihitihandi ami ko sawahomatiyati awaisihoematati isihiyai iwinjatitandi aunahipati siya kinjhandi nunyati ami otipipatikandaahi kiyati isihiyai iwinjatitandihandi watipihandi apipaahi awaindihandi nunyataise.

³ Sandi ainjihitindami mitihaiwaami mitihowoai yahauhi maanihi napoti asaatahanda. Siyati kandi sawimatihandikandi windi namwaapwih isihiya yapih nahandaahiya yaiwimap ese tiwi baiwi usonwi ami kandi nahatiya niwipinjawaayopo.

⁴ Aih isihiya akwiranitho awaisihoai mepi autaahepumapi kop gaapundawaatopo. Ami ko komi watipihandi ainjihitihandi numwih isihiya kandi ainjihitihandapi maaritihandi kandi mepi autaahepumapi kandapi gaapunduwami kiya satawaatopo: “Dindinhi kimandi

ainj̄ih̄it̄imandamatiyahande. Kandisat̄i nd̄in̄ih̄i nga tunat̄i yahw̄indaise?” t̄iw̄i kandam̄i amb̄ip̄at̄i mep̄i autaahepumawaayopo.

⁵ Aih̄i sand̄i ainj̄ih̄it̄indi Autaahaat̄iho neh̄i iwinjas̄ih̄i kand̄i ainj̄ih̄it̄indi waat̄i kaahaat̄i Autaahaat̄ihop̄i sis̄ip̄ih̄indaase. Kand̄i sat̄at̄i katat̄i sis̄ip̄ih̄it̄im̄i nutand̄i kandi waat̄iho 42 kiyahop̄i Autaahaat̄iho wat̄ip̄ih̄and̄i numwih̄i ahotahande.

⁶ Kand̄i ainj̄ih̄it̄indi kandam̄i maahomwaan̄j̄i nausaat̄i Autaahaat̄ihop̄i sis̄ip̄ih̄indaase. Iyat̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i amb̄ip̄at̄ap̄i sis̄ip̄ih̄indaase. Iyat̄i am̄i Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄ih̄apuni am̄i usa yam̄ihapataat̄ih̄i ko bimimb̄ip̄ih̄i koaisaw̄i maas̄i bimohiȳih̄iyaapuni sis̄ip̄ih̄indaase.

⁷ Ainj̄ih̄it̄ihand̄i kiyat̄i kandi kaito tat̄i Autaahaat̄iho neh̄i winjas̄ih̄i kand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ih̄iyai kand̄ihimatat̄i tiwat̄i ipatisat̄i am̄i kand̄i wat̄ip̄ih̄and̄i netaise is̄ih̄iya nahatiya kahatamat̄iponjaw̄ih̄iya yap̄ih̄i nahandaahiya p̄iw̄iha k̄iha k̄iha p̄iwaat̄iw̄i am̄i amb̄ip̄at̄i kahatamat̄ipetahiyai awaind̄ihandimatat̄i iwinjaat̄i bim̄it̄ando.

⁸ Is̄ih̄iya nahatiya yap̄ip̄atamb̄ih̄iya Autaahaat̄iho yap̄ip̄at̄i sanḡi kiyat̄i ahaih̄i sanḡi noaipasura kiyaaam̄i amb̄ip̄at̄i w̄it̄i ut̄ip̄ih̄o as̄itimat̄itaat̄iw̄ihandaat̄ih̄i ah̄imotisaw̄ih̄iya siya nahatiya sand̄i ainj̄ih̄it̄indap̄i maarit̄iw̄i kandi nep̄i mep̄i autaahepumaitaapo. So ut̄ipo as̄itimat̄itaat̄iw̄ihandamo Mwaaho Sip̄isip̄ih̄om̄ihore j̄ihura tiwauh̄i napwis̄iho.

⁹ Am̄i utaaho atih̄irisahos̄i p̄iw̄ima k̄ima biyat̄i

atisati nene.

¹⁰ Utaaho wopi Autaahaatiho so napw̄it̄it̄aise tati nam̄ihanonaahi ami ko napw̄it̄it̄aise. Iyati utaaho wopi soai namatanaata t̄isat̄itaapo tati nam̄ihanonaahi ami koaisi kana namatanaata t̄isat̄itaapo. Saiwa siyati noaipahon̄ihi ami Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya kiyaami ḡiwunyaahoh̄it̄ihand̄i w̄ind̄i namaamapi an̄itiwi is̄iwat̄itaat̄iwe.

¹¹ Aih̄i ami ainj̄ih̄it̄ihand̄i w̄ind̄i yap̄ipataat̄ihap̄i noaipas̄ih̄i nin̄i iwinjataayo kandami mit̄ihooat̄ihap̄i maasamaah̄ip̄iho sip̄isip̄ihom̄i maasamaap̄ihom̄at̄iyahaur̄i nutatotoho. Iyataati ami kandami p̄w̄iha gap̄ipa akw̄iran̄iho awais̄iho gaatumwaan̄i noaipataise.

¹² Sandi ainj̄ih̄it̄ind̄i kap̄ih̄i noaipas̄iho ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ih̄i noaipas̄it̄ihand̄isat̄i maasi bindataahura j̄ihom̄i wat̄ip̄ihand̄i nahand̄i ipot̄iho netaise. Net̄i bindata ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ihandap̄i gaapund̄iwi kandami amb̄ipati nuwimaap̄ise undih̄i is̄ihiya yap̄ipataamb̄ihiyaun̄i ami yap̄ipatun̄i kop̄i maarit̄iwi kandi nep̄i mep̄i autaahepumawaayo. Iyati kand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ihand̄i asaaha ap̄ipaahi aungwohand̄i maip̄ihand̄i aim̄i net̄i nga napw̄itaahetahand̄indaahand̄i kand̄i asaaha ka aim̄i awasati yambwimanahore.

¹³ Kand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i ipot̄i noaipas̄it̄ihand̄i wat̄ip̄ihaiwa wiwa kahatamat̄ipet̄ihaiwa awaiwaiwa kiyataise. Kandami wat̄ip̄ihaiwa kaiwaiwaami w̄ind̄i kaind̄ihand̄i siyahande: Is̄ihiya nahatiyaami nd̄ihet̄i sis̄ihaaran̄i

yam̄hapataat̄hap̄i t̄mahiyē tih̄i am̄i ka sis̄iha yam̄hapataat̄h̄iraap̄i yap̄ipataap̄ih̄i t̄mahiyataise.

14 Ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ih̄i noaipas̄it̄ihandam̄i wat̄ip̄ihandaah̄i wat̄ip̄ihaiwa kahatamat̄ipetahaiwa kiyataise am̄i kandi kiyat̄i kaito tat̄i Autaahaat̄iho neh̄i iwinjas̄ih̄i wat̄ip̄ihaiwa kahatamat̄ipetahaiwa kiyataise. Kandam̄i siyat̄i kaind̄imandaah̄i is̄ih̄iya yap̄ipatamb̄ih̄iyai jaipundataase. Iyat̄i am̄i kand̄i is̄ih̄iyai sata kaundataase. “Sah̄i k̄imand̄i ainj̄ih̄it̄imand̄i j̄ih̄imandam̄i s̄iwipat̄i w̄it̄i kaiwise. Kaiwosaw̄i kandap̄i maarit̄iw̄i kandi nep̄i mep̄i autaahepumwaitaat̄iwo. Sand̄i ainj̄ih̄it̄imand̄i j̄ih̄ura namatanaat̄i kosasaih̄ir̄i wih̄iwih̄oan̄ap̄i otitahanaata kand̄i napw̄itando t̄iw̄i tisatauh̄ihandis̄i kand̄i w̄ind̄i namwaapwise, as̄it̄ihand̄i k̄imand̄i bindataise,” undataase.

15 Aih̄i sand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i s̄iwipat̄i is̄ih̄iya kiyoh̄ipati ainj̄ih̄it̄ihand̄i kap̄ihand̄i 2 hand̄i mb̄ipa d̄it̄ih̄ir̄i kand̄i as̄itimatat̄i maarisat̄i p̄iwaat̄itand̄ih̄ir̄i nunyataise. Numwih̄i kat̄i s̄iwipat̄i maarisat̄i p̄iwandaase. Aih̄i am̄i nahatiya sand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ih̄andam̄i s̄iwipatap̄i w̄ind̄i atot̄ip̄iwesaw̄i gaap̄imund̄iw̄i mep̄i autaahepumaamahoh̄iȳih̄iya siȳih̄iyai tiwauh̄i kiya napowaayopo.

16 Aih̄i am̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i kap̄ih̄i 2-hand̄i noaipas̄it̄ihand̄i katih̄i is̄ih̄iya nahatiyaam̄i ikw̄ir̄i gaat̄ih̄ireto am̄i am̄iteteto maak̄ih̄ir̄i s̄iwipat̄i w̄it̄i ahiyawaayopo. Is̄ih̄iya amb̄ipat̄i autaaah̄i ahotahiyaam̄ihetun̄i am̄i is̄ih̄iya

nehîhatîma ambîpatî owehiyaamîhetunî amî nawîho kahapaamapîpa asaketahiyaamîhetunî amî isîhiya nawîho windî namepîhatî otîpîpatî isîhiya usaamîhatî kawisohiyîhiyaamîhetunî amî nawîho namepîhatî otîpîpatî isîhiya usaamîhatî kamawîwî nehîhiyaamîhetunî maakîhîrî sîwîpatî ahîwisawaayopo.

¹⁷ Isî amî utaaho womîhetî ainjîhîtîhandamî maakîhîrî sîwîpatî ahîmotatî owetaho amî komî ambîpatamî nambaahandî ahîmotatî oweho isîhiya usaamîhapa notî nawîho nunyatî windî namaitaise. Iyataatî amî komîhapaisangi nawîho nunyawî usa namaitaapo.

¹⁸ Utaaho wo amîtîha gaahaisaho sandapî gwîwunyaatatî nusesîpatîtaise. Iyataatî utaaho wo biyatî gwînyaaho ainjîhîtîhandamî nambaahandî biyatî awîtatî mmondaise. Sandî nambaahandî utaaho womîhande. Utaaho somî nambaahandî 666 hande.

14

Mwaaho Sipîsipîhomî Isîhiya Aunîhîhîrî Wanîhîrî Asîrîhîrî Aunîhîtawaatopo

¹ Aihî amî nînî japîhî jata Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho Sisîho Saiyonhoaasinî bitosîhî amî isîhiya 144,000 kaiwîhiya maasî koaisawî bitohauhî iwinjataayo. Ko Sipîsipîho Sipîpîhohomî ambîpatî amî komî Sapîho Autaahaatîhomîhatunî kiyamî amîtetetî Autaahaatîho jîpatîpiyatosihî aimî jîpatîpindahiyaare.

² Aihî nînî atisataatî pîwîha gapîpa waapîhaatî taahîwaiwaamî nausîha norîhîramatîyatî bitatî

sanahiwitahapa yamihapataatihapĩ gaatinjihĩ nĩnĩ atisataayo. Sandĩ gaatinjitĩmandĩ asoaha waatĩ awaisiha gaatipamatiyatĩ gaatihĩ atisataayo. Sandĩ gaatinjitĩmandĩ isihya kwĩrenjoho kiyohiyihya kiyaaĩ kwĩrenjoho kiyauhĩ gaatipamatiyatĩ gaatinjihĩ nĩnĩ atisataayo.

³ Siya isiya Autaahaatĩho bimimbipĩhĩ komĩ ndĩhetunĩ amĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatatĩ nasisoari ahotĩmĩ naimbipaamĩ ndĩhetunĩ amĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiyaamĩ ndĩhetunĩ bitotawa aunĩhĩhĩrĩ wanĩhĩrĩ asĩrĩhĩrĩ katawaatopo. Siya isiya 144,000 kaiwĩmiya isihya yapĩpataapĩhĩ bimohiyĩhiyaamĩ otĩhatĩhapĩ Autaahaatĩho nunyatĩ numwaasawĩhiyaare. Aunĩhĩhĩrĩ asĩrĩhĩrĩ sĩrĩ kiyaisaahĩhĩ gĩwunyaatatĩ nusesipatahĩre. O isihya usa nehĩhiya sĩrĩ aunĩhĩhĩrĩ wĩndĩ gĩmaawunyaatatĩ namausesipatahĩre.

⁴ Siya isiya asĩhiya usaisawĩ ambĩpatĩ wĩndĩ tĩmaamaamaitawaawĩ kipatĩ atĩha waatĩhĩrĩ wĩndĩ ahĩmotahiyaare. Kiya tĩtĩhĩ gaahiya ainahiyĩhiya usĩhiya amĩ asĩhiyaisawĩ namopĩ nehĩ wenĩhiya waimwaaya apwainyĩhiyaamataiwĩ bimambĩwĩhiyaare. Sipĩsipĩho Mwaaho Sipĩpĩhoho wapĩhĩ naihĩhapĩ kiyaisangi niyohiyĩhiyaare. Siya isiya yapĩpataapĩhĩ bimohiyĩhiyaamĩhatĩhapĩ japĩhĩ numwaasawĩhiyaare. Siya isiya jĩhapĩhiyai namasatĩ komĩhiyaimatĩtaatĩwunĩ amĩ Sipĩsipĩho Mwaaho Sipĩpĩhohomĩhiyaimatĩtaatĩwunĩ numwaasawĩhiyaare.

⁵ Siya isiya piwaha jaiwĩtĩwaha wĩndĩ kamaatĩwĩmapĩhiyaare. Aiwĩ amĩ kiya wapa maipĩhapaapĩ piwaha owehiya ainahiyĩhiyaare.

*Enjerīhiya Murī Mingwaasi Pīwīha
Ausaawaayopo*

6 Aihī amī enjerīho wo pīrīrutiho yamīhapatamī otīhapīhī sanaihī nīnī iwinjataayo. So enjerīho pīwīha gaaha wanīha jinjapīhī nasisoarī bimītaatīwīhandamīha isīwahore isīhiya yapīpataapīhī bimohiyīhiyai ausaati kaundītandīho. Iyati isīhiya yapīhī nahandaahiyai amī ambīpati kahatamatīponjawīhiyai amī pīwīha nīnaasaamī ambīpati kahatamatīpetisawīhiya amī pīwīha kīha kīha pīwaatohiyīhiyai pīwīha ausaati kandītando.

7 Aihī ko waapīhītati sandaase: “Isīhiya kiyohīwaiwa Autaahaatīho netī tipītapaati mmondandīhura aimī koaipataise. Isī sahi kopī yaiwī komī ambīpati mepī autaahēpumapīse. Ko yamīhapatunī yapīpatunī amī durīhīrī awairīhīrunī waapoho gwīharaahapa mwītītutati noati noamasīpīpaunī ahaisīhore.

8 Aihī amī enjerīho wo jīhī napisīhomī ipotī nīwipinjai nasataise. Ko enjerīho ipotī napisīho satati kandaase: “Aunahīpati awaipati Baabironīhandī aimī nopīsasīnataise! Ye, aimī nopīsasīnataise! Sati aunahīpati Baabironīhandī isīhiya nahatīyai waapoho nanīwī naharitaatīwīho wainīhandī nanīwī kīho kīhaatisawī ambīpati tīmaamaitīwīse undatī kiyaunjihī nehī kapa apīpaahī maipīhapaapaahīhī maarīho nusoasamapī kiyawaayopo. Sati aunahīpiti isīhiya nahatīyai siyaunjati Autaahaatīhoai apousonīhī yaawīhandī wihoanīhandī isīhiyai

numwitandihiretemati kiyataise,” ndaase.

⁹⁻¹⁰ Aih+ am+ enjeriho wo jih+ napisururami ipot+ nasataise. Ipot+ nasataat+ ko enjero waat+ kaahaata sandaase: “Utaaho wo sand+ ainjih+it+indapun+ am+ kandami s+wiapatapun+ maaritati aun+h+hiri+ aun+h+itati gaapundati mepi+ autaahemwati am+ kandami ambipatami maak+hiri+ nd+maahomwaan+ am+tetetisangi am+ ikw+retisangi nes+ho Autaahaat+hoai apowind+hand+ waapoho wain+handamatiyat+ wapaisat+ tiwa nauh+mund+hand+ apowind+handami wipat+ kap+hopi nuhaunyon+h+ nandaise. Sand+ wain+ndi+ apipaahi wat+p+hand+ Autaahaat+hoai apowind+hande. Iyat+ ko Autaahaat+homi enjer+hiyaami nd+hetun+ am+ Sip+sip+ho Mwaaho Sip+p+hohomi nd+hetun+ kom+ ambipati+ apipaahi aungwohand+ yaaw+hand+ sis+ha dur+hiri+ naw+ha sar+paaheti+ t+hati nasasiwat+ noaatis+haara tundon+h+ naitaise.*

¹¹ Is+h+iyai ambipati+ yaaw+hand+ sis+ha tundis+haami s+tipati+ kat+n+h+ nasisoari+ noaipatoaat+itaise. Iyon+h+ is+h+iya apat+h+ otap+haati w+ndi+ ik+maan+w+ kand+n+h+ ambipati+ yaaw+hand+ nepi+ nowaat+taapo. Sand+ apaap+maah+e, siya is+miya yaaw+hand+ naitaat+w+mand+ ainjih+it+handapun+ kandami s+wiapatapun+ atot+p+wesaw+ gaapund+w+ am+ kandami+ maak+hiri+ nehoh+it+handape.

* **14:9-10:** Naw+ha sar+paaheti+ sis+ha tahataahura apipaahi awaind+hand+ noaatat+ dur+hand+ nimandat+ am+ kandami and+h+ri+ maipiyati+ ainjotat+ kw+it+ho noaipat+ am+ utaar+hand+ t+hatooat+h+haap+topo.

12 Saiwa siya noaipahon̄h̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya and̄it̄it̄iw̄i bitop̄ise. Siya isiya Autaahaat̄ihom̄i win̄ihap̄ipa baiw̄i atiwī nep̄i win̄ihap̄ipa katir̄ih̄iret̄i japepih̄iriw̄i am̄i Jisaasihop̄i ḡiwunyaahoh̄it̄ihand̄i namaamap̄i koai an̄tiw̄i is̄iwasohiȳihiyaare.

13 Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i p̄w̄iha wa siyaha noaipas̄ih̄i n̄in̄i atisataayo. “K̄inȳi p̄w̄iha sat̄ip̄i j̄pat̄ipaime. ‘Wanun̄i am̄i ipot̄i ipotun̄i is̄ihiya Awais̄ihop̄i baiw̄i ḡiwunyaap̄ihiya napohiȳihiya gaas̄i kiya maarit̄iw̄ise,’ ” ndaase. Aih̄i am̄i It̄ip̄iho Gaahoisangi sandaase: “Kiya ak̄it̄in̄ih̄i ap̄ipaah̄i maarit̄iw̄ise kiyaam̄i dip̄iwaat̄iw̄i kiyoh̄iwaiwais̄i ik̄indaat̄iw̄ihand̄i naitaat̄iw̄i aim̄i namawaayowo. Aiwī am̄i kiya neh̄i w̄ind̄i namaitaapo. Kiyaam̄i gaahaiwa napait̄iw̄i kiyoh̄iwaiwai maas̄i kiyaisat̄i notaise,” tawaatopo.

Nandapa Yap̄ipataap̄ih̄i T̄imetat̄i Aim̄i Akuraih̄i K̄ipw̄itaat̄iw̄ihure

14 Aih̄i am̄i n̄in̄i jap̄ih̄i jata t̄iwipatī w̄it̄i k̄ihoep̄ihati iwinjataayo. Aih̄i kat̄i t̄iwipataat̄ih̄i utaaho wo Is̄ihiyaam̄i Saaho J̄homat̄iyaho sat̄i t̄iwipitaat̄ih̄i bimih̄i usonataayo. So utaasom̄i m̄it̄ihoaat̄ih̄i tingaat̄iha wa gor̄ihanda kaiw̄iha nipaatahore. Iyat̄i ko kom̄i ikw̄iret̄i namatanaat̄i wanaat̄i uk̄ih̄iramatiyat̄i ikosindahanaat̄i ap̄ipaah̄i t̄ip̄ipa kiyahanaat̄i is̄iwahore.

15 Aih̄i am̄i enjer̄iho wo Autaahaat̄ihom̄i an̄p̄ip̄ihap̄i noaipasi nasataise. Nasat̄i enjer̄iho t̄iwipataat̄ih̄i bimis̄ihoai waat̄i kaahaata sata kaundataase: “K̄inȳi

namatîmanaatî nepapî nandîmba tîsatîpî kumwe nandapa yapîpataapîhapa aimî tîhatî tîmendaiso. Wani kîmura nandapa akurahi kîpwîtaatîwîhuraaso,” ndaase.

¹⁶ Aihî ko tîwîpataatîhî bimisîho namatanaatî isîwatî yatîhî nambîtatî mîhaapî yapîpataapîhî nahataapîpîhî nandapa aimî tîhatî tîmetimbîpa tîsatî kîpotaise.

¹⁷ Aihî amî enjerîho wo Autaahaatîhomî anjîpîpîhî yamîhapataatîhapî noaipasi nasataise. Iyatî amî koaisangi namatanaatî apîpaahî tîmwîpîhanaatî ukîhîramatîyatî nangîsandîhanaatî isîwahore.

¹⁸ Aihî amî enjerîho woaisangi arîtaahandaatîhapî nehîhaatî noaipasi nasataise. So enjero sisîha jatîtandî watîpîhandîshore. Aihî ko waapîhîta namataanaatî apîpaahî tîmwîpîhanaatî isîwatisîhoai sata kaundataase: “Yapîpataapîhî nahataapîpîhî wainîhandamî yandîpîho aimî tîhatî mimotî ahondaise. Isî kînyî kînyî namatîmanaata namandîpapî wainîhandamî yandîpîho nepî wonjaapîhî ahoaimbî ahiye,” undataase.

¹⁹ Aihî ko enjerîho mîhaapî yapîpataapîhî nahataapîpîhî nambîtatî komî namatanaatî tîmwîpîhanaata yapîpataapîhî wainîhandamî yandîpîho namandîpatî ahoyatî ahiyataise. Ahiyatî netî kandî wainîhandî tîmwaamwisatî jasatî namwaitandîhandaatîhî ahiyataise. Siyatî kaîndîmandî sandî Autaahaatîhoai apowîndîhandapî namîhanahandî kiyataise.

²⁰ Aihî kandî wainîhandamî yandîpîho

jasati timwaamwisati namwaitandihandaahi aunahipatami ipaahaapi nehahaati jasati namotaise. Kandaahi taati tiwati jasihhura jitipati nehahaati noaipati nehahaati jitipati waapihaatamatiyati 300 kiro mitaahandi usepupwi notaise. Aih ami kati jitipatami autaahi nimainji sanaindihandi maasapiho osihandami mitihaumwaanjndaise.

15

Enjerihiya 7 Kaiwihiya Wapa Maipihaiwa 7 Kiyahaiwa Isiwatawaayopo

¹ Aih ami windi wipetahandi yamipataatih noaipasih jataayo. Jataati nin apipaahi waati aungwohandi yayataayo. Nin saindi jata jhaati enjerihiya 7 kaiwihiya ami apipaahi maipihaiwa 7 kaiwihaiwa ishiya yapipatambhiyai naanati yaawihandi numwitaatiwihaiwa isiwasauhi nin mmonataayo. Saiwa apipaahi maipiwai jhaati wapa windi namoaipaitandi Autaahaathoai apowindihandami ipotihaiwe. Ami saiwaisati Autaahaathoai apowindihandi aimi owendaise.

² Aih nin jata durihiri wiri garaasihomatiyahiri sisihaisahiri ahethi jataayo. Kaihi sandi durindaini ishiya windi ainjihitihandisuni kandami siwipatisuni ami kandami ambipatami nambaahandisuni ahosumwapo pohipwiiwi tip ipihatisohiyihiya kiri durihiraini apwitihiri kwirenjoho Autaahaatho numwih isipi bitotawaayopo.

³ Aih kiya Autaahaathomi otipipatiho Mosesihomi aunihihiruni ami Sipisipiho

Mwaaho sip̄ip̄ihohomi aun̄ih̄ih̄ir̄i sat̄iw̄i katawaatopo: “Awais̄ihon̄j̄i Autaahaat̄ihon̄j̄e, kinȳi nahatewa wat̄ip̄ihaiwaisahon̄j̄is̄i ot̄ip̄ip̄at̄i wat̄ip̄ihaiwa wipetahaiwa kiyapaise. Kain̄ih̄i nyah̄i mmon̄ihaawi nyami maar̄iho owenyendaise. Awais̄ihon̄j̄i Kin̄ihon̄j̄i is̄ihiya nahatiyai jin̄jap̄ih̄i jin̄jap̄ih̄i iwinjatinḡihon̄j̄e. Kinȳi kainḡiw̄imaiwa ap̄ipaah̄i t̄it̄ih̄i ak̄it̄ihaiwa kiyapaise.

⁴ Awais̄ihon̄j̄i kinȳi naason̄j̄ih̄i ainah̄ihon̄j̄i bindapaise. Is̄i is̄ihiya nahatiya kinyap̄i yaiw̄i kinȳi amb̄ipati mep̄i autaahep̄imap̄ise. Is̄ihiya nahatiya nap̄iw̄i kinyap̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i kat̄iw̄i gaapund̄itaapo kinȳi gaahaiwa t̄it̄ihaiwa kainḡiw̄waiwa aim̄i auta noaipas̄ih̄i mmonawaawo,” t̄iw̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i katawaatopo.

⁵ Saiwa siyati noipati aim̄i owetih̄i n̄in̄i jap̄ih̄i jata am̄i neh̄i kandi wind̄i ahotih̄i iwinjataayo. Autaahaat̄ihom̄i aṅaṅj̄i awaisaṅaṅemahoh̄it̄ihand̄i ser̄ihand̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ahetisaṅaṅj̄i sawaho bindataati p̄iw̄iha w̄isasis̄ihaap̄i ak̄it̄i akaahe t̄itand̄ihaṅj̄i nundih̄i mmonataayo.

⁶ Aih̄i enjer̄ihiya ⁷ kaiw̄ihiya am̄i wiwa ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwa ⁷ kaiw̄ihaiwa is̄ihiyai net̄i nusop̄is̄as̄itand̄ihaiwa kiya is̄ip̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄it̄it̄ihap̄i noaipasi nasawaayopo. Aiw̄i kiya enjer̄ihiya apot̄ih̄ir̄i kihop̄ih̄ir̄i ap̄ipaah̄i gaah̄ir̄i nusaatah̄ir̄i niyop̄ihiyaare. Aiw̄i am̄i kiya yamepat̄i w̄it̄i gaahat̄i gor̄ihanda kaiw̄ihat̄i kiyaam̄i k̄ir̄iwipatot̄i ut̄ih̄iramataiw̄i nipaatiw̄i wisasan̄iw̄ihiyaare.

⁷ Aih̄i wapa 4 kiyahapa as̄imatati nasisoari

ahotim̄i naimbipaami w̄indi wapa disihaiwa gorihanda kaiw̄ihaiwaami 7 kaiw̄ihaiwa netat̄i kiya enjer̄hiya 7 kaiw̄ihiyai nunyataise. Saiwa disiswaat̄ih̄i Autaahaat̄iho nasisoari bi-maam̄i nais̄hom̄i apowind̄hand̄i tisaitat̄i ahota-haiwaare.

⁸ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i nau-sainj̄it̄ihand̄i yundanȳhaam̄i sit̄ipati sisar̄ih̄irun̄i Autaahaat̄ihom̄i wat̄ip̄ihandun̄i kat̄ih̄i waati tisaah̄iwa ahondaise. Aih̄i is̄ihiya ap̄ipaah̄i nga w̄indi kat̄ih̄i nam̄indaitaapo. Ap̄ipaah̄i owet̄it̄aise. Kiya neh̄i jatawaayopo enjer̄hiya 7 kaiw̄ihiyai ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwaami disihaiwa 7 kiyahaiwaara ot̄ip̄ipati kaiw̄i owemasaihapo.

16

Disihaiwa 7 Kiyahaiwa Autaahaat̄ihom̄i Apowind̄hand̄i Ahotiwaiwa Nepuhowaayopo

¹ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i utaa ho wom̄i gap̄ipa noaipas̄ih̄i n̄n̄i atisataayo. Sapa gap̄ipa enjer̄hiya 7 kaiw̄ihiyai waap̄ih̄it̄it̄i sata kaundataase: “Sah̄i saiwa disimaiwa Autaahaat̄ihom̄i apowind̄hand̄i ahotiwi-maiwa nep̄i m̄ihaap̄i yap̄ipataap̄ih̄i nepuh̄iwise,” undat̄i kaundataase.

² Kaih̄i enjer̄ho j̄ho kom̄i disihand̄i net̄i m̄ihaap̄i yap̄ipat̄et̄i nepuhotaise. Nepuhih̄i asaaha kahatamat̄ipetahaiwa ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwa wat̄ip̄ihaiwa aungwohaiwa is̄ihiya ainj̄ih̄it̄ihandam̄i maak̄ih̄ir̄i nep̄i ahetat̄i am̄i kandam̄i siwipatap̄i maarit̄iw̄i kat̄i siwipatis̄i

mep̄i autaahepumap̄i gaapundohiȳ+hiyaam̄i amb̄ipateti noaipataise.

³ Kaih̄i am̄i enjer̄iho kap̄iho kom̄i disihand̄i net̄i dur̄ih̄+raat̄ih̄ nepuhotaise. Nepuhih̄i dur̄ih̄ir̄i noaipat̄i is̄ihiya napohiȳ+hiyaam̄i j̄it̄ip̄atamatetahand̄i nimaanataise. Kaih̄i kahapaamap̄ipa kat̄ih̄i as̄ip̄ipa bimimb̄ipa kapaan̄ih̄i napotaise.

⁴ Kaih̄i kap̄ih̄i enjer̄iho 3 ho kom̄i disihand̄i net̄i waap̄i+haati awaiwaiwetun̄i am̄i waapoho gw̄iharaahoetun̄i nepuhotaise. Nepuhih̄i waapoho nahataapa noaipat̄i j̄it̄ip̄indaise.

⁵ Kaih̄i enjer̄iho waapoho waap̄i+haati jatis̄iho satat̄i katih̄i n̄+n̄i atisataayo. “Autaa+haat̄ih̄one, k̄inȳi j̄ih̄i ap̄ipaah̄i aimehura biminḡ+hon̄j̄i kon̄+n̄ih̄i am̄i wan̄+sangi kon̄+n̄ih̄i bindapaise. K̄inȳi Autaa+haat̄ih̄on̄j̄i ainah̄+hon̄j̄i gaah̄one. K̄inȳi is̄ihiyai am̄i wap̄ai tip̄+taap̄i mmon̄+hinḡ+t̄ihand̄i ap̄ipaah̄i ak̄it̄+n̄ih̄i t̄it̄ihaiwa kiyapaise.

⁶ Is̄imiya siya kinȳi ot̄ip̄ip̄at̄ihiya p̄w̄iha angusaahohiȳ+hiyaisun̄i am̄i is̄ihiya kinȳ+hiya kinyap̄i ḡ+hunyaahohiȳ+hiyaisun̄i siȳ+hiyai tiwauh̄i napwauh̄i kiyaam̄i j̄it̄ip̄at̄i nep̄i nuhoaahohiȳ+hiyaare. Aih̄i am̄i wan̄i k̄inȳi kiyai kandap̄i wihoaan̄+hand̄i t̄it̄ih̄i j̄it̄ip̄at̄i aim̄i kiya nandaat̄iw̄i nunyapaise. Am̄i sand̄ih̄i t̄it̄ih̄i kaimb̄i is̄ihiya maip̄+hiyai kiyaam̄i kiyoh̄ir̄+h̄iret̄i japep̄ih̄+r̄ip̄i nunyapaise,” tat̄i katih̄i n̄+n̄i atisataayo.

⁷ Aih̄i am̄i n̄+n̄i ar̄itaahandaap̄ihap̄i utaaho wom̄i maahomwaan̄j̄i p̄w̄iha atisataayo. Iyataat̄i sa p̄iwa sataha atisataayo:

“Awaisîhone. Kînyî Autaahaatîhonî nahatewa watîpîhaiwaisapîhone. Kînyî isîhiyaisî tipîtapaapî usonîpî saiwî saiwîhiyaate undingîpîpa tîîhî akîîhaiwa kiyapaise,” ndaase.

⁸ Aihî amî enjerîho 4 ho komî disihandî ipîhoasînî nepuhotaise. Aihî Autaahaatîho ipîhoai netî waatî dimaasîhî ko waatî aungwohandî watîpîho ipîndaatî isîhiyai netî waatî kora tîhataise.

⁹ Ipîho siyatî namatîtatî waatî mîtaahî ipîndaatî isîhiyai netî tîperipatî kora tîhataise. Saihîhandî kiya isiya Autaahaatîho saiwa apîpaahî maipîmaiwa jatataatî amî netî nusoaasîtandî watîpîhandî nahandî komîhetî ahotisîhomî ambîpatapî maipîha katiwî nepî nopîsasîwî katapî sisîpîhîtawaatopo. Aiwî kiya wîndî sandapî kiyaamî maipîhaiwaatîhapî namepemaitîwî amî Autaahaatîhoai nepî nîwimaapî amî ambîpatî awaipatî wîndî namunyopo. Owetise.

¹⁰ Kaihî enjerîho 5 ho komî disihandî utaaho ainjîhîho awaisîhoematatî bindataatî isîhiyai iwinjatimbîpîhî komî siya kinîhandaapîhî nepuhotaise. Aihî ko ainjîhîho isîhiyai iwinjaatî bimimbîpîhî nahataapîpîhî asîhatamataise. Aihî isîhiyai ambîpatî apîpaahî maipiyatî yaawihî nahîriwî kiyaamî omasîha ikwînîwî nanîwî tipîpapî nehotawaayopo.

¹¹ Sawimainjîhandî kandî kiya kiyaamî maipîhaiwa kiyohîwaiwaatîhapî wîndî namepemaitîwî amî kiyaamî ambîpatî yaawatî asaahaiwa nîwinjîtîhandapî

yamîhapataatîhapî Autaahaatîhopî maipîha katîwî sisipîhitawaatopo.

12 Aihî enjerîho kapîho 6 ho komî disiho apîpaahî maipîhaiwaisaho waapîhaatî awaisaamaatî Yupîretisîhaatetî nepuhîhî kaatî napatatî apîpaahî awasataise. Kinîhiya awaisawîhiya ipîho noaipasihooanqapîhiya kaatî waapîhaatî nahaitîtaatîwî daihîra nutatî japwaatatî tîmetîtandî sandî noaipataise.

13 Kaihî amî nînî jata itîpîho maipîhapa yapwîtîhîramatîyahapa 3 kiyahapa noaipasîhî iwinjataayo. Iyatî sapa itîpîho maipîhapaamî wo akwîranîho apîpaahî awaisîhomî maahomwaanqapî noaipatî amî wo uta ainjîhîhomî maahomwaanqapî noaipatî amî wo utaaho pîwîha jaiwîtîha ausaasîho pîropetîhomî maahomwaanqapî noaipasîhî nînî iwinjataayo.

14 Amî sapa itîpîmo Bwaasîrîhîramî itîpîho apîpaahî maipîhapa gonipatî watîpîhaiwa kaitaatîwî watîpîhandisahapaare. Kapa yapîpataapîhî kinîhiyenda notaise. Notî kinîhiya nahatîyai netî ahoyatî amî Awaisîho Autaahaatîho nahatewa watîpîhaiwaisahomî asisîha awaisîhetî ko sawahoaisawî tundaatîwî numwaasi nasataise. Kinîhiya nahatîyaisî kiyaamî pwîsipî yaipa kiyohiyîhiyaisawî nepî ahoaiwî numwaasi napisaihî amî pwîsipatî awaipatî noaipahonîhî awaisîhoaisawî tunnîwî yahwîndaatîwo.

15 “Atîwîse! Ikohiya ikondaatîwî akiyaahî nasopatamataindî nînî napîto. Utaaho wo wîndî nanîhiyatî namototatî komî utî apotîhîrî niyotî nipandanîhî tîmetatî amî ko wîndî so-

maahometan̄ih̄i is̄ih̄iya winjasaihi w̄indi ma-
maaw̄tandi jatis̄ho gaasi maaritane ami koai
w̄indi mamaaw̄taiso.”

16 Aih̄i it̄ip̄iho maip̄hapa kin̄hiya
nahataap̄ip̄ih̄iya nahatiyai net̄i numwaasi nasat̄i
wap̄ih̄i P̄iw̄iha Ip̄iruhaara Ar̄imaaketon̄ihande
tiw̄i amb̄ih̄itoh̄ip̄ip̄ih̄i ahoyataise.

17 Aih̄i enjer̄iho 7 ho kom̄i disihand̄i
tiw̄ipatami ot̄hamwaan̄i nepuhih̄i Autaa-
haat̄ihomi an̄ihand̄i awaind̄ihandaat̄ihap̄i ami
ko bimis̄ho siya kin̄hand̄i gw̄it̄ihoasin̄hap̄i
p̄iw̄iha wa waap̄ih̄ita satat̄i kandaase: “N̄ini
nahataapa kaim̄i nap̄it̄i wan̄i kapaan̄ih̄i aim̄i
owendaise,” tat̄i kandaase.

18 Aih̄i kin̄ap̄ipa nahataap̄ip̄ih̄i kin̄apinataise.
Ami yam̄ihapataat̄ihap̄i kir̄ih̄irupa
awaind̄ihand̄i ganat̄i nawatepw̄inataise.
Aih̄i am̄i asoaaha aungwohaiwa waat̄i
gandaase. Iyat̄i am̄i ip̄ipat̄ipati aungwohand̄i
ip̄ipat̄ipinataise. Sat̄i ip̄ipat̄ipiti ap̄ipaah̄i
awaipate. Ip̄ipat̄ipati siyahat̄i jihura is̄ih̄iya
bimaami nasohura w̄indi namwaipase. Owetise.
Neh̄i wan̄i kimat̄i ap̄ipaah̄i awaipat̄i noaipataise.

19 Kaih̄i aunah̄ipati awaipat̄i Baabiron̄ihand̄i
mauri mand̄i nas̄ipataise. Aih̄i am̄i sat̄i
ip̄ipat̄ipitaah̄i is̄ih̄iya nahatiyaami am̄i yap̄ipati
nahatewaami aunah̄ip̄ihaiwa awaiwaiwaisangi
ti mahiyat̄i net̄i kaiwaan̄ih̄i nosasinataise.
Aih̄i am̄i Autaahaat̄iho aunah̄ipati awaipat̄i
Baabiron̄ihandap̄i gw̄inyaataat̄i koai
apowind̄ihandami wain̄ihand̄i am̄i kom̄i
mand̄iha net̄i n̄iwinaamanat̄i sis̄iha nusaatis̄ho

kaap+ho neti nipinjati w+wiwati nandandi numwih+ nanataise.

²⁰ Kaih+ yap+honya dur+h+rami ot+haati ahotisonyonya nahatonya ip+pat+pata neti dur+h+ri namaasas+h+ owendaise. Aih+ ami sis+h+iwaisangi wiwa mot+nati kaiwaan+h+ owetamataise.

²¹ Kaih+ wipati nd+ha yam+hapataat+hap+ waat+ aungwohaiwa t+mahiyataise. Wipati nd+ha yam+hapataat+hap+ t+m+h+iwaiwa n+naasaindam+ naan+ind+handi 45 kiro kiyate. Saiwa nd+ha yam+hapataat+hap+ is+h+iyaam+het+ t+mahiyataati is+h+iyai neti waati nusosasataise. Aih+ is+h+iya sat+wi, “Autaahaat+ho nd+ha ap+paah+ wat+p+h+iwai maip+h+iwai napaap+ neti nyam+het+ t+mase?” t+w+ Autaahaat+h+op+ it+h+t+wi piwaha maip+ha kopi katawaatopo.

17

Enjer+ho Jon+hoai Apopaati Daih+raap+haati Nunjataise

¹ Enjer+h+iya 7 kaiw+h+iya disihaiwa 7 kaiw+h+iwai is+wasohiy+h+iyaam+ wo nasat+ ningisi sandataase: “K+ny+ namme. Apopaati waati p+h+tati is+h+iya taahiy+h+iya k+h+iyaisati ambipati t+maamaitati daayatoaatisaamaati kaatami saind+handap+ wihooan+hand+ yaaw+hand+ nes+t+hand+ nin+ gis+ nangis+taano. Kaati waap+h+aat+ taah+w+iwai noaapw+j+p+p+h+ bimisaamaato.

² Ami is+h+iya kin+h+iya yap+h+ nahataahiya kaatisaw+ ambipati t+maamaitawaayopo. Aiw+ is+h+iya usa yap+h+ nahandaahiyaisangi kaatisaw+

ambîpati tîmaamaitawaayopo. Saiwî kaatisawî ambîpati tîmaamaitawaawî waapoho nanîwî naharitaatîwo nanîwî naharisohîpatamataiwî kiya naharisawaayopo,” ndataase.

³ Aihî Itîpîho Gaaho nisîhetî waatî nanoaipatî nisaitihî amî nisî maarîhomî ndîha nanorîhaatihî amî enjerîho nîngisî nanîmaasi isîhiya owehapîhî notaise. Aihî nundî kapîhî mmonata apopaatî waatî ainjîhîho amatenîhoaasîni bimihî iwinjataayo. So ainjîhîhomîhetî ambîpati itîhapîpa sisîpîhîtîwîhaiwa gaamati jîpatîpîndataise. Aihî ko ainjîhîho mîtîho 7 kiyahaiwaisahore. Aihî amî komî mîtîhoaatîhapî maasamaahîpîho mwîtîhîrî 10 kiyahaiwa nutatî ahetahore.

⁴ Iyataatî saatî apopaatî apotîhîrî nyanyipîhîrî amî amatenîhîrî niyotî nipaatahaate. Iyatî amî kaatamî ambîpatetunî amî apotîhîretunî wapa yundanyîha gorîhandî amî yumbîpa nawîha otiwa kambwaatî gaahapa amî konaarapîho nawîho apîpaahî awaisîhotîhapa wîra naahîpotî yundanyainahaate. Iyatî amî kaatî kaatamî ikwîrî wîraahî wîpatî kaapîho gorîhanda kaiwîho isîwahaate. Iyatî ko gorî kaapopî kaatamî kihiyaisatî ambîpati tîmaamaitatî ainjotatî apîpaahî maipîhaiwa kaiwaiwa tisaitatî windataise.

⁵ Amî kaatamî ndîmaahomwaanî amîtetetî ambîpati wîtî nehî sîwîpatî kaatame-tîrîhîretapî namîhanîwî satîwî: “Aunahîpatî Awaipatî Baapironîhandî Sandî usîhiya asîhiya daihîraapîhiyaamunî amî Isîhiya Apîpaahî Maipîhaiwa Kiyohiyîhiyaamunî

Yap̄ip̄atamb̄hiya Ap̄ipaahi Maip̄ihapa
Kahatamat̄pet̄ihapa Nahataapaami Tanyaaha
Sanaate,” t̄iw̄hat̄i j̄ip̄at̄ip̄indahaate.

⁶ Iyataati saati apopaati Autaahaat̄ihomi
is̄hiya Jisaasihopi ḡiwunyaahohiȳhiya “nyah̄i
kom̄hiyaane,” t̄iw̄i kom̄i amb̄ip̄at̄i p̄iw̄ha w̄ind̄i
namwoasawi awusaahohiȳhiya siȳhiyai
tiwamainj̄ihaate. Kaati siyahaatis̄i kiya tiwa-
masaw̄hiyaami j̄it̄ip̄at̄i nanati ami waapoho
wat̄ip̄iho nan̄iw̄i naharisoh̄ihomatiyat̄i naharihi
n̄in̄i kaati winjati mmonataayo.

Aih̄i n̄in̄i kaati saind̄i iwinjataati yaind̄imat̄i
ami waat̄i gw̄inyaataayo.

⁷ Siyon̄ihand̄i kand̄i ami enjer̄ho n̄ingis̄i
sandataase: “K̄inyi napindap̄i yaimb̄imap̄i waat̄i
gw̄inyaahise? N̄in̄i gis̄i k̄imaati apomaatami
amb̄ip̄atami tanyaahapuni ami ainj̄ho kaati
net̄i aw̄it̄imas̄iho mit̄iho 7 kiyahoaisaho ami
maasamaah̄ip̄iho 10 kiyahaiwaisahopimaawi
kah̄it̄itaano.

⁸ Ainj̄ho so k̄inyi aim̄i iwinjahingo, ko j̄hi
bimainjahoe. Bimainjaho ko ami wan̄i wometat̄i
wo b̄imimise. B̄imindataahand̄i kand̄i ami ko
animwaah̄ip̄at̄i tapotaaha ap̄ipaahi owehat̄i
etaih̄romb̄i nasaamanat̄i noainji noaipaitaise.
Siyat̄i noaipasi niyon̄ih̄i koais̄i K̄iraisiho
net̄i koais̄in̄ih̄i owemahon̄ih̄i ami ko kon̄ih̄i
ap̄ipaah̄i owet̄itaise. Iyon̄ih̄i yap̄ip̄ataap̄hiya
is̄hiya nahatiya wuwanihura Autaahaat̄iho
yap̄ip̄at̄i yam̄ihapat̄i kahapaamap̄ipa
kaisuraap̄i namasat̄i kiyaami amb̄ip̄at̄i
ut̄ip̄ihand̄i is̄hiya as̄itimat̄it̄aat̄iw̄ihandaat̄ih̄i
ah̄imotisaw̄hiya ko ainj̄hoai usonawaawi yaiw̄i

aatîwîmaitaapo amî ko jîhî bimainjatî amî wanî wometamatatîho ko amî noaipataiso.

⁹ Utaaho amîtîha gaahaisaho kîmandapî koaisî gîwunyaatatî nusesîpatîtaise: Mîtîho 7 kiya-maiwa saiwa tipatî sîhoarîhîrî sisîhaiwa kai-waasinî apopaatî bimiwaiwe. Sisîho tipatî sîhoarîhîrî 7 kiyamaiwa saiwa awaisawîhiya kinîhiya 7 kaiwîhiyaapî namîhanataise.

¹⁰ Siyaamî 5 kaiwîhiya aimî noaipapîhiyaasî tîmahiyawî nepî nopîsasîniwî aimî owetopo. Aihî wanî naasohî kîmo bindataise. Aihî amî wo sangî noaipatî awaisîho kinîhoemainje. Isî ko noapatî awaisîhoematatî nehî masîhonjapî bimîtaise.

¹¹ O amî so ainjîhîmo jîhura bimainjaho ko wo bimimindîmandî sandî amî ko kinîho 8 hoematatî noaipaitandîhandape. Iyataahandî kandî so kinîho kinîhiya 7 kaiwîhiya noaipahohiyîhiyaamîhore. Isî ko noapatatî ketî netî nopîsasînatî owetîtandîhore.

¹² Maasamaahîpîho 10 kiyahaiwa ainjîhîhomî mîtîhaiwetapî nutihî mmonîhingîwîmaiwa awaisawîhiya kinîhiya 10 kaiwîhiyaapî namîhanahaiwaare. Isîhiya kinîhiya sangî watîpîhandî nepî noaipahopo. Isî kiya noaipapî watîpîhandî kîmo ainjîhîmoaisawî maasî naitaapo. Watîpîhandî nepî ipîhomî yunjîsîha auwaahandî nehî naasaindapî kinîhiyaimatîwî isîhiyai iwinjaawî bimîtaapo.

¹³ Siya kinîhiya noaipawaahura maarîho amî amîtîha nehî naasaindîhî gwînyaapî kiyaamî watîpîhandî amî wandîha ainjîhîhoai numwîtaapo.

14 Aiwî amî kiya Sipîsipîho Sipîpîhohoaisawî kiyaamî pwîsipî yaipatî nupwî nesi tunnîwî yahwîndaapo. Saiwî tunnîwî yahwînawaawî Sipîsipî Mwaaho Sipîpîhoho kohematatî kiyai tiwatî yahotî ipîhatisataise. Amî ko awaisawîhiyaamî Awaisîhotatî amî kinîhiyaamî Kinîhoso. Iyatî isîhiya komîhiyaimatîtaatîwî gaatatî namîhainjawîhiya komî pîwîha akîti akaaha baiwî japepîhîrîwî isîwatohiyîhiyaisatî pwîsipatî satî tunnatî yahwînatî awaisawîhiyai netî ipîhatitaise.

15 Aihî amî jîhaatî enjerîho ningi sandataase: “Waapîhaatî awaiwai taahîwaiwa noapwinyaataatî apopaatî kihiyaisatî ambîpatî tîmaamaitisaamaatî bimihî kinîyî iwinjahingîtîmandî waapîhaatî saatî isîhiya nahatiya yapîhî nahandaahiya pîwîha kîha kîha pîwaatohiyîhiya amî ambîpatî kahatamatîpetisawîhiyaapî namîhanataise.

16 Maasamaahîpîho 10 kiyahaiwa mmonîhingîwîmaiwaunî ainjîhîhounî apopaatî kihiyaisatî ambîpatî tîmaamaitisaamaatî tiworisaimatîwî kiya kaati mandîtîwiwî nepî kaati yandîhî nehî sawahaatîhemapî amî kaatamî apotîhîrî nesîpamapî nepî somaahaatemaitaapo. Aiwî kaatamî ambîpatî nepî kupwîwîmapî wihoanjîhatî katînîhî sisîhaapîhî tîhoasaihî kaatînîhî tîhamaitaise.

17 Sandî nehîmaahe. Autaahaatîho saiwa saiwî kaiwîse undatî netî gîwunyaahonîhî kinîhiya saiwa kaitaapo. Autaahaatîho sawaho saiwa noaipaitandî jîhura katatî ahaihîhaiwaaso. Isî kiya kinîhiya maarîho naasohî amî amîtîha

naasaahi gwînyaapi naasaahîniwî kiyaami watîpîhandî kinjîhiyaimatiwî bimîtaatiwî watîpîhaiwa amî wandîha nehohîwaiwa nahatewa ko ainjîhîhoai numwîtaapo. Saiwa siyati noaipati notî sawahomî pîwîha katiwaiwaami akîpîpa nahataapa noaipati owetonîhuraatîaise.

¹⁸ Saati apomaati kînyî aimî iwinjahingaamîmaatî aunahîpati awaipati amî katamî kinjîho kinjîhiya nahatiya yapîhî nahandaahiyai osamatî iwinjaatî bimisîhopî namîhanataise,” ndataase.

18

Autaahaatîho Aunahîpati Baabironîhandî Aimî Netî Nopîsasamataise

¹ Saiwa siyati noaipati aimî owetihi nîni jata enjerîho asoho wo wandîhaisaho yamîhapataatîhapi noaatîpasi napihîhoai iwinjataayo. Iyati ko watîpîhandî apîpaahi awaindîhandisaho. Aihî amî komî nausainjîtîhandaahi yapîhî nahanda nusaatati bosaasînataise.

² Aihî ko enjero waati satati kaahandaase: “Aunahîpati awaipati Baabironîhandî wani aimî nosasînataise. Aimî wani netî nosasînati owendaise. Kati wani noaipati akwîripîtati itîpîho maipîhapa nahataapa kahatamatîpetahapa nasati bimîtandîhatimatataise. Iyati itîpîho maipîhapa amî kohasîpîho maipîho amî wapa koho apîpaahi maipîhapa ainjotahapa nasati ahominati bimîtandîhatimatataise.

3 Am̄i is̄ihiya nahatiya maip̄ihati kaiwi kati aunah̄ip̄itisaw̄i amb̄ip̄ati t̄imaamaitot̄handape. Kati aunah̄imatami waapoho wain̄hand̄i p̄ih̄it̄iw̄i nan̄iw̄i naharisoh̄ip̄atamataiwo. Aih̄i am̄i kin̄ihiya yap̄ih̄i nahandaahap̄ihiya kati aunah̄imatisaw̄i amb̄ip̄ati t̄imaamaitawaayopo. Aih̄i am̄i is̄ihiya yap̄ih̄i nahandaahiya naw̄ihop̄i ot̄ip̄ip̄ati kiyohiȳihiya maip̄ihaiwa w̄indi mamaawih̄i kaatisaw̄i top̄itaata waaki kiyoh̄ir̄ih̄iretap̄i naw̄iho aungwohaiwa newaayopo. Kaati neh̄i kaatami maaritir̄ih̄ireti autaahinjaati maip̄ihaiwa kiyahaate,” tati waap̄ih̄it̄ati kandaase.

4 Aih̄i utaaho wom̄i maahomwaan̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i satati noaipasih̄i nin̄i atisataayo: “Nis̄i is̄ihiyaate. Aunah̄ip̄ati kimati namasis̄i noaipasi nap̄iw̄ise wiwa kimati aunah̄imat̄i maip̄ihaiwa kiyon̄ih̄i sangimaaw̄i kaitaawo. Aiw̄i am̄i kimati aunah̄imatami maip̄ihaiwa kaind̄ihandap̄i wihooan̄ihand̄i maip̄ihand̄i yaaw̄ihand̄i nehon̄ih̄i am̄i sangimaaw̄i nep̄ipano.

5 Katami maip̄ihaiwa tiwati nyepiyati kaim̄i napih̄i maip̄ihaiwa ahot̄im̄i nasati yam̄ihapataat̄indaiso. Autaahaat̄ihoh̄i katami maip̄ihaiwa kaiwaiwaahi biyati mmonati gw̄inyaahore.

6 Kati sangis̄i kasiwaiwaap̄i sahi baiwi gw̄inyaap̄i am̄i t̄it̄ih̄i kamwaan̄i kati kaiwi wihooan̄ihand̄i nunyaw̄ise. Kati maip̄ihaiwa kahatamat̄ipetahaiwa jin̄j̄haatema kasisati nasamind̄ihandap̄i am̄i sahi wihooan̄ihand̄i j̄ihand̄i nunyawosaw̄i am̄i j̄ihaati w̄indi

tiwatîhaatî nunyawîse. Waapoho wainîhandamî watîpîhandî nuhaatî nasinyataisî amî sangisangi katî katamî kaipatî kaiwî waapoho wainîhandî watîpîhandî jîhaatî nunyawosawî amî wainîhandî apîpaahî watîpîhandî nuhaapî kaiwî katî usaisî numwipatamataiwî nunyawîse.

⁷ Satî aunahîpiti sawandîpî naimaatî maipîhaiwa kahatamatîpetahaiwa pîhitatî kîhiyaisatî kiyatî tîmaamaitîhatisî amî katamî kaiwaiwaapî namîhanîwî wîhoanîhaiwa katisî sahî waatî tiwatî nyepaiwî yaawîhaiwa nunyawîse. Saisaihî katî ambîpatî yaawîhandî netaatî katî pîhitatî gwîtando. Iyataatî saatî sawahaatapî satahaate: “Nîni awaisaamaanîni kwinîhaanimatîti amî nîni isîhiyai iwinjaatî bindataayo. Aindî nîni osîhaamaanînîmaahe. Owetise. Yaasîhaiwa wiwa nîni netaatî gwîtandîhaiwa wîndî nîngisaapîhî namaanoaipaitaise. Owetîtaise,” tatî katahaatiso.

⁸ Kaatamî satatî amî kaatamî kaiwaiwaapî maipîhaiwa yaawîhaiwa kahatamatîpetîhaiwa kaatamîhetî waara asisîha naasetî nusoaipaitaise. Timbîpa waatî pîhitatî noaipaitaise. Iyonîhî isîhiya pîhitîwîhiya taahiyîhiya waatî pîhitîwî gwîtaapo. Iyataatî amî jarîho aungwohandî noaipaitaise. Iyataatî katî aunahîpatî Baabironîhandî sisîhaara tîhatî katînîhî owemaitaise. Awaisîho Autaahaatîho watîpîho watîpîhandî nahatewaisaho satî aunahîpatî Baabironîhandamî kaiwaiwa mmonatî nehosi amî kati aimî netî tipîtapaatî usonatî sandaase, “Baabironîhandî aunahîpatî

awaipatî netî nosasinatî owetane,” tatî kandaase.

⁹ Awaisawîhiya kinîhiya yapîhi nahandaahiya maasi satî aunahîpitisawî maipîhaiwa kaiwî amî ambîpatî tîmaamaipî amî nawîho ikîpîpaami autaahî bimambîwîhiyîhiyaasi jawa katî aunahîpitî tîhataatî sitîpatî aungwohandî noaipahonîhi jawaawi ese tîwî natîpatîwî maarîho katapî asîpaiwî gwîwî maarîho naanawisatî yaawîtaise.

¹⁰ Satî aunahîpatî ambîpatî awaindîhandî yaawîhandî nehonîhi kiya usonawa apîpaahî aungwohandî yaitaapo. Saiwî yaiwî nehî kaanîhi bitotawa ese tîwî natîpatîwî, “Ese, ese, kînyî nopîsasînapaise, kînyî nopîsasînapaise! Baabironîhandane kînyî aunahîpatanî awaipatanî watîpîhatane kînyî maipîhaiwa kaingîwaiwaapi ipîhomi sîwîpatî nehî wanî auwaahandî naasaindetî wihoanîhandî maipîhandî awaindîhandî gisaapîhi nangoaipataise,” tîwî kaanîhapî nehî iwinjaitaapo.

¹¹ Iyonîhi amî isîhiya yapîhi nahandaahiya nawîho naitaatîwî otîpîpatî kiyohiyîhiya aunahîpatî Baabironîhandapî gwînyaawaawi katapî maarîho asîpaiwî gwîwî maarîho ambîpatî naanawisonîhi bimîtaapo. Amî sandî kiyaamîhapa nawîhopîhapa napîwî newaawi nawîho nunyawîhiyaasi amî usa napîwî nawîho nunyawî namausaitauhe.

¹² Kiyaamîhapa kahapaamapîpa nunyawî nawîho nehohîpîpa gorîhandî sîriwaahandî amî nawîha waiwaunî amî konaarapîho gaahaiwa

nawîho autaahîtahaiwaunî amî apotîhîrî
 kîhoepîhaiwa gaahaiwaunî amî apotîhîrî
 waiwa watîpîhaiwa kunyapetahaiwaunî
 nunyawî nawîho nepîhiyaare. Aiwî amî kiya
 ipatî taahîpatî biyatî waamainjotîhatunî amî
 maasapîho erepandîhandamî mangîraahî
 kaiwîhapaunî amî ipatî gaahatî nawîho
 autaahîtîhatamî wapa kiyohîpîpaunî amî
 bîraasihandamunî ainîhîramunî amî nawîha
 wa nitîhîtindîhaamî kiyohîwaiwaunî nunyawî
 nawîho aungwohaiwa nepîhiyaare.

13 Iyataatî amî wapaisangi nunyawî nawîho
 naitaatîwîhapa siyahapa ahusotahiyaare:
 atîpatî witî waamainjotîhatî kaiwîhatisî
 katunî asîpatî nandaatîwîhatunî amî
 atîpatî taahîpatî kahatamatîpetahaiwa
 biyatî waamainjotîhaiwaunî amî atîpatî
 witî gaahatunî amî wainîhandunî amî
 ipatî orîpîhandamî atîpatunî amî waatîpatî
 parawaaho konîho witîhanda kaiwîhounî
 amî maasapîho kauhounî sipîsipîhounî amî
 maasapîho osihandunî amî osihandî kandî
 ikîpîpa ahaisaihi notaatî aihonîhî nehainji
 nutandîhaiwa kaarisihaiwaunî amî isîhiya
 nawîho namepî otîpîpatî kawitaatîwîhiyaunî
 amî nehî isîhiya usaunî nawîhopî nunyawî
 naitaatîwîhiya saiwaare. Saiwa nunyawî
 nawîho aungwohandî nepîhiyaasi amî saiwa
 usa napîwî namusaitaapo.

14 Isîhiya nawîho naitaatîwî otîpîpatî
 kiyohiyîhiya satîtaapo: “Nandapa kinyî maarîho
 gîndosîhî maarîpî nehingîpîpa aimî notî
 owendaise. Apîpaahî gaahapa kahapaamapîpa

nahataapa aimi noti owendaisi kinyi kapaisi windi jahaati mausondaise,” titaapo.

15 Isihiya saiwa ikipipa sati aunahipiti nunyawu nawiho aungwohaiwa nehohiyihiya kati aunahipiti naanoti ambipati yaawuhandi awaindahandi apipaahi maipihandi nehonihisi usondaatiwakiya waati akitinihisi yaitaapo. Yaiwakiya aunahipatami kaanihisi bitotawa maariho asipiwuwu gwuwu kiyaami maariho ambipati naanawitaise.

16 Aiwu kiya kiyaapi satitaapo: “Ese nno! Aunahipatanisi awaipatane, kinyi nepi nopisasinapaise. Kinyi nepi nopisasinapaise. Jihura apotihiri apipaahi gaahapa kihoeiphapa niyopi ami waiwa apotihiri sisawaahaiphiri ami amatenihaiwa sanahiwetihapa niyopi nipaatihi ami gorihanduni nepi ami nawiha gaaha nitihitindihaha nepi ami konaarapiho gaaho nawiho autaahitihapa nepi sawahaatamiheti yundanyainahatiso.

17 Isi nehi auwaahandi naasaindeti kahapaamapipa gimunyaatihapa neti ahoyatoaatimbipa nosasinati owendaise,” titaapo.

Sipihaiwa nahatewaami kapitenihiyauni ami isihiya pasindiyahiyaaimatiwisi sipihandoti nuwisi napuwuyohiyihiya nahatiyauni ami sipihaiwaami otipipatihiya nahatiyauni ami durihiraatihisi otipipati nawihopihati kaiwisi nawiho nehohiyihiya siya nahatiyaisangi sati aunahipatamihini deti windi namaapiwisi kaanihisi bitoaitaapo.

18 Saiwisi kaanihisi bitotawa sisihaha sati aunahipiti

tihisihaami sitipati jawaawi kiya satitaapo: “Aunahipati maahiwiti awaipati ahendaise. Kimati aunahipati awaipimatamatiyato,” titaapo.

19 Satiwi ikwaatipihho waatihiri nepi kiyaami mitihoatihahi ahiyaniwu maariho asipaiwi asipiniwi gwuwu maariho ambipati yaawati naanawisonhihi bimitaapo. Aiwu kiya waapihitiwi satitaapo. “Ese nno! Aunahipi awaipatanji kinyu nepi nopisasinapaise. Kinyu nepi nopisasinapaise. Sipihaiwa nahatewa durihiraatihahi daiwaiwaami satoya aunahipi awaimatami nawuho numwisihora kiya noaipapi nawuho ikipipa pihitahi asaketahiyaimatawaayopo. Aihinyah maariho asipiyahaayo ipihho yunjisiha neh auwaahandi naasaindetihahi keti neti nopisasinataise,” titaapo.

20 Aihinyamihapataatihapi piwiha wa satati noaipataise: “Sahi yamihapataatihiyaatunhi amhi Autaahaatihomhi ishiyaatunhi amhi Aposerhiyaatunhi amhi Piropetihiyaatunhi nahatiyaati maarihiwise aunahipati sangisi kaisiwaiwa Autaahaatihohomonatigwunyaahosi kandapi aimhi neti tipitapaati usonati tanyaaha ahotih katisi wihooanhandi naanati yaawihandi aimhi nunyataiso,” tati kandaase.

21 Piwiha siyaha noaipati aimhi owetihienjerihoho wuwatipihoho nawuha aungwonyonji winji naimaatati neti mihapipi durihiraatihahitimateise. Timataati sandaase: “Aunahipati Baabironihandi kima nawuma nini neti yotohitmandamataiwu waati wonamaatihahi topitaata nepi yotawaayopo sati aunahipiti japihi wihindi mausondaatiwo.

22 Isi Baabironihandaje upwati gitaahandamuni ami apwitihiramuni ami otipihokapaparihiramuni ami kapa kapaami gapipa kinyi matambipotap ganati windi namwaipaitaise. Iyataati ami ishiya otipipati kati kati kaitaatiwi sikuri kaiwi amitiha gaaha nehohiyihiya kinyihatihhi windi bimimitaapo. Iyataati nawiha koniho witihandi jasisihaami gapipaisangi windi japihi kinyihatihapi namwaipaitaise.

23 Iyataati ami sihiha raamihandi kinyihatihapi windi namusoaaitaise. Iyataati ami wani namaatindaatiwihiya ushiya ashiyaami piwihaisangi kinyihatihapi windi japihi namoaipaitaise. Jihura kinyi ishiya otipipati nawihopihati kiyohiyihiya ishiyaami ndiheti awaisawihiyaimatiwi bindawaayopo. Aimi ami kinyi onaapi paasihiri ami gaapihati kahatamatipetahapa kiyapaise ishiya yapihhi nahandaahiyai jaipunditaapo,” tati ko kandaase.

24 Sati aunahipati Autaahaatihomi ishiya p ropetihiyaisuni ami ishiya kopi gwunyaahohiyihiyaisuni siyihiyai tiwiwai waapi piwiha tanyaaha katamiheti ahotihi Autaahaatihoho aimi mmonati gwinyaahore. Iyataati ami ishiya yapihhi nahandaahiyai tiworisa tiwotihandapisangi sati aunahipati Baapironihandeti piwiha tanyaaha ahondaise.

19

Autaahaatihopi Yamihapataatihiya Nahatiya Maaritawaayopo

1 Piwaha saiwa atindi owetihĩ ami isihiya taahiyihyaami naahutarĩhirĩ waaphĩtĩwĩhĩrĩ yamĩhapataatĩhapĩ noaipasĩhĩ nĩnĩ atisataayo. Sirĩ naahutarirĩ kiya satĩwĩ aunĩhĩhĩrĩ katawaatopo: “Areruya! Nyahĩ nyamĩ Autaahaatĩhoai newa mepĩ autaahemwahaayo. Nyamĩ Autaahaatĩho kĩmo nehĩ naasohĩ nyangi japĩhĩ nanyamamaasĩhore. Ko ambĩpatĩ awaipatisaho apĩpaahĩ watĩpĩhore.

2 Autaahaatĩho isihiya kiyohĩwaiwa netĩ piwaha kotĩhandapĩhĩ tipĩtapaatĩ mmonahore. Iyataatĩ komĩ kotĩhandĩ apĩpaahĩ akĩtĩhandĩ ami tĩtĩhĩ nga nehaahore. Saati apopĩ awaisaamĩmaatĩ ambĩpatĩ kĩhiyaisatĩ tĩmaamaitatĩ kandapĩ ambĩpatĩ netĩ jĩhimatatĩ yapĩpatambĩ isihiya nahatĩyai netĩ nopĩsasataise. Aihĩ ami kandapĩ Autaahaatĩho kaati wihoaanĩhandĩ maipĩhandĩ nunyataise. Iyataatĩ saati apomaatĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiyai topĩtaata siyĩhiyai tiwamahaate. Aihĩ kandapĩ kaatamĩhetĩ piwaha ahotahaate. Aihĩ ami kandapĩ Autaahaatĩho kaati wihoaanĩhandĩ aimĩ nunyataise,” tawaatopo.

3 Saiwi katĩwosawi, ami jĩhaatĩ waaphĩtĩwĩ satawaatopo: “Areruya! Nyahĩ Autaahaatĩhopĩ maaritaatĩ koai newa mepĩ autaahemwĩhaayo. Saati apomaati sisĩha tĩhisĩhaamĩ sitĩpatĩ katĩnĩhĩ nasisoari noaipatoaatĩtaise,” tawaatopo.

4 Kaihĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiya yamĩhapataatĩhĩ bimohiyĩhiyaunĩ ami kapĩhĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatatĩ nasisoari ahotĩmĩ naiwaiwaunĩ yatĩhĩ tĩmahiyawĩ Autaahaatĩho

konihî bimisihoaapihî yatihî atotipiwesapî satawaatopo: “Akite! Areruya! Akitsî Autaahaatîhopî nyahî maaritaatî koai mepî autaahemwaitîhaawo,” tawaatopo.

⁵ Aihî Autaahaatîho komî siya kinjhandasîni bindataatî isihiyai winjatimbîpîhapî piwîha wa siyaha noaipasîhî nîni atisataayo. “Nyahî nyamî Autaahaatîhoai newaatî mepî autaahemwaitîhaawo. Sahî komî otîpîpatîhiyaatî nahatiyaatî kopî yaiwî komî piwîha atîwiwî komî otîtîhî bimohiyîhiyaatunî amî ambîpatî awaipatî nepîhiyaatunî amî ambîpatî namepî nehîhiyaatunî nyamî Autaahaatîhoai mepî autaahemwaitîhaawo,” tawaatopo.

Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho Apopaati Netî Wîrasîhî Nandapa Aungwohandî Noaipataise

⁶ Kaihî amî nîni atisataatî isîhiya taahiyîhiya ahoyanîwî bindawaahiya piwîha piwaatohîhamataindîha atisataayo. Kiyamî piwîha naahutarîhîrî waapîhaatî awaisaamaatamî nausîhaamatiyatî ganataase. Iyatî amî kiyamî piwîha ausaaha waatî gaatipamatiyaha noaipataise. Kiya waapîhîtîwî piwaatîwî satawaatopo: “Nyahî nyamî Autaahaatîhopî maaritaatî aunîhîhîrî aunîhîtaatî gaapundaatî koaisî newaatî mepî autaahewaumwaitîhaawo. Areruya! Ko Awaisîho nahatewa watîpîhaiwaisaho aimî kinjhoematatî nahataapai osamatî gaamatî jatataiso.

⁷ Isî wanî nyamî maarîho biyatî winyaitonîhî pîhîtaatî waatî maaritaatî komî ambîpatî

n̄iwimait̄ihaawo. Sip̄isip̄iho Mwaaho Sip̄ip̄ihohom̄i asis̄iha apopaati net̄i w̄iraitand̄iha aim̄i koaipataiso. Koipas̄ih̄i am̄i kom̄i apopaati namaat̄itandaisaamaat̄i namaat̄itand̄i aim̄i net̄i t̄iman̄inat̄i kindataiso.

⁸ Aih̄i Autaahaat̄iho kaati apot̄ih̄ir̄i w̄ir̄i koep̄ih̄ir̄i ap̄ipaah̄i sanah̄iwetah̄ir̄i asir̄ih̄ir̄i nausaatah̄ir̄i kaati niyoaitand̄i nunyataiso,” tati kandaase. Am̄i sir̄i apot̄ih̄ir̄i k̄ihoepir̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya gaahaiwa t̄it̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwaap̄i nam̄ihanataise.

⁹ Aih̄i am̄i n̄ngi enjer̄iho sata kandaase: “K̄inȳi p̄iw̄iha sat̄ip̄i j̄ip̄at̄ipaime, ‘Is̄imiya usais̄i Autaahaat̄iho aim̄i gaatati nunjes̄ih̄i atiwi Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho apopaati net̄i w̄iras̄it̄ihandam̄i nandapa awaimb̄ipaap̄i nasohiȳihiya siya gaasi maarit̄iw̄ise,’” t̄ip̄i j̄ip̄at̄ipaime ndataase. Iyat̄i am̄i ko j̄ihaat̄i bapiyat̄i sandataase: “K̄ima t̄it̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄ihaare,” ndataase.

¹⁰ Aih̄i n̄n̄i koai mep̄i autaaahemwaitand̄i kom̄i auh̄iraap̄ih̄i t̄imahiyat̄i atot̄ip̄iweson̄ih̄i am̄i ko n̄ngi sandataase: “K̄inȳi sand̄i w̄ind̄i kamaim̄e. Owetane. N̄n̄i neh̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihon̄ine. N̄n̄i kinȳi naisohon̄n̄i am̄i gisat̄i ot̄ip̄ip̄at̄i n̄naw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihon̄ine. Kaind̄i am̄i kinȳi nais̄ihiya K̄raisihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiya am̄i ko Jisaasiho p̄iw̄iha ak̄it̄iha ausaas̄iha baiwi napait̄iw̄i is̄iwasohiȳihiyaam̄i naisohon̄n̄i am̄i sangisat̄i maasi ot̄ip̄ip̄at̄i n̄naw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihon̄ine. K̄inȳi neh̄i Autaahaat̄ihoaisaah̄ih̄i mep̄i autaahepumap̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i aun̄ih̄it̄ip̄i kopaah̄ih̄i atot̄ip̄iwesap̄i gaapunde,” ndataase. Am̄i nyah̄i

mmonahiyaane. Jisaasiho p̄iw̄iha ausaasiha is̄ihiyai neti ḡiwunyaati nunj̄ih̄i kiya atiw̄i nep̄i kop̄i ausaawaayowo,” ndataase.

Utaaho Wo Maasap̄iho Osiho K̄ihoep̄ihoasini Yamwa Bindataise

¹¹ Aih̄i yam̄ihapatam̄i maasomwaan̄j̄i nutih̄i jata maasap̄iho osihand̄i w̄ind̄i k̄ihoep̄ihand̄i iwinjataayo. Sand̄i osindaasin̄i aw̄itimatati bimisihom̄i amb̄ipati ko ot̄ip̄ipati kaipati nga biyati jatati am̄i napaitati kiyahore. Ko tit̄ih̄i akitin̄ih̄i is̄ihiyai neti kot̄ihandaap̄ih̄i tip̄itapaati usonati ko tit̄ih̄i kiyati tunahore tati amb̄ih̄inahore.

¹² Kom̄i nd̄iha sisihaami t̄ihw̄it̄ih̄iramatiyahore. Iyataati am̄i kom̄i mit̄ihoaat̄ih̄i awaisaw̄ihiya kin̄ihiyaami tingaat̄ihaiwa taah̄iwaiwa nipaatahore. Iyataati am̄i amb̄ipateti amb̄ipati w̄iti j̄ipatiindahore. Sati ambitap̄i is̄ihiya usa w̄ind̄i mon̄iw̄i ḡimaawunyaatahat̄i neh̄i sawahoh̄ih̄i mmonati ḡiwunyaatahore.

¹³ Ko apot̄ih̄iri utaar̄ih̄iri niyos̄ir̄ih̄iri j̄it̄ipataat̄ih̄i t̄imandaap̄ih̄irisi k̄iri j̄it̄ipatisah̄iri nipaatahore. Kom̄i amb̄ipati sat̄iw̄i, “Autaa-haat̄ihom̄i P̄iw̄ihaare,” t̄iw̄i amb̄ih̄itawaatopo.

¹⁴ Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i tiworisa pw̄is̄ip̄i yaipa kiyohiȳihiya apot̄ih̄iri amin̄aih̄iri ap̄ipaahi k̄ihoep̄ih̄iri pop̄it̄ih̄iri utaar̄ih̄iri niyop̄ihiya maasap̄iho osihaiwa k̄ihoep̄ihaiwaasin̄i aw̄itimat̄iw̄i kom̄i ipot̄i koai n̄iwipinjai nowaayopo.

¹⁵ Aih̄i am̄i kom̄i maahomwaan̄q̄i namatanaati wih̄iwihoaan̄j̄i tip̄ipa kiyati

nahaapindihanaati kosasaihiri nasati
nimetahore isihiya komi tiworisa yapîhi
nahandaahiyai tisatitando. Iyati ngirîhiri
watîpîhiri mwitîpisati bitonda andîtitati
watîpitati isihiyai winjatataise. Iyati ami ko
Autaahaatîho nahatewa watîpîhaiwaisahomi
apowindihandi namîhainjîha nawîha
awaisîhaara wainîhandi neti jasati namoaitaise.

16 Iyati komi apotîhiri utaarîhiri
niyosîrîhîretuni ami komi auhîrî atîhîretuni
ambîpati kimati jîpatîpindataise: “Kîmo
kinîhiya nahatiyaami Kinîhotati ami
awaisawîhiya nahatiyaami Awaisîhore,” tati
jîpatîpindataise.

17 Aihî ami nîni enjerîho woai iwinjahonîhi
ko ipîhoaatîhi bitondaati waapîhitati koho
nahataapa (isîhiyauni ami kohasîpîho
napwîhîhapaami ambîpati neti nanahapa)
yamîhapatami otîhamwaanî pîrîrutati
daimbîpai saundataise: “Sahî napîwise. Napîwi
Autaahaatîho nandapa apîpaahi awaimbîpa neti
tîmanimbîpaapi ahoyanîwise.

18 Napîwi ahoyanîwise awaisawîhiya
kinîhiyaami ambîpati ami pwîsîpî yaipa
kaiwi tunniwi yahwînohiyîhiyaami
tahaapundohiyîhiya kepîtenîhiyaami
ambîpati ami watîpîhiyaami ambîpati ami
osihaiwaami ambîpatuni ami kaiwaasîni
awîtîmatohiyîhiyaami ambîpati, isîhiya
nahatiya nehî kiyaisîtohiyîhiyaamuni ami
isîhiya usaami nehî otîpîpatîhatîmaami
ambîpati ami isîhiya ambîpati owehiyaamuni
ami isîhiya usaami ndîhetî ambîpatisahiyaami

ambîpati gwîtiîho nandaatiwo,” undataase.

¹⁹ Aihî ninî jataati ainjîhîhounî amî kinîhiya yapîhî nahataahiyaunî amî kiyaamî pwîsipî yaipa kaiwî tunnîwî yahwînohiyîhiyaunî napîwî ahoyanawaayopo. Siya ahoyanohiyîhiya osihoasîni awîtimatî napsîhoaisawunî komî pwîsipî yaipa kaiwî tunnîwî yahwînohiyîhiyaisawunî tunnîwî yahwîndaatiwî ahoyanawaayopo.

²⁰ Aihî ko ainjîhîhoai napuwîtaatîwî isîwawaayopo. Aiwî amî ainjîhîhomî pîropetîho pîwîha jaiwîtiha awusaati kaundati amî sîwîpatî watîpîhaiwa kiyatî kaiwaaraahî isîhiyai jaipundihî ainjîhîhomî maakîhîrî nehohiyîhiyaisunî amî ko ainjîhîhopunî amî komî sîwîpatapî atotîpîwesawî gaapundîwî aunîhîhîrî aunîhîtiwî koai nepî autaaîwîpî mepî autaahepumaitaatîwî jaipundati kaundisîhoai maawî isîwawaayopo. Isîpî kurî maisahurî asururî anîmwaahîpatî durîhîrî tongîhîropî nawîha sarîpaaha taahîha kaanîhî noaatati nasasiwatî tîhatî ahotimbîpîhî nepî yotawaayopo.

²¹ O amî isîhiya kanaahiya nahatiyaahî utaaho osihoasîni bimisîhomî maahomwaanîpî namatanaati kosasîhîrî bainatîhîrî nimetinanaata tiwatî kiyaisîniî owemataise. Aihî koho taahîho nasatî kiyaamî ambîpati netî nga mwîsasatî nanatî gwîsîmotaîse.

20

Bwaasîrîhîrî Kînaungwîha 1,000 Kiyahaapî Naputataise

1 Saiwa siyati noaipati aimi owetihî nîni jata itîpîho enjerîho wo komî ikwîraahi animwaahîpati etaihirami kihîri isiwati amî wirîhîri apîpaahi awairîhîri watîpîhîri senîhandî isîsiho yamîhapataatîhîraapî noaatîpati napihî iwinjataayo.

2-3 Noaatîpati akwîranîho aimaaho aimehuraaho apîpaahi awaisîho, uta maipîho tiworîho Bwaasîrîhîri isîwataise. Isiwati netî koaisî kînaungwîha 1,000 kiyahaapî anîtisati wisasati, animwaahîpati etaihîropî netî wiwati yotati amî maahomwaanî anîtisati awîha napuwati amî kaapîpati tîhati anîtisati namasati napuwataise. Amî ko akwîranîho isîhiya yapîhî nahandaahiyai jîhaati windî notî nasayati daayati jaipîmundîtando. Ko siyati napundîmî notî kînaungwîha 1,000 kiyaha sanotî owetanîhuraatîtando. Siyonîhî ipotîhî nehî apîpaahi masîhonjapî koai nepî nupusoasîtaatiwo.

4 Aihî amî nîni jataati awaisawîhiya kinîhiyaami siyaahaiwa wiwa ahotihî kaiwaasîni usa bimauhî iwinjataayo. Siya siyaahaiwaasîni bimohiyîhiya isîhiya kiyohîwaiwa nepî tipîtapaapî usondaatiwî watîpîhandî kiyai nunyawaayopo. Aindî amî nîni isîhiyai mîtîho nisatauhî napohiyîhiyaami maarîhoai usonataayo. Siya isîmiya jîhî Jisaasiho pîwîha katati kaiwaiwaapî “akaahaasî akîte,” tîwî katîwî amî Autaahaatîhomî pîwîha ausaapî katauhî kandapî mîtîho nisatauhî napohiyîhiyaami maarîhore. Aiwî amî kiya ainjîhîhopî atotîpîwesawî gaapundîwî

mep̄i autaahep̄imump̄i am̄i ainj̄h̄ihom̄i s̄iw̄ip̄at̄i maak̄h̄ir̄i kiyaam̄i am̄itetetisangi nd̄imaahomwaan̄j̄ am̄i kiyaam̄i ikw̄iretisangi w̄ind̄i ah̄imotahiyaare. Aih̄i kiya naiw̄i as̄imat̄itaat̄iw̄ihand̄i nep̄i k̄inaungw̄iha 1,000 kaiw̄ihaap̄i K̄iraisihoaisaw̄i maas̄i is̄ihiyai am̄i kahapaamap̄ipai jaaw̄i bimohiȳhiyaare.

⁵ Sand̄i jap̄ih̄i nepaitaat̄iw̄ihand̄i j̄hap̄ihand̄e. O am̄i is̄ihiya napohiȳhiya nahatiyaah̄i w̄ind̄i jap̄ih̄i namepahopo kiya daah̄i nanopot̄im̄i nuw̄i k̄inaungw̄iha k̄ima 1,000 kiyat̄i saniyon̄hura jap̄ih̄i nepaitaat̄iwo.

⁶ Is̄ihiya Autaahaat̄ihom̄ih̄iret̄i japep̄ih̄irohiȳhiyai j̄hand̄i Autaahaat̄iho ahowimahon̄h̄i j̄hand̄i nepahohiȳhiya maarit̄iw̄ise napw̄itaat̄iw̄ihand̄i noaipahon̄h̄i kiya w̄ind̄i jap̄ih̄i namaapw̄itaawo. Namaapop̄i Autaahaat̄ihomun̄i am̄i K̄iraisihomun̄i p̄irisihiyaimat̄iw̄i ot̄ip̄ip̄at̄i kawiw̄i am̄i k̄inaungw̄iha 1,000 kiyahaap̄i kiya awaisaw̄ihiya kin̄j̄hiyaimat̄iw̄i K̄iraisihoaisaw̄i maas̄i is̄ihiyaisun̄i kahapaamap̄ipaisun̄i jat̄itaapo.

Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i Net̄i Ap̄ipaah̄i Nop̄isas̄inataise

⁷ K̄inaungw̄iha 1,000 kiyat̄i aim̄i sanot̄i owetan̄h̄i Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i k̄iram̄i naputimb̄ip̄ihap̄i nupusoaaissaihi kap̄ih̄i namaitaise.

⁸ Kap̄ih̄i namasis̄i neh̄haat̄i noaipat̄i not̄i is̄ihiya yap̄ih̄i nahanda bimohiȳhiyai jaiwund̄t̄aise. Iyataat̄i siya isiya Gok̄ihom̄ihiyaisun̄i am̄i Makok̄ihom̄ihiyaisun̄i jaiwund̄t̄aise. Jaiwundat̄i kiyais̄i t̄ip̄ipa pw̄is̄ip̄at̄i awaipat̄i tundaat̄iwo undat̄i net̄i

ahoaïtaise. Iyonîhî kiya pwîsîpî yaipatî kaiwî tipîpa kiyohiyîhiyai ko netî ahoaindîhandî isîhiya waapîhaatî durîhîramî nawasasaaha aripatamataiwîhiya jaatîwî ahoyandaapo.

⁹ Saiwî ahoyanîwesi yapîhî nahanda gaamapî nuwî isîhiya amî aunahîpatî awaipatî Autaahaatîho maarîho numwisawîhiyaisunî amî numwipatisunî tiwaatîhîrî ahiyawî nesîwesîpî bitîwîmaitaapo. Saisaihî amî sisîha wa yamîhapataatîhîraapî noaatîpatî kiyaisînîhî tîhatî owemaitaise.

¹⁰ Iyonîhî Bwaasîrîhîrî jaiwundatî daayatoaatîrîhîrî nepî sisîha durîhîramatîyatî anîmwaahîpatopî nimandataatî nawîha wa sarîpaaha nasasiwatî noaatatî kaanîhî tîhatoaatîsîhaapîhî yotawaayopo. Sa sisaapîhî aimî ainjîhîhoaisunî amî komî pîropetîho komî pîwîha jaiwîtîha ausaasîhoaisunî nepî tîhoaahauhî aimî tîhoaandîhîhapîhî nepî yotawaayopo. Kapîhî kingwaasî tîhoaandawa apatîhunî otapîhaatunî kingwaasî ambîpatî yaawîhandî kandînîhî jinjapîhî jinjapîhî newaatîtaatîwo.

*Ipotîhandî Isîhiya Kiyohîwaiwa Netî
Tipîtapaatî Mmonataise*

¹¹ Aihî nînî jata gwîtîho siyaahandî wîndî apîpaahî awaindîhandî kîhoepîhandî ahotîhî jataayo. Aihî sandî siyandaasinî Autaahaatîho bindataise. Bimihî amî komî ndîmaahomwaanapî yapîpatunî amî yamîhapatunî netî nawîsatîtatî kaurî kaurînîhî yanîhîmapî apîpaahaurî numwî owetamaise. Kaurî japîhî wîndî mmondaapo.

12 Aih̄i sand̄i siyaahandam̄i nd̄iḥet̄i is̄iḥiya napohiȳiḥiya amb̄ipatisaw̄iḥiyaun̄i am̄i neh̄iḥiyaun̄i bitohauh̄i iwinjataayo. Iyauh̄i am̄i ut̄ip̄ihaiwa wiwa sap̄ih̄i nupwiyaap̄i ahiyauh̄i ahotih̄i jataayo. Aih̄i am̄i ut̄ip̄ihand̄i w̄indisangi is̄iḥiya as̄imat̄iw̄i nasisoar̄i bimaam̄i nutaat̄iw̄iḥiyaam̄i amb̄ipati ahotind̄iḥandisangi nupwiyaap̄i kap̄ih̄i ahiyawaayopo. Aih̄i kiya napohiȳiḥiya kiyoh̄iwaiwaap̄i p̄w̄iḥa aim̄i ut̄ip̄iḥoat̄ih̄i ahotis̄iḥa mmonat̄i kaiwaat̄ih̄i jatata Autaahaat̄iḥo kaiwa tip̄itapaat̄i usonataise.

13 Aih̄i is̄iḥiya dur̄ih̄iraat̄ih̄i napop̄i ahosohiȳiḥiaisangi nepasi Autaahaat̄iḥom̄i nd̄iḥet̄i niyauh̄i am̄i is̄iḥiya napop̄i napwaatot̄iḥandun̄i am̄i is̄iḥiya napohiȳiḥiya kiya nuw̄i bimoh̄ipati aunah̄ipati namasi nap̄itaat̄iw̄i nupusoasih̄i Autaahaat̄iḥom̄i nd̄iḥet̄i niyawaayopo. Naiw̄i bitohauh̄i Autaahaat̄iḥo kiya neh̄i n̄naasiyaah̄ih̄i kiyoh̄ip̄ipa ut̄ip̄iḥoat̄ih̄i mmonat̄i jatetinjat̄i kom̄i kot̄iḥandaap̄ih̄i kiyai tip̄ipataat̄i usonataise.

14 Iyati napot̄iḥand̄i am̄i is̄iḥiya napwauh̄i maar̄iḥo not̄i bimind̄iḥandun̄i ko net̄i sis̄iḥa dur̄ih̄iramatiyat̄i nimandataat̄i noaat̄i kaan̄ih̄i nasasiwat̄i t̄ihatoaatis̄iḥaap̄ih̄i yondaise. Sa sisa dur̄ih̄iri ap̄ipaah̄i awaaind̄ind̄i sis̄iḥa wat̄ip̄iḥa noaat̄i taat̄i t̄ihind̄ind̄i kap̄ihand̄i 2 hand̄i ap̄ipaahand̄i napw̄itaat̄iw̄iḥande.

15 Iyataat̄i is̄iḥiyaam̄i amb̄ipati sand̄i ut̄ip̄ind̄i is̄iḥiya as̄imat̄iw̄i bim̄itaat̄iw̄iḥiyaam̄i amb̄ipati ahotind̄indaat̄ih̄i w̄ind̄i ah̄imotisaw̄iḥiya siya nahatiyai nep̄i sis̄iḥa

watipaha durihiramatiyati nimandataati
naisoari tihatoatisihaapahi yotitaapo.

21

*Autaahaaticho Yamihapati Asipati Ami
Yapipati Asipati Kiyati Ahiyataise*

¹ Saiwa siyati noaipati aimi owetihini jata yapipati yamihapati jihauri aimi notiwetihini amiyapipati yamihapati asiwauri ahotihini jataayo. Aihini amidurihirisangi kirinini notiwendaise.

² Kaihinini jata Autaahaatihomihunahipati awaipati asipati wanihati Jerusaremandi yamihapataatihini Autaahaatichoapipati taati noaipati nasataise apopaati wohoi namaatitanditimaninati uti apotihiri gaahapa yundanyaininjati napipatamatiyato.

³ Aihini amipiwaha wa waapihitiha Autaahaaticho bimimbipipihapi sataha noaipasihini nini atisataayo: "Atiwini amijasawise! Autaahaatihomihunahipati anjipipihini aiminasati isihiyaami otihapihini ahondaise amihunahipati Autaahaaticho kiyaisati maasi kiyaami Autaahaatichoematati bimitando. Iyohini kiya aminoaipapi titihini Autaahaatihomihiyaimatisaihini amihunahipati Autaahaaticho sawaho noaipati kiyaami Autaahaatichoematati kiyaisati maasi bimitando.

⁴ Iyati ko kiyaami kwitipati nahatiyaamihati netiniwini diwati niwisiyaipaitaise. Amikiyaami napwitaatiwihandisangi apipaahini owetitaise. Iyati amimaaricho asipaiwi gwitaatiwihanduni kiyaami ambipati yaawitandihanduni kiyaamiheti windi namausoaipaitaise. Saiwa

aimi jihaiwaasi kaiwa aimi noti owetiso,”
ndaase.

⁵ Aih i utaaho siyaahandaasin i bimis iho sandaase: “Jasawise! Kimba kahapaamapipa nini neti wan i hapa asip i pemat i kandi ahiyataayo,” daase. Iyati ami kim i ko sandaase: “Kima piw i ma t i t i h i ak i t i akaahaasi is i hiya kaapi ak i t e t i w i at i w i nep i gw i nyaitaat i w i j i pat i p a i m e,” daase.

⁶ Iyati ko n i n g i sandataase: “Nini nahataapa kaim i nundi owemahon i h i a i m i owendaise. Nini Niwahon i n i J i h i m a t i t i b i m a a t i a m i I p o t i m a t i t i b i m o h i h o n i n e. Nini j i h o n i m a n d i nahataapa namasati ahiyoh i h o n i n i n d i a m i i p o t i h o n i m a n d i nahataapa kandi asit i p u t i k a i n d i o w e m a h o h i h o n i n e. Is i h i y a w a a p o h o p i n a w i s a w i h i y a i w a a p o h o n a w i h o o w e h o n e h i h o n u m w i t o. S o w a a p o h o a s i t i m a t i t a a t i w i h a n d a m i w a a p o h o t a a t i n a p i s i h o m i n u m w i t o.

⁷ Utaaho kohimatati maapi yap i patamb i haiwa kom i tiworisai tiwati ip i h a t i s i h o s a i w a n e t i k o m i h a i w a t i t a i s e. I y o n i h i a m i n i n i n o a i p a t i k o m i A u t a a h a a t i h o n i n t i s a n i h i a m i k o n o a i p a t i n i s i m a a s i h i h o e m a t i t a i s e.

⁸ Iyataati is i hiya yaiwi j a p i h i t i w i k i y a a m i g i w u n y a a h o h i t i h a n d i a u s a a p i k a m a a t i w i a m i g i w u n y a a h o h i t i h a n d i n a m a h o h i y i h i y a u n i a m i m a i p i h a i w a k i s o h a i w a k a i w i k i p a t i a h i y a n i h o h i y i h i y a u n i a m i is i h i y a s i y i h i y a i t i m a h o h i y i h i y a u n i a m i w a r i s a i a p w a a t i y a i n a m a s i s i g o h i h i y a i s a w i a m b i p a t i t i m a a m a i t o h i y i h i y a u n i a m i o n a a p i p a p a a s i h i r i k o n o s i h a w i w a a p a n e p a t a r i h i r i g a a p i p a t i n e p i k i p i w i k a i w a

kiyohiyîhiyaunî amî autaahaatîho jaiwitahopî aunihihîrî aunihitîwî gaapundîwî koai nepî autaahi mepî autaahepumahohiyîhiyaunî amî pîwîha jaipîpa katawaasohiyîhiyaunî kiyaamî aunahîpati sisîha watîpîha nawîha sarîpaaha nasasiwatî noaatatî durîhîramatîyatî nimandata kaanihî tîhîmî naisîhaapîhî nutaapo sapîhî kiya ipotîhandî 2 handî napopî owetîtaatîwo,” ndaase.

Jonîho Aunahîpati Wanîhatî Jerusaremîhandî Mmonataise

⁹ Saiwa siyatî noaipatî owetihî itîpîhiya enjerîhiya 7 kaiwîhiya disihaiwa 7 kiyahaiwa wiwa apîpaahî maipîhaiwa naanjîhaiwa ahotiwaiwa ipotîhaiwa isîwasohiyîhiyaamî wo nasatî nîngî sandataase: “Kinyî namme, Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî apwaataatî koai nuwîpaitandî yundanyaayatî tîmetisaamaati nînî netî nangîsîtaano,” ndataase.

¹⁰ Aihî Itîpîho Gaaho nisîhetî waatî nasataatî nisaitihî nisî ndîha nanorîhaatihî enjerîho itîpîho nîngî nanîmaasi sisîho wo awaisîho apîpaahî nîwatîho utaarîhoaasinî naihî nînî koasinî naindî aunahîpati asîpati wanîhatî Jerusaremîhandî yamîhapataatihî Autaahaatîhoapîhapî taatî noaatîpati napihî usonataayo.

¹¹ Satî aunahîpîtetî Autaahaatîhomî yundanyîhaamî nausainjîtîhandî katetî ahondaatî waatî nausaatahate. Iyatî amî katî aunahîpîti biyatî durîhîramatîyatî saasanotatî

nusaatahate nawîha wa gaaha jaasiipaaha*
biyati nusaatahaasi kaamatiyato.

¹² Iyataati ami katami matambipa awaimbipa
utaarîhapa mîhaapi yapîpatetapi niyati autaahi
mîhoti niwaataatîtahapaare. Iyataati ami sati
aunahîpitami matambipeti maasomîhaiwa
12 kiyahaiwaisahate. Saiwa maasomaiwa 12
kiyahaiwaapihi ami enjerîhiya 12 kaiwîhiya
bitotawaayopo. Ami saiwa maasomiweti
Israherîhiyaami satoya 12 kaiwîhiyaami
ambipati nînaasaimwaanî jîpatîpindataise.

¹³ Sati aunahîpitami matambipaami onepati
maasomîhaiwa ipîho noaipasihihoaanîhaiwa
mauri mandîtîhi ami ipîho namaatipasihi-
hoaanîhaiwa mauri mandîtîhi ami wihoanî
bopitataihoanî mauri mandîtîhi ami wihoanî
bopitataihoanî mauri mandîtîhi siyahaiwa
ahendaise.

¹⁴ Sati aunahîpitami matambipaami
mîhaapi tanyaahaapihi yapîpateti nawîha
anaahîhaami awaiwaiwa matambipai
anîtisati isîwatîtandîhaiwa 12 kiyahaiwa
ahiyai nuwîhate. Iyati ami matambipaami
ikwananaatisangi nawîha kîma anaahîhaara
kiyawaayopo. Aihî saiwa nawiweti Sipîsipîho
Sipîpîhohomi Aposerîhiya 12 kaiwîhiyaami
ambipati nînaasetîhi nînaasomîhati
jîpatîpindataise.

¹⁵ Itîpîho enjerîho ningi pîwandisîho irîhîrî
wîrî gorîhanda kaiwîhîrî isîwahore. Sîrî irira
aunahîpatami waitindîhandî napitiyate tati

* **21:11:** Pîwîha Ingîrisihanda jasîparîhaare tîwî sa nawaapi
ambîhîtîwîhaare.

namîhanatî amî matambîpaamî maasomîhaiwa napitiyate tatî namîhanatî amî matambîpaamî ikwananaatî napitiyate tatî namîhandandîhîro.

16 Iyataatî satî aunahîpitamî wainjîtîhandî amî utaarîtindîhandî nehî tîtîhî naasaataatîtahande. Ko aunahîpatî satî awaipatî namîhainjîhî aunahîpatamî wainjîtîhandunî amî utaarîtindîhandunî maiwî naasaataatî 2,200 sikwaaya kiro mitaahande. Iyataatî amî matambîpa yapîpatetapî namasawesi autaahî nîwaataatî niyotîhandisangi amî naasî kamwaanje.

17 Iyatî amî ko ikwananaatamî mwipîtindîhandî namîhainjîhî 65 mita kiyate. Sirî irîhîrî enjerîho isîwatata namîhainjîrîrî amî isîhiya yapatambîhiya isîwatawa namîhanohîrîramatîyahande. Aihî sirî irîhîrî kîra enjerîho aunahîpatî awaipatî taunîhandamî ikwananaatî matambîpa namîhanataise.

18 Ikwananaatî nawîha wa gaaha anaahîha watîpîhaara matambîpa kaiwîhape. O amî aunahîpatîhî nehî tîtîhî gorî taanahîta kaiwî animatîwîhatîsî biyatî garaasihomatîyatî nausaataatî jatînataise.

19 Aunahîpatamî matambîpa nawîha gaaha anaahîha kahatamatîpetîha 12 kiyahaiwa ambîpatî kihâtî yiyandîhî ambîhonahaiwaasî kaiwaara mîhaapî yapîpatetapî namasawî kakaamî tipî naupwî notipî naiwî mîhaatî nîwaataatî namîhaapîhape. Iyatî nawîha jîha jasîpaarîhaare. Kaamî otiwa kambwaasîtîhandî karaahandî ikîrotatî yerotatî, bîraunîtatî

amatenîtatî amî asisorîtatî gîrinîhaare. Kapîha 2 ha nawîha sapaiyaahaare. Kaamî otiwa kambwaasîtihandî karaahandî biruhandî asîhatahande. Amî nawîha 3 ha aketîhaare. Aihî amî nawîha 4 ha emerarîhaare. Kaamî karaahandî asisorîha gîrinîhaare.

²⁰ Aihî amî nawîha 5 ha satonikîsîhaare. Kaamî karaahandî amatenîtatî amî kîhoepîhaare. Aihî amî kapîhî nawîha 6 ha koniriyânîhaare. Kaamî karaahandî amatenîhaare. Aihî amî nawîha 7 ha kîrisoraitîhaare. Kaamî karaahandî ikîrotatî yerohaare. Aihî amî nawîha 8 ha berirîhaare. Iyataatî kaamî karaahandî nehî kai wipetatî asisorîtatî gîrinîhaare. Aihî amî nawîha 9 ha topaasîhaare. Kaamî karaahandî nehî kai wamwaanî ikîrotatî yerohaare. Aihî amî nawîha 10 ha kîrisopîresîhaare. Aihî amî nawîha 11 ha aiyasinîhaare. Aihî amî nawîha 12 ha ametisîhaare. Kaamî karaahandî nehî kai wamwaanî amatenîha nyanyipîhaare.

²¹ Aunahîpatî matambîpaamî onepatî maasomwaanî 12 kiyahaiwa saiwa amî konaarapîho anaahîho yumbîpa tamatîpatî marîmarîhîrî nehî nahatohaiwa naasî naasaiwa 12 kaiwîhaiwa kaiwaara kaiwîhaiwe. Aiwî amî aunahîpatî awaipatî satamî daihaiwa nehî gorî taanahîta kaiwîhaiwaare. Iyatî kaiwa daahîmaiwa gîraasihomatiyatî nausaatahaiwe.

²² Aihî satî aunahîpî awaipitaatîhî nînî jahonîhî anaanî awaisaanjanî Autaahaatîhopî gaapundîtaatîwîhaanî katîhî waanî ahîmetise. Amî Autaahaatîho Awaisîho Nahatewa Watîpîhaiwaisahounî

ami Mwaaho Sipîsipîhounî sawindarî anjaanî awaisaanjaanamataimîhindarîtiho.

23 Iyataatî satî aunahîpî awaipitîsî ipîho waatîho yahutaatî nausaatîtandîhandî owehate. Ami Autaahaatîho sawahomî yundanyîha nausainjîtîhandaahtî satî aunahîpîtaatîhtî nausaatiho. Iyataatî ami sisîha raamîhandîhtî Mwaaho Sipîsipîho sisîha raamîhandamatîyahosî komîhetapî sisîha aunahîpîtaatîhtî biyatî nausaatataise.

24 Iyonîhtî isîhiya yapîhtî nahandaahiya satî aunahîpitamî sisîha nausaatî ahotîsîhaara nîwusaatonîhtî sisîha ketî daitaapo. Saisaihtî awaisawîhiya kinîhiya yapîpatambîhiya kiyaamîhapa gaahapa anaahîpîpa isîsî satî aunahîpîtaatîhtî nandaitaapo.

25 Satî aunahîpitamî matambîpaami onepatî maasomîhaiwa nahatewa kaiwaanîni nasîsoari nundîtaise. Satî aunahîpîtaatîhtî asîhatîndîhandî wîndî namwaipaitaise.

26 Isîhiya yapîhtî nahandaahiyaamîhapa gaahapa anaahîpîpa ami kiyaami ambîpatî ami wapa isîsî satî aunahîpîtaatîhtî nandaitaapo.

27 Iyataatî ami wapa maipîhapauni ami isîhiya maipîhaiwa kahamatîpetahaiwa kiyohiyîhiyauni ami isîhiya pîwîha jaipîpa katohiyîhiyauni siya aunahîpatî sataatîhtî wîndî namîndaitaapo. Apîpaahî owetîtaise. Nehî isîhiya Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî utîpîho isîhiya asîtimatîtaatîwîhandamîhoaatîhtî kiyaami ambîpatî ahotîsawîhiya siyaahîhtî satî aunahîpîtaatîhtî nandaitaapo.

22

Jon'ho Waapoho As'timat'taat'w'handam'houni Am'i Ipat'i As'timat'taat'w'hatun'i Mmonataise

¹ Saiwa nanisati owetih'i ami waapoho waap'haati waati as'timat'taat'w'haati ap'ipaahi gaahaati g'raasihomatiyati saasano-tahaati Autaahaat'houni Mwaaho Sip'sip'ho Sip'ip'hohouni bindama is'hiyai gwit'ho siya kin'handaa's'nap'i iwinjatind'i'h'raapi taati noaati napih'haati enjer'ho nanisataise.

² Iyataati sati aunah'pitami daih'ira awair'h'iraami tit'h'i ot'hapi'h'i ipati witi waap'haatami wih'wih'in'i opainin'i ahendaise. Sati ipiti as'timat'taat'w'hate. Sati ipiti yand'p'ho 12 kiyahaiwaara ningohate. Sati ipiti waat'ho nahatoeti mwinati biyati yand'p'ho ningohate. Iyataati sati ipitam'i yananaati is'hiya yap'h'i nahandaahiyai tit'hemaitand'hanaate.

³ Iyataati ami sati aunah'pitaat'h'i wapa Autaahaat'ho w'ndi maar'imitati koai poundon'h'i nemaitand'hapa sat'h'i w'ndi ah'motati ami w'ndi namwaipaitaise. Nehi Autaahaat'houni Mwaaho Sip'sip'ho Sip'ip'hohouni sati aunah'pitaat'h'i bindama is'hiyai iwinjat'taise. Winjatisaihi ami kiya kindaram'i is'hiya kindaram'i ot'p'pati kawiw'i kindari nep'i mep'i autaahepumaitaapo.

⁴ Kiya Autaahaat'hoai uson'w'i ami komi nd'maahomwaan'i usosaihi ami ko Autaahaat'ho komi amb'pati kiya nahatiyaami am'tetet'i j'ipati'p'witaise.

⁵ Sati aunah'piti w'ndi as'hatimet'taise. Iyataati ami sis'h'aun'i ip'houni w'ndi kat'h'i

namusaatîtaise. Ami Autaahaatîho sawaho sisiha biyatî nusaatîhaamatiyahosi komîhetapî satî aunahîpatisaahi nîwusaatatî nusaatîtaise. Siyatî kiyai nîwusaatonîhî kiya kinîhiya awaisawîhiyaimatîwî Autaahaatîhomîhapa kahapaamapîpa koaisawî kiyaanîhî nasisoarî jatîmî nowaatîtaapo.

Kîraisîho Ketî Napîtaise

⁶ Aihî ko enjerîho nîngisî satatî kandataase. “Kîmaiwa pîwaamaiwa tîtîhî akaaha akîtî kandaatonîhî kaiwaapî isîhiya satîwî, ‘tîtîhî akaahaasi akîte,’ tîwî atiwî nepî gwînyaitaapo. Ami Awaisîho Autaahaatîho pîwîha komî atiwî nepî ausaahohiyîhiya pîropetîhiya komî pîwîha awusaitaatîwî kiyaami maarîhoai netî ahowimatî ndîha nusorîhaatî gwîwunyaasîho, aimî komî itîpîho enjerîhoai, wapa ketî kuraanîhî nihîtatî noaipaitandaimbîpaapî komî otîpîpatîhiya nehîhiyai pîwîha kaundatî nunjîtandî natausaasataise,” ndataase.

⁷ Jisaasiho sandaase. “Atime! Nînî sangisaapîhî ketî kîmîkura nihîtîhî napîto. Pîwîha kîma utîpîmoaatîhî pîropetîha ahotisîma baiwî atiwî nepî anîtiwî isîwasohiyîhiya maaritîwîse,” tati kandataase.

⁸ Nînî Jonîhonînî kîmaiwa katohîwîmaiwa noaipasîhî nisî ndîhaara mmonîtî amî nisî atîhîra atindî nehohîhonîne. Nînî saiwa mmonîtî atindî netaatî ko kîmaiwa katohîwîmaiwa nanisatî kandisîho enjerîhomî ndîhetî koai mepî autaahemwaitondî komî auhîraapîhî atotîpîwesatî tîmahiyataayo.

9 Siyonîhî amî kohî nîngisî sandataase: “Kînyî satî saimbî wîndî kamaimê. Nînî nehî otîpîpatîhonînî kinyataindîhonînî amî kinyî naisîhiya pîropetîhiyaamataindîhonînî amî pîwîha kîmaiwa utîpîmo kîmoaatîhî kîma pîwîma atiwî nepî baiwî napaitîwî japepîhîrohiyîhiyaamataindîhonîne. Kînyî nehî Autaahaatîhopaahîhî atotîpîwesapî gaapundîpî nehî koaisaahîhî mepî autaahepumape,” ndataase.

10 Iyataatî amî ko sandataase: “Kîma pîwîma pîropetîha ipotî noaipaitandîhaiwaapî katatî ahotîndîmandî utîpîmandî anîtimbî namaasapî kaapîpata kaapaimbî ahîmaaye kîmaiwa noaipaitaihi katohîwîmaiwa noaipaitandî asisîha aimî detiso.

11 Isîhiya maipîhaiwa kaimî niyohiyîhiya gaasî kiyaanîhî maipîhaiwa kaimî nuwîse. Amî isîhiya ainjotatî amî kisotatî kipohaiwa kaimî niyohiyîhiya amî gaasî kiya kaiwa kisotatî ainjotahaiwa kiyaanîhî kaimî nuwîse. Iyataatî amî isîhiya tîtîhî gaahîretî japepîhîrîwî tîtîhî gaahaiwa kiyohiyîhiya amî gaasî gaahaiwa kiyaanîhî kaimî nuwîse. Iyataatî amî isîhiya tîtîhî gaahiya ainahiyîhiya Autaahaatîhomî ndîhetî kiyai yandîhî Autaahaatîhomîhapaapaahaiwî bimohiyîhiya amî gaasî sîkaiwî gaahiya ainahiyîhiya komîhapaapaahaiwî bimaawîse.

12 Jisaasiho sandaase: “Atime! Nînî ketî kîmîkura napîto. Isîhiya dipîwaatîwî kiyohîwaiwaapî wîhoaanîhandî numwîtandîhandî kîmandî aimî isîtîhonîne.

Isî+honî+nîsî isîhiya kiyaami otîpîpatî
kiyohîrî+hîretî jatetinjati wihoaanjîhandî
numwîto.

¹³ Nî+nî jîhimatîti bimaati ami ipotimatîti bi-
mohîhonîne. Aindî ami nî+nî nahataapa na-
masatî ahiyohîhonî+nîndî ami nahataapa kaindî
asîtipuhohîhonîne.

¹⁴ Isîhiya kiyaami apotîhîrî kihoeþîhîrî
baiwi bausohiyîhiya maaritîwîse* ipatî
asîtimatîtaatîwîhatamî yandîpîho nga nandîwî
nandaawo. Aiwî aunahîpatamî matambîpaami
onepatî maasomwaanîhîraapi nga nan-
daapi mîhatîhî aunahîpatî awaipataatîhî
taunîhandaatîhî naiwî nandaitaawo.

¹⁵ Aunahîpatamî ipaahaapî nehîhaatî
bimîtaatîwîhiya suhiyaunî ami apîpaahî
maipîhaiwa ainjotahaiwa kiyohiyîhiyaunî
ami isîhiya wiwaapa, onaapîpa paasîhîrî
nepatarîhîrî konosîha ami gaapîpatî
isîwasohiyîhiyaunî ami isîhiya warisa
apwaatiyaametahiyaisawî ambîpatî
tîmamaitohiyîhiyaunî ami isîhiya siyîhiyaisî
timahohiyîhiyaunî amî autahaatîho
jaiwîtahopî gaapundîwî aunîhîhîrî aunîhîtîwî
mepî autaahepumahohiyîhiyaunî ami isîhiya
jaipîpaisî maarîho mîtaahî nunyawîmapî
jaipîpa pîhîtîwî katîmî nowaasohiyîhiyaunî
siyaahî aunahîpatî taunîhandaatîhî kiya windî
namandaapî nehîhaatî ipaahaapîtîtaapo.

¹⁶ “Nî+nî Jîsaasihonîne. Nî+nî nîwahonî+nî nisî

* **22:14:** kîma pîwîma tanyaaha satatise: Isîhiya Jîsaasihopî
gîwunyaahauhî ami komî jîtîpata kiyaami maipîhaiwa aimî
bausatî nemwasawîhiyaapîse.

itîpîho enjerîhoai nandusoasataayo nisî isîhiya nisapî gînunyaahohiyîhiyaapî pîwîha kîmaiwa sangî kasatîtando. Nînî Daawitîhomîhetapî noaipahohiyîhiyaamîhetapî Ipî Isîthônînî Nemathônîne. Aindî amî nînî Daawitîhomî satîhonînî mwaahônîne. Aindî amî nînî kaumb-waatî nîpaatîhaatamataindî asîshaatîhî waatî bosainjatî nausaatohîhonîne,” ndaase.

¹⁷ Aihî Itîpîho Gaahounî amî apopaatî wohoai namaatîtandî tîmetisaamaatunî satamaase: “Kînyî namme,” tamaase. Aisî amî sahî isîhiyaatî nahatiyaatî pîwîha kîma pîropetîha atîwî nehohiyîhiyaatangisangi satîwî: “Kînyî namme,” tîwîse. Iyataatî amî sahî waapohopî nasisawîhiyaatî Autaahaatîho waapoho asîtimatîtaatîwo nawîho oweho nehîho nasamîtandî nasimendaisî amî nawîho oweho nasamîtaisî sahî napîwî nepîse.

Jonîho Isîhiyaatî Kîma Pîwîma Pîropetîha Atîsohiyîhiyaatî Jaawo Ndaase

¹⁸ Isîhiyaatî nahatiyaatî kîma pîwîha pîropetîha ipotî noaipaitandîhapaapî atîsohiyîhiyaatî jaawîhiyaato, wiwa pîwîha nehîha bipinjawî kîma pîwîmaisawî ahîmaayawîse amî Autaahaatîho isîhiyai maipîhaiwa wiwa numwîtandî utîpîmo kîmoaatîhapî katiwaiwa amî bihîwainjatî nasamîtaiso.

¹⁹ Iyataatî amî utaaho wo pîwîha pîropetîha ipotî noaipaitandîhapaapî kîmo utîpîmoaatîhî ahotîshî nemataataahî amî Autaahaatîho aunahîpatî wanîhataatîhî isîhiya nandaapî amî ipatî asîtimatîtaatîwîhatî nandaatîwîhandapî

ut̄ip̄iho k̄imoaat̄ihap̄i wihoan̄jhapa nap̄iw̄i
saiw̄i naitaapo tat̄i katimb̄ipaam̄i kop̄jhapa
nemaitaise.

²⁰ Utaaho k̄imaiwa p̄iwaamaiwa ausaat̄i
katis̄iho sandaase: “Ak̄it̄in̄ih̄i n̄in̄i
k̄im̄ikuraan̄ih̄i ket̄i nap̄ito,” ndaase. Ak̄ite!
Awais̄ihon̄j̄i Jisaasihone, k̄inȳi namme.

²¹ Awais̄iho Jisaasiho sah̄i kom̄i is̄hiyaat̄i
nahatiyaatangi gaahat̄i kasisat̄i sam̄i maar̄iho
amb̄ipati net̄i napaisaat̄isamaitandi n̄in̄i sap̄i
gaap̄isundataayo. Ak̄ite.

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Wanaha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad